

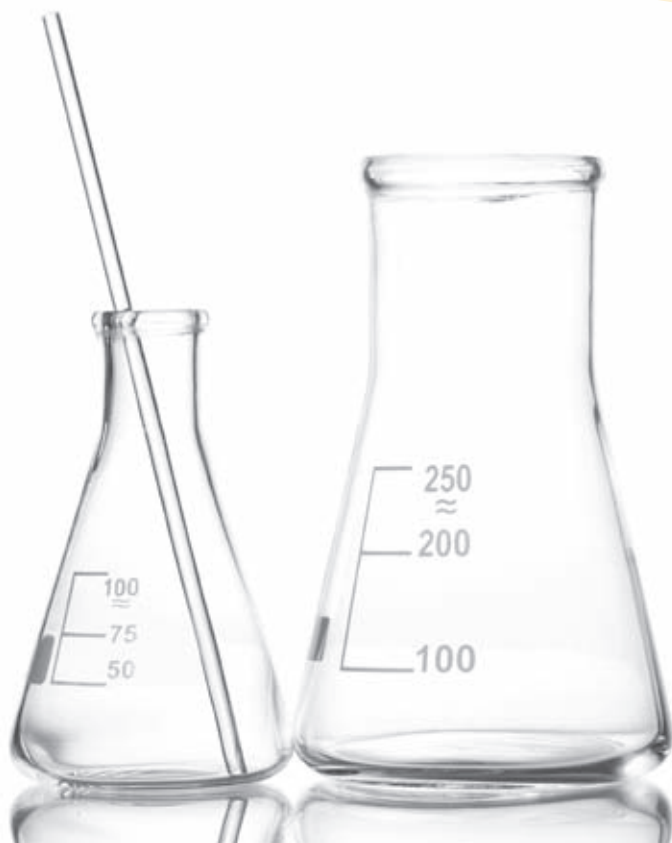
Specializirana revija za trajnostni razvoj

# ESG

okolje družba upravljanje

# 198

APRIL 2025



**Kaj prinaša nov Zakon**  
o varstvu okolja za  
akreditirane laboratorije?

- E** Elektrifikacija avtomobilskega trga občutno upočasnjena
- E** Novosti in trendi trajnostnih embalažnih rešitev
- S** Kaj se dogaja z DEI?
- S** Podjetniška aktivnost žensk v Sloveniji pod evropskim povprečjem
- G** Prostovoljno poročanje o trajnostnosti je lahko koristno za MSP
- G** Vpliv ESG na poslovanje podjetij

**Zelena**  
Slovenija

ISSN 2820-5502

Poština plačana pri pošti  
1102 Ljubljana

# Dnevno sveže informacije ESG

[www.zelenaslovenija.si](http://www.zelenaslovenija.si)

številni primeri  
dobrih praks



strokovni članki in  
nasveti s področja  
trajnostnosti



video  
izobraževanja



Portal [www.zelenaslovenija.si](http://www.zelenaslovenija.si) vam  
poleg dnevno svežih **aktualnih  
novic** s področja **trajnostnosti**  
nudi tudi prebiranje **revije ESG**,  
poslušanje **podcastov**, ogled  
**izobraževanj** ter udeleževanje  
**webinarjev** in **strokovnih konferenc**.



## Koščki sestavljanke ESG, ki (še) ne dajo smiselne slike



mag. Vanesa Čanji,  
glavna urednica

Kaj bomo naredili z ESG-jem kot konceptom, ki je v določeni meri v poslovni javnosti »nadomestil« širši koncept trajnostnega razvoja? Zlasti po zaslugi finančnega sektorja. Bodo kazalniki, kot jih trenutno zajemajo evropski standardi poročanja o trajnostnosti, zdržali pritiske realnosti gospodarstva? Če so največji subjekti pokali po šivih vzdržljivosti in iskanja smisla večmesečnega prizadevanja priprave in revizijskega pregleda prvega poročila o trajnostnosti, kaj bo v prihodnje? Seveda, ne bo več prvič, kar naj bi bilo lažje. Veliko smo se vsi naučili, kar nam bo koristilo v prihodnje. A hkrati bodo v veljavo stopile podatkovne točke, med drugim finančni kazalniki ESG, ki so jih družbe najpogosteje v prvem letu izpustile.

Vsi vemo, da premikov ni, če se zanje ne potrudimo. Vemo tudi, da je vsak začetek po svoje težak in da določene investicije dajejo dolgoročne rezultate. A je potrebno ločiti med smiselnimi napori, ki imajo dejanske učinke, čeprav dolgoročne, in napori »iz strahu« pred revizorji, ki ne prinašajo realnih rezultatov.

Prav žalostno je videti, saj v trajnostnosti delam več kot 20 let, kako srčni strokovnjaki po podjetjih, ki v trajnostnost iskreno verjamejo, izgubljajo realni zagon. »Ukvarjamo se s papirji, namesto da bi izvajali projekte, ki prinašajo koristne spremembe,« pogosto slišim.

Seveda, Omnibus naj bi prinesel olajšave pri poročanju. Ni pa jasno, kako se bo zložila »velika slika« in kje v njej bodo mala in srednje velika podjetja. V Sloveniji ta podjetja predstavljajo večino. In kje bo v celotni sliki finančni sektor?

Banke in druge finančne institucije ostajajo zavezane dodatnim obveznostim, ki izhajajo iz finančne zakonodaje, regulatornih smernic in nadzorniških pričakovanj. Standardi, ki jih morajo banke na tem področju izpolnjevati, se namreč ne znižujejo, temveč postopno zvišujejo. Kot razkrivajo sogovorniki v reviji, bodo morale banke in druge finančne institucije od svojih komitentov pridobivati vse več podatkov, povezanih z vidiki ESG. Izpostavljajo tudi, da kljub povečanemu obsegu podatkovnih baz, narašča polje zelenega zavajanja.

Smo za trajnostnost, seveda! A za tako, ki ima rezultate v realnem življenju. V obdobju, ko se na ravni EU išče novo ravnovesje, je pomembno, da vsi vidimo celotno sliko. Sicer bomo še naprej živeli in delali v paralelnih svetovih. In marsikje opravljali Sizičovo delo.



Revija ESG izdaja podjetje Fit media d.o.o. v okviru svoje tržne znamke Zelena Slovenija\*. Zelena Slovenija povezuje trajnostne ideje, priložnosti, izzive, dosežke in je platforma za izobraževanje in svetovanje. [www.zelenaslovenija.si](http://www.zelenaslovenija.si)



## IMPRESUM

**ESG (Environmental, Social, Governance)**

– Okolje, družba, upravljanje,  
specializirana revija za trajnostni razvoj

**Izdala in založila:** Fit media d.o.o., Celje

**Glavna urednica:** mag. Vanesa Čanji

**Odgovorna urednica:** mag. Marjetka  
Raušl Lesjak

**Oblikovanje, prelom in  
grafična priprava:** Fit media d.o.o.

**Tisk:** Tiskarna Florjančič

**Oglasno trženje:** Fit media d.o.o.,  
Kidričeva ulica 25, 3000 Celje,  
tel.: 03/42 66 700,  
e-naslov: info@fitmedia.si

**Uredniški odbor:** dr. Slavko Ažman  
(Porsche Slovenija), doc. dr. Gašper  
Gantar (Fakulteta za varstvo okolja),  
Robert Čajić (Saubermacher Slovenija  
d.o.o.), dr. Darja Piciga, Petra Prebil  
Bašin (Združenje papirne in papirno  
predelovalne industrije), mag. Irena  
Prijović (Združenje nadzornikov  
Slovenije), Matjaž Ribaš (Slovenski  
regionalno razvojni sklad), dr. Marta  
Svoljšak Jerman (Petrol), mag. Emil Šehić  
(Zeos), mag. Ana Vučina Vršnak (EZS), dr.  
Radmila Wollrab (Helios TBLUS d.o.o.),  
Urška Zgojznik (Ekologi brez meja)

Celje, april 2025

**Naklada** 2.200 izvodov

Revija je brezplačna.

**Zelena  
Slovenija**

**Kontakt za informacije:**

T: 03/ 42 66 700

E: info@zelenaslovenija.si

W: www.zelenaslovenija.si

**Partnerja**

pri izdajanju revije ESG:

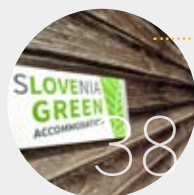
- Fakulteta za logistiko
- Surovina d.o.o.



Fakulteta za logistiko

**surovina**

## VSEBINA



**5** Novice članov Zelenega omrežja

**15** Slovenija v kontekstu trajnostne bioenergije:  
izzivi in priložnosti v luči projekta DIVERSE

**16** Prodaja okrevala, elektrifikacija občutno upočasnjena

**22** »Teža strokovnega mnenja mora biti  
bistveno višja od osebnega stališča«

**26** Akreditacija zagotavlja visoko stopnjo  
skladnosti in strokovnosti

**28** Strateška platforma za inovacije in  
mednarodno projektno mreženje

**30** Novosti in trendi trajnostnih embalažnih rešitev

**34** Kaj se dogaja z DEI?

**38** Tuji gostje načrtno iščejo certificirane ponudnike

**41** Med Mladimi upi največ športnikov,  
sledijo mladi nadarjeni umetniki

**42** Podjetniška aktivnost žensk v Sloveniji  
pod evropskim povprečjem

**45** Generali nagrajuje trajnostno poslovanje podjetij

**46** Aplikativna znanja za razvoj trajnostnih kompetenc

**48** Prostovoljno poročanje o trajnostnosti  
je lahko koristno za MSP

**50** Za konkretno oceno finančne  
uspešnosti je še prezgodaj

**54** Dogovor o čisti industriji je korak v pravo smer

**58** Kdo je kdo na področju ESG?

# Novice članov Zelenega omrežja



www.zelenaslovenija.si/  
zeleno-omrezje

## Skupina A1 obeležila prvi »Dan trajnosti«



V A1 Slovenija smo kot del Skupine A1 obeležili prvi »Dan trajnosti«, namenjen ozaveščanju in spodbujanju ESG aktivnosti med zaposlenimi na vseh ravneh. Dogodek smo začeli s tradicionalnim slovenskim zajtrkom, pri čemer je naša maskota Čebelica Cvetka širila zavedanje o pomenu čebel in divjih oprasovalcev. Glavnino aktivnosti smo namenili krožnemu gospodarstvu in na hekatonu iskali ideje, kako naše uporabnike nagovoriti k sodelovanju v programu zbiranja odsluženih ali še delujočih mobilnih telefonov. Pomembno mesto je imel tudi projekt Spletne brihte, s katerim prispevamo k boljšemu digitalnemu svetu. Tudi med zaposlenimi, zato smo eno od sejnih sob trajno dopolnili z nasveti za odgovorno rabo spleta. Z različnimi aktivnostmi smo zaposlene spodbudili k razmisleku o okoljskih in družbenih izzivih. Naša zaveza k odgovornemu ravnanju se s tem ne končuje – nasprotno, Dan trajnosti je le začetek za še bolj odgovorno delovanje v prihodnosti.

**A1 Slovenija, d. d.**  
www.a1.si

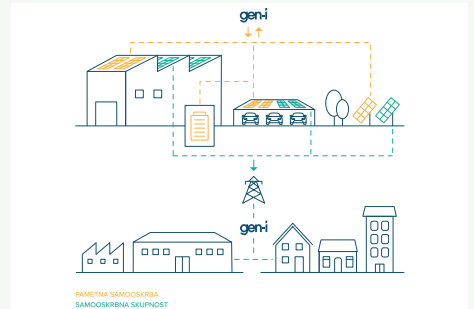
## Izšla je nova strokovna revija Trajnost



Z velikim ponosom in veseljem predstavljamo prvo številko strokovne revije Trajnost, ki jo izdaja Visoka šola za trajnostni razvoj. Namenjena je vsem, ki si prizadevajo za celovit in odgovoren pristop k trajnostnemu razvoju – v izobraževanju, gospodarstvu in družbi. V ospredju prve številke so tri glavne teme: krožno gospodarstvo, trajnostna energija in trajnostna logistika. Poudarek je na inovacijah, učinkovitosti porabe, zmanjšanju odpadkov ter pametnih rešitvah v logistiki. Prva številka je že na voljo v digitalni obliki na spletni strani [www.revija-trajnost.si](http://www.revija-trajnost.si). Tiskana verzija revije izide aprila 2025 in bo na voljo v Visoki šoli za trajnostni razvoj in izbranih knjižnicah. Revija Trajnost ni zgolj zbirka strokovnih prispevkov, temveč tudi prostor za izmenjavo znanja, strokovnih spoznanj in vizij, ki prispevajo k oblikovanju bolj trajnostne prihodnosti. Več informacij: <https://www.revija-trajnost.si>. Naročite svoj izvod revije: [revija@vstr.si](mailto:revija@vstr.si).

**Visoka šola za trajnostni razvoj**  
[www.bb.si/vstr/](http://www.bb.si/vstr/)

## Prve B2B energetske skupnosti v Sloveniji



V GEN-I smo v okviru modela Skupnost OVE B2B vzpostavili prve tri energetske skupnosti v Sloveniji, ki podjetjem omogočajo souporabo obnovljivih virov energije. S tem zagotavljamo večjo energetske neodvisnost, prihranke in optimizirano rabo energije ter zmanjšanje stroškov omrežnine in prispevkov. Med večjimi projekti izstopa Skupnost OVE Artdom, ki vključuje sončno elektrarno moči 499 kW, povezuje 27 lokacij in zagotavlja do 19 % prihranka. Mlekarna Planika je z novo 240 kW sončno elektrarno na poti k vključitvi v skupnost, kjer potekajo tehnične prilagoditve. VDC Kranj, ki je že imel postavljeno 100 kW elektrarno, pa se je na nas obrnil po celovito rešitev za vzpostavitev in upravljanje skupnosti. Povezuje 4 lokacije in dosega 17 % letnih prihrankov. Energetske skupnosti omogočajo učinkovitejšo rabo energije ter prispevajo k zeleni preobrazbi gospodarstva in uresničevanju ciljev NEPN. GEN-I s tem utrjuje svojo vlogo vodilnega ponudnika trajnostnih energetskih rešitev in dokazuje svoje zavezanost inovacijam.

**GEN-I, d.o.o.**  
[gen-i.si](http://gen-i.si)

## Sistem ravnanja z okoljem certificiran po ISO 14001

Kot del skupine ABENA, z jasnimi zavezami trajnostnosti, smo v slovenskem hčerinskem podjetju Abena Helpi d. o. o. ponosni, da smo na poti naredili še en korak. Naš sistem ravnanja z okoljem je certificiran po ISO 14001:2015. Standard nam omogoča strukturirano in učinkovito upravljanje prepoznanih okoljskih vidikov ter spremljanje napredka v okviru celovitega sistema, ki spodbuja trajnostno poslovanje in zmanjševanje vpliva na okolje. Zavedamo se, da smo za okolje, v katerem živimo, odgovorni vsi - tako posamezniki, tudi v vlogi zaposlenih, kot sama podjetja. Pridobljeni certifikat v podjetju vidimo kot nov kamenček v mozaiku trajnostnih zavez skupine ABENA. Več o njih na [www.abena-helpi.si/trajnostnost](http://www.abena-helpi.si/trajnostnost). Standard ISO 14001 smo integrirali z leta 2020 pridobljenim sistemom vodenja kakovosti - ISO 9001:2015, ki dokazuje našo zavezo kakovosti in zadovoljstvu naših partnerjev.



**Abena-Helpi d.o.o.**  
[www.abena-helpi.si](http://www.abena-helpi.si)

## Znanje raste z deljenjem

Na Fakulteti za varstvo okolja se zavedamo resnosti okoljskih izzivov sodobnega časa in pomembnosti prenosa strokovnega znanja na mlajše generacije. Mladi predstavljajo nosilce prihodnjih sprememb, zato jim želimo omogočiti pridobivanje kakovostnega, na primerih temelječega znanja, ki jim bo pomagalo pri sprejemanju odgovornih in okoljsko ozaveščenih odločitev. V ta namen smo v zadnjem mesecu izvedli več obiskov slovenskih srednjih šol, kjer smo dijakom zaključnih letnikov gimnazijskih in okoljevarstvenih programov predstavili različne vidike varstva okolja. Osredotočili smo se na spodbujanje njihovega zanimanja in radovednosti, saj verjamemo, da osebna povezanost

z naravo pomembno vpliva na dolgoročno okoljsko ravnanje. Poseben poudarek smo namenili tudi pomenu tal kot ključnega naravnega vira, ki opravlja številne ekosistemske storitve in s tem omogoča življenje na kopnem. V okviru delavnic smo dijakom predstavili projekt CURIOSOIL, katerega cilj je razvoj inovativnih pristopov in orodij za poučevanje o tleh na vseh ravneh izobraževanja. Glede na odzive dijakov na naše aktivnosti, se krepitev okoljskega znanja med mladimi kaže kot nujen in učinkovit strateški pristop.

Zapisala: asist. Katja Črnc, mag. ekol. biod.



**Fakulteta za varstvo okolja**  
<https://fvo.si>

## Dosežen začasni dogovor za zmanjšanje količine zavržene hrane

Svet Evropske unije in Evropski parlament sta dosegla začasni dogovor o ciljno usmerjeni reviziji Direktive o odpadkih. To je pomemben korak k obravnavi tekstilnih in prehranskih odpadkov v celotni EU. Sopredlagatelji so se dogovorili o uvedbi zavezujočih ciljev za zmanjšanje količine zavržene hrane, ki jih morajo države članice doseči do 31. decembra 2030: 10-odstotno zmanjšanje v živilski predelavi in proizvodnji, 30-odstotno zmanjšanje na prebivalca v trgovini na drobno, restavracijah, gostinskih storitvah in gospodinjstvih. Komisija bo zadolžena za vzpostavitev korekcijskega faktorja, ki bo upošteval vpliv turizma, ter za izvedbo pregleda do leta 2027. Pregled bo ocenil količino zavržene hrane in izgub v primarni proizvodnji, vpliv sprememb v proizvodnji na dosegljivost ciljev za zmanjšanje količine zavržene hrane ter možnost določitve novih ciljev za leto 2035. Države članice bodo morale sprejeti bolj ciljno usmerjene ukrepe za donacije hrane. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je objavilo predlog novega Zakona o hrani, ki v 57. členu opisuje certificiranje kot doprinos k

doseganju zastavljenih ciljev za zmanjšanje količine zavržene hrane. Bureau Veritas že sedaj ponuja certificiranje sistema obvladovanja odpadne hrane po lastnem standardu.



**Bureau Veritas, d.o.o.**  
[www.bureauveritas.si](http://www.bureauveritas.si)

## Certificiranje DGNB: ključ do donosnih in trajnostnih investicij



Športni objekt Center za zdravje in šport Mislinja

V podjetju EUTRIP, d.o.o. se ukvarjamo s celovitimi rešitvami na področju investicij, kar zajema tudi svetovanje na področju trajnostne gradnje in certificiranja po vodilnem mednarodnem certifikacijskem sistemu DGNB. V okviru trajnostne gradnje se ocenjuje okoljske, ekonomske, sociokulturne, funkcionalne, tehnične in procesne vidike, lokacijsko umestitev ter omogoča primerjavo stavb po enotnih merilih. Certificiranje zahteva natančno načrtovanje, celovito dokumentacijo in vključitev svetovalca že v zgodnjih fazah projekta, saj le tako lahko trajnostne rešitve optimalno vključimo v zasnovu. V ekipi imamo strokovnjake z akreditacijama DGNB International Consultant ter DGNB ESG Manager. Številnim naročnikom svetujemo pri trajnostni izvedbi investicij, izdelujemo preliminarne izračune oz. ocene doseganja točk in izvajamo certificiranje samih projektov. S svojim znanjem naročnikom pomagamo uresničiti trajnostne in investicijske cilje.

**EUTRIP, d.o.o.**  
[www.eutrip.si](http://www.eutrip.si)

## Priznanje za ESG dosežke - srebrna medalja EcoVadis



V cargo-partnerju, ki je del skupine NIPPON EXPRESS HOLDINGS, INC., smo prejeli srebrno medaljo EcoVadis, kar je visoko priznanje družbi za našo zavezanost trajnosti. V enem letu smo izboljšali svoj skupni rezultat z 58 na 72 točk, kar nas uvršča med najboljših 8 % izmed vseh podjetij, ki jih ocenjuje EcoVadis, in med najboljše 3 % v sektorju Druge podporne dejavnosti v prometu. »ESG je sestavni del naše strategije in priznanje EcoVadisa potrjuje našo zavezanost odgovornim poslovnim praksam,« je dejal Luca Ferrara, izvršni direktor podjetja cargo-partner. »Nenehno si prizadevamo zmanjšati naš vpliv na okolje, izboljšati učinkovitost in podpreti naše stranke pri doseganju njihovih trajnostnih ciljev. Srebrna medalja je odlična motivacija, da si bomo še bolj prizadevali za bolj zeleno prihodnost.« Lani smo v družbi cargo-partner prejeli bronasto medaljo EcoVadis, letošnja srebrna medalja z 72 točkami je odraz zavezanosti podjetja dolgoročnim ESG ciljem, kot so trajnost, odgovorne poslovne prakse in nenehne izboljšave na področju okolja, upravljanja in družbe.

**cargo-partner d.o.o.**  
www.cargo-partner.com

## Okoljski certifikat Znak kakovosti v graditeljstvu

Znak kakovosti v graditeljstvu (ZKG) spada med znake za okolje in je pomemben instrument zagotavljanja višje kakovosti blaga in storitev na področju graditeljstva v Sloveniji. Pomen znaka ZKG je prepoznan tudi v integralnem projektu LIFE IP CARE4CLIMATE (www.care4climate.si), kjer poteka nadgradnja novih kategorij ZKG z namenom čim hitrejšega razogljičenja stavb. Razvitih je bilo sedem novih kategorij ZKG, zasnovanih po

načelu trajnostnosti, krožnosti in vzpostavitvi višje kakovosti pri prenovi stavb - www.trajnostnagrada.si/zkg/. Podelitev znakov ZKG 2025 je potekala na sejmu Dom in sejmu MEGRA. Podeljenih je bilo šest znakov ZKG, prejemniki so: iQwood – elementi za trajnostno gradnjo, Betonarna Negenje 2.0, Zunanje stavbno pohištvo »AJM« in »MIK« s poudarkom na okoljskih vidikih ter storitvi izvedbe talnih oblog in obnove/menjave stavbnega pohištva na stavbah kulturne dediščine. Več na www.rb.gy/jxdbup ali QR kodi.



**Gradbeni inštitut ZRMK d.o.o.**  
www.gi-zrmk.si

## Viri financiranja za prilagajanje podnebnim spremembam



Na srečanju občinskih uprav Podravja smo razpravljali o izzivih in ukrepih, povezanih s prilagajanjem na podnebne spremembe, in sicer v okviru dveh evropskih projektov, pri katerih sodeluje ENERGAP. Projekta DECA in CLIMATEFIT naslavljata ključna vprašanja trajnostnega razvoja in financiranja prilagoditvenih ukrepov, ki so vse pomembnejši za lokalne skupnosti. Projekt DECA, sofinanciran v okviru programa Interreg Europe, se osredotoča na izboljšanje obstoječih političnih instrumentov in razvoj novih finančnih mehanizmov. Cilj je povečati naložbe, znižati stroške ter pospešiti učinkovitost prilagajanja podnebnim spremembam v regijah. Podnebne spremembe vse bolj vplivajo na naša lokalna okolja, pri čemer občine

nosijo velik del bremena pri prilagajanju in odpravljanju posledic vremenskih ekstremov. Projekt CLIMATEFIT poteka v okviru programa Horizon Europe. Osredotoča se na podporo lokalnim skupnostim pri prepoznavanju finančnih priložnosti za izvajanje prilagoditvenih ukrepov. Pomemben del tega je razvoj strategij in orodij, ki bodo občinam omogočala učinkovitejše črpanje finančnih sredstev ter jim pomagale krepiti dolgoročno odpornost na podnebne spremembe. S tem želimo pomagati občinam pri iskanju inovativnih rešitev in trajnostnih virov financiranja, ki bodo omogočili varnejšo in bolj odporno prihodnost za vse.

**ENERGAP**  
www.energap.si

## HOFER podprl digitalno čiščenje odpadkov



V podjetju HOFER smo tudi letos podprli akcijo Očistimo Slovenijo digitalnih odpadkov, ki jo je Društvo Ekologi brez meja organiziralo v sodelovanju z o28 komunikacijsko skupino. V sklopu vseslovenske akcije, ki je potekala med 15. in 31. marcem, smo sodelavke in sodelavci HOFERja izbrisali kar 1.704,7 GB podatkov ter s tem zmanjšali ogljični odtis za skoraj 357 kg CO<sub>2</sub>, kar ustreza 1.944 prevoženim kilometrom z avtomobilom ali proizvodnji 495 litrov mleka. Hkrati smo finančno podprli izvedbo prve strokovne konference o digitalnih odpadkih in dveh izobraževanj za nevladne organizacije in prostovoljce. Akcija je letos pripeljala do skupno 23.000 GB izbranih podatkov na ravni celotne države. S tem so udeleženci prispevali k ozaveščanju o pomembnosti zmanjševanja digitalnega odtisa. V HOFERju digitalno trajnost sicer gradimo tudi z internimi ukrepi, kot so uporaba skupinskih e-naslovov, oblaci storitev in ozaveščanje zaposlenih o dobrih digitalnih praksah.

**HOFER trgovina d.o.o.**  
www.hofer.si

## Optimiziran transport za manjši ogljični odtis



Vsak korak v dobavni verigi prispeva k obremenitvi okolja, zato je optimizacija transportnih poti eden od načinov za zmanjšanje ogljičnega odtisa in negativnih vplivov. Učinkovita praksa, ki se jo poslužujemo tudi pri nas, je neposredno pošiljanje blaga od proizvajalca oziroma dobavitelja do končnega prejemnika, kjerkoli in kadarkoli je to izvedljivo. S tem se izognemo nepotrebnim vmesnim prevozom, kar zmanjšuje porabo goriva in emisij CO<sub>2</sub> ter optimizira logistične procese. Takšna rešitev ne prinaša le okoljskih koristi, temveč tudi boljše poslovno učinkovitost – znatno skrajšuje čas dostave, znižuje transportne stroške in povečuje celotno učinkovitost dobavne verige. Trajnostno ravnanje tako ni zgolj ekološko vprašanje, ampak poslovna priložnost za učinkovitejše in odgovorno upravljanje virov. Na ta način lahko vsa podjetja, ki prepoznajo te prednosti, s premišljenimi logističnimi rešitvami prispevajo k bolj zeleni skupni prihodnosti.

Zapisal: Borut Haclar

**IN d.o.o.**

[www.ekoman.si](http://www.ekoman.si)

## Trajnostna embalaža – izzivi in priložnosti

Trajnost postaja ena osrednja usmeritev evropske embalažne zakonodaje. Nova Uredba EU o embalaži in odpadni embalaži (PPWR), ki je začela veljati v začetku leta 2025, je rezultat enega najdaljših zakonodajnih postopkov v zgodovini Evropske unije. Uredba prinaša ambiciozne cilje – od zmanjševanja količin embalaže, njene večje ponovne uporabe, do strožjih zahtev glede recikliranja in uporabe določenih materialov. Kljub napredku pa realnost pogosto zaostaja za pričakovanji – tako zaradi pomanjkanja sredstev, znanja in infrastrukture kot tudi zaradi različnih dolgotrajnih birokratskih

postopkov. Prav zato je razprava o izvedljivosti in priložnostih, ki jih PPWR prinaša, še kako pomembna. Teme, kot so razvoj naprednih materialov, vloga alternativnih surovin in oblikovanje učinkovitih sistemov za ponovno uporabo, bodo osrednji del 4. Mednarodne konference o krožni embalaži, ki bo med 16. in 17. oktobrom v Ljubljani.



**ICP**

[www.icp-lj.si](http://www.icp-lj.si)

## Standardi in krčenje gozdov



Krčenje gozdov oziroma »deforestacija« šteje med največje okoljske izzive sodobnega sveta. Problematiko naslavlja evropska uredba EUDR, ki bo stopila v veljavo konec leta. Uredba določa stroge zahteve za družbe, ki uvažajo ali tržijo določene surovine in izdelke na trgu EU, saj bodo morala dokazati, da njihova proizvodnja ne prispeva h krčenju ali degradaciji gozdov. Uredba se nanaša na uvoz in prodajo soje, palmovega olja, lesa, govedine, kakava, kave, gume in izdelkov iz teh surovin (usnje, čokolada, pohištvo itd.). Podjetja, ki prodajajo na trgu EU tovrstne izdelke, bodo morala dokazati z geološkimi podatki in sledljivostjo po vsej preskrbovalni verigi, da so slednji pridobljeni oziroma pridelani na zemljiščih, kjer po 31. decembru 2020 ni bilo krčenja gozdov. Uredba velja za uvožene in izvožene proizvode ter tiste, ki so pridelani v EU. Da bodo omenjeni procesi potekali hitreje in z manj zapletmi, bo GS1 v Evropi že v bližnji prihodnosti izdala dopolnjeno verzijo Bele knjige o krčenju gozdov s

priporočili za uporabo standardov GS1 za učinkovito in uspešno skladnost delovanja pravnih subjektov z uredbo EUDR. Omenjeni tematiki namenjamo veliko pozornosti tudi v GS1 Slovenija, kjer bomo v letošnjem letu organizirali različne delavnice in posvetovalne o uvajanju EUDR.

**GS1 Slovenija**

[www.gs1si.org](http://www.gs1si.org)

## Projekt AgroSylviMob v Italiji



Projekt AgroSylviMob je namenjen razvoju agrogozdarstva. Agrogozdarstvo je zelo stara kmetijska praksa, ki pomeni sočasno gojenje dreves in posevkov ali živali na isti kmetijski parceli. Ta kmetijska praksa je bila po svetu opuščena zaradi profesionalizacije kmetijske panoge. Po predhodnih srečanjih na Mayottu, v Franciji in v domačem Mariboru smo se tokrat srečali v mestu Conegliano v Italiji, kjer deluje šola Scuola Enologica Cerletti. V petih zelo aktivnih dneh smo si ogledali njihove aktivnosti pri ponovnem obujanju agrogozdarstva, pri nekaterih smo aktivno sodelovali. Ogledali smo si stoletje star nasad, kjer skupaj rastejo murve in vinograd, čez poletje pa za »košnja« v nasadu poskrbijo ovce. Na posestvu gostujoče šole smo na delno že zasajeni parceli dodatno sadili nove sadne vrste. Ogledali smo si tudi otok Vallecchia, ki pokriva približno 900 hektarjev zemlje, obdan je z morskimi vodami, laguno in rekami. Nekoč je bilo to močvirno območje, po izsušitvi in predelavi močvirnega območja pa je to kmetijska krajina, kjer danes na delu posestva pridelujejo poljščine in redijo govedo ter konje, na drugi strani pa ob vodnih zajetjih lahko opazujemo bogato živalsko skupnost. To so bili najzanimivejši trenutki našega gostovanja v Italiji, veselimo pa se že septembrskega srečanja v Avstriji.

Zapisala: Jasna Klasinc, prof.

**Biotehniška šola Maribor**

[www.bts.si](http://www.bts.si)



## INCOTM inovativno v zapiranje materialne zanke



V podjetju INCOM s svojo inovacijo odgovarjamo na pereč izziv ravnanja z odpadki, ki nastajajo pri proizvodnji sladoleda in čokolade. Stranski produkti, ki so bili nekoč obravnavani kot odpadki, so povzročali obremenitev okolja in tudi dodatne stroške odstranjevanja. Razvili smo napreden postopek, ki omogoča, da se omenjeni stranski produkti uporabijo kot substrat za bioplinarne. S tem postanejo ti produkti preoblikovani v dragocen vir za proizvodnjo bioplina. Proces vključuje pripravo substrata, ki je optimalen za mikrobiološko pretvorbo v metan, ob tem pa zagotavlja popolno skladnost z vsemi zakonskimi zahtevami. Inovacija sledi krožnemu pristopu, ki povezuje prehransko in energetska industrijo ter omogoča pretvorbo različnih organskih ostankov v energijsko dragocene vire. Ciljni trg so bioplinarne, njihovo število narašča zaradi povečane potrebe po obnovljivih virih energije, ter prehranska in kmetijska industrija, ki se osredotočata na zmanjšanje okoljskih vplivov. Vrednostna veriga vključuje učinkovito ravnanje z odpadki, proizvodnjo energije ter zmanjšanje emisij. Rešitev je že uspešno implementirana v realnih sistemih, kjer se je izkazala za učinkovito in zanesljivo. Takšen pristop ne le preprečuje nastajanja odpadkov in emisij toplogrednih plinov, temveč ustvarja tudi ekonomske koristi prek dodatnih prihodkov.

**INCOM d.o.o.**  
www.leone.si

## Družina pametnih števecv IE.X

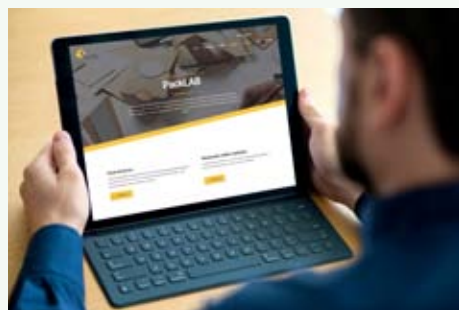
V podjetju Iskraemeco predstavljamo našo najnovejšo družino pametnih števecv – IE.X. Novi števcv predstavljajo inovativno, pametno merilno tehnologijo, ki omogoča boljše upravljanje energije za distribucije in

končne uporabnike ter zmanjšanje njihovega ogljičnega odtisa. Poleg pametnih števecv, naša inovativna IoT platforma nadgrajuje osnovno funkcijo merjenja in števec spremeni v večnamensko napravo: natančen merilnik, analizator kakovosti energije in lokalno krmilno enoto za različne aplikacije, kot na primer upravljanje javne razsvetljave. Omogoča obdelavo podatkov na robu omrežja (EDGE), lokalno procesiranje podatkov ter neposredno upravljanje naprav na merilnem mestu. Družina IE.X omogoča napredno upravljanje energije z zagotavljanjem podatkov skoraj v realnem času, kar operaterjem omrežja omogoča boljše odločanje, nadzor nad obremenitvami in kakovostjo električne energije, ter podporo integraciji razpršenih virov energije. To je še posebej pomembno v času, ko povpraševanje po energiji narašča in nimajo vsi dostopa do čiste in pravične energije – naši izdelki podpirajo pravičen in zelen energetska prehod.



**Iskraemeco, d.d.**  
www.iskraemeco.si

## PackLAB – strokovno znanje za trajnostno embalažo



V podjetju Jamnik d.o.o. smo razvili portal PackLAB, izobraževalno platformo, namenjeno vsem, ki snujejo, razvijajo ali uporabljajo kartonsko embalažo. Na enem mestu združuje več desetletne izkušnje in strokovno znanje s področja personalizirane in okolju prijazne embalaže. PackLAB je namenjen oblikovalcem, blagovnim

znamkam, podjetjem in študentom, ki iščejo visokokakovostne, funkcionalne in trajnostne embalažne rešitve. Vsebine vključujejo sistematičen pregled vrst kartona, razlago okoljskih oznak, primerjavo tehnik tiska ter strokovne nasvete pri izbiri materialov in konstrukcij. Portal temelji na preverjenih praksah in sledi sodobnim trendom, kar uporabnikom omogoča premišljene in zakonodajno skladne odločitve. Zasnovan je kot zanesljiv vir v času, ko je trajnostni razvoj ključna konkurenčna prednost.

**Jamnik d.o.o.**  
www.jamnik.si

## Otvoritev kotlovnice na lesno biomaso



Skupina Energetike Maribor z vsakim projektom usmerja pogled v prihodnost – trajnostno, stabilno in energetska učinkovito. Izgradnja kotla na lesno biomaso predstavlja pomemben korak skupine Energetike Maribor k trajnostnemu razvoju in prehodu na obnovljive vire energije. Uradna otvoritev kotla na lesno biomaso s simboličnim zagonom sistema in vodenim ogledom objekta je potekala 16. 4. 2025 na lokaciji Energetike Maribor. Pridobitev so z uvodnimi besedami o pomenu in vplivu investicije ter trajnostnih usmeritvah Skupine JHMB otvorili Gregor Makovec, direktor Energije in okolje, Jože Hebar, direktor Energetike Maribor, mag. Andrej Rihter, direktor Javnega holdinga Maribor, Aleksander Saša Arsenovič, župan Mestne občine Maribor in mag. Bojan Kumer, minister za okolje, podnebje in energijo. Nova kotlovnica z nazivno močjo 5 MW je postala del sistema daljinskega ogrevanja Mestne občine Maribor, ki že danes s toploto oskrbuje več kot 13.800 odjemnih mest. Pričakovana letna proizvodnja znaša 15.000 MWh, kar predstavlja med 10 in 15 % celotne letne proizvodnje toplote skupine Energetike Maribor.

**JHMB / Energetika Maribor**  
https://www.energetika-mb.si/

## Podjetju KANSAI HELIOS Slovenija zlato priznanje



V podjetju KANSAI HELIOS Slovenija smo za našo inventivno rešitev – trajnostno smolo za uporabo v premazih za navito pločevino – prejeli zlato priznanje na razpisu Štajerske gospodarske zbornice za inventivne rešitve na področju krožnega gospodarstva za leto 2024. Prizadevamo si za razvoj trajnostnih rešitev, ki zmanjšujejo vpliv na okolje in hkrati ohranjajo visoko kakovost izdelkov. Nagrajena invencija, smola na osnovi FDCA za uporabo v premazih za navito pločevino, se uporablja za različne namene, kot so fasadne gradbene plošče, kovinske strehe, garažna vrata in drugo, izdelana pa je z večjim deležem surovin iz obnovljivih virov, kar zmanjšuje ogljični odtis in ostale negativne vplive na okolje. Ključna prednost te rešitve je zamenjava fosilnih surovin z obnovljivimi, kar prispeva k zmanjšanju emisij CO<sub>2</sub> za 17 %. V podjetju si prizadevamo za razvoj trajnostnih rešitev, ki ohranjajo visoko kakovost izdelkov in zmanjšujejo vpliv na okolje. Invencija je bila predstavljena tudi na konferenci sejma European Coatings Show v Nürnbergu.

**KANSAI HELIOS Slovenija d.o.o.**  
www.kansai-helios.si

## V družbi KOTO zbiramo odpadno jedilno olje

Opadno jedilno olje je kuhinjski odpadki, ki nastaja v vsakem gospodinjstvu pri kuhanju, še posebej veliko pa ga nastane pri cvrtju. Pomembno je, da z njim pravilno ravnamo in ga ne zlivamo v odtok ali v naravo, saj ima to zelo škodljive posledice. Posebej nevarno je onesnaženje podtalnice, saj lahko en liter odpadnega olja onesnaži kar milijon litrov pitne vode! Odpadno jedilno olje lahko prinesete v družbo KOTO, kjer ga sprejemamo

na posebej označeni zbirni točki na lokaciji Ljubljana Zalog pri varnostniku. Poleg odpadnega jedilnega olja sprejemamo tudi svinjsko mast, margarino, maslo, pokvarjeno jedilno olje in olje s pretečenim rokom uporabe. Po evropski direktivi morajo vse države članice odpadno jedilno olje primešati dizlu, ki ga prodajajo na bencinskih črpalkah, do največ 7 %. Z njegovo predelavo v biodizel zmanjšujemo odvisnost od fosilnih goriv in prispevamo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Na ta način vsi skupaj prispevamo k varnemu in čistejšemu okolju ter varni in čisti prihodnosti.



**KOTO d.o.o.**  
www.koto.si

## Lidl Slovenija ozavešča o preudarnem ravnanju s hrano



V Lidlu Slovenija ob letošnjem 24. aprilu, slovenskem dnevu brez zavržene hrane, ki ga je Vlada RS leta 2023 uradno razglasila za vseslovenskega na pobudo Lidla Slovenija in partnerjev, nadaljujemo z ozaveščanjem o pomenu zmanjševanja količin odpadne hrane. Z letošnjo kampanjo »Hranozavest nas povezuje« ozaveščamo o tem, da lahko s preudarnim ravnanjem in zavestno izbiro hrane vsak izmed nas pripomore k temu, da

je odpadne hrane čim manj. Ob tem izpostavljamo tudi naša dolgoletna prizadevanja in dosežke na področju odpadne hrane, ki jih dosegamo skupaj s partnerji. Poleg sistemskih ukrepov, s katerimi znižujemo količine odpadne hrane, kot ključne aktivnosti izpostavljamo donacije viškov hrane iz trgovin humanitarnim organizacijam, podporo Mini tovarni, inovativnemu konceptu predelovalnega obrata, ki iz presežne hrane, tudi iz Lidlovih trgovin, ustvarja okusne obroke, ter partnerstvo v projektu Hrana ni za tjavendan, v katerem skupaj z Ekošolo že 11. sezono ozaveščamo in izobražujemo tako otroke in mladostnike kot tudi širšo javnost o pomenu preprečevanja nastanka odpadne hrane.

**Lidl Slovenija d.o.o. k.d.**  
www.lidl.si

## Petrol na Sejmu Dom 2025



Med 5. in 9. marcem 2025 je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekal Sejem Dom, osrednji dogodek s področja graditeljstva v Sloveniji. Tudi letos je bil Petrol del sejemskega dogajanja, kjer smo obiskovalcem predstavili celovit nabor energetskih rešitev za sodoben in trajnosten dom. Naši energetski svetovalci so bili na voljo za brezplačno svetovanje in pomoč pri izbiri optimalnih rešitev za ogrevanje, hlajenje in samooskrbo z električno energijo. Na Sejmu Dom so lahko obiskovalci spoznali široko paleto Petrolovih rešitev, med katerimi so bile sončna elektrarna, baterijski hranilnik električne energije, toplotne črpalke znamk Panasonic, Mitsubishi, Daikin in Midea, prezračevanje/rekuperacija Aira Eco Plus, domače električne polnilnice znamk NGEN in GL Charge ter klimatske naprave znamk Mitsubishi, Gree, Vivax, Daikin in Panasonic. Pripravili pa smo tudi posebno akcijsko ponudbo ob naši 80-letnici po posameznih produktih.

**PETROL d.d., Ljubljana**  
www.petrol.si

## iQwood prejemnik okoljskega certifikata ZKG



Marko Lukić, Lumar in Martin Hladnik, iQwood

V okviru sejma DOM 2025 je Gradbeni inštitut ZRMK podelil okoljski Znak kakovosti v graditeljstvu (ZKG). Letošnji prejemnik je podjetje iQwood za »iQwood elemente za trajnostno gradnjo«. iQwood masivni leseni elementi so brez lepil in kemikalij. Okoljski certifikat ZKG je namenjen le najboljšim na svojem področju. Označuje izdelke in storitve, ki izpolnjujejo visoke, strokovno pripravljene in mednarodno primerljive zahteve glede kakovosti.

**Lumar IG d.o.o.**

[www.lumar.si](http://www.lumar.si)

## Miren Kras med TOP 100 zelenimi destinacijami



Na ITB Berlin, mednarodni turistični borzi, so marca 2025 v okviru projekta GD-Green Destinations podelili nagrade za najboljše turistične trajnostne prakse na svetu. V letu 2024 je bilo po mnenju mednarodne žirije Green Destination med najboljše primere ponovno izbranih šest slovenskih destinacij. Dobitniki nagrade za 2024 so Bela Krajina, Brežice, Jeruzalem, Ljubljana, Rogla-Pohorje in tudi naša destinacija Miren Kras. Ocenjevalce je trajnostna naravnost Miren Krasa tokrat prepričala s projektom

Zvoki miru – I suoni della pace – Sounds of Peace, v katerem so združene moči v čezmejnem partnerstvu s Kulturnim domom Nova Gorica, organizacijo Progetto Musica iz Udin, italijansko turistično organizacijo Fogliano – Redipuglia, Turismo Friuli Venezia Giulia in Fundacijo poti miru. Gre za dvodnevni pohod po Poti Miru, ki sicer vodi od Alp do Jadrana mimo spomenikov prve svetovne vojne na slovenskem in italijanskem krasu, obogaten z dvema koncertoma svetovno priznanih glasbenikov z obeh strani meje. Projekt, ki se je v sklopu Kultura in tradicija uvrstil med šest najboljših na svetu, poleg valorizacije ostalin 1. svetovne vojne preko vključevanja v turistične produkte med drugim opozarja na pomen miru in sožitja med narodi, časti prijateljstvo in povezanost med Slovenijo in Italijo.

**Javni zavod Miren Kras**

[www.mirenkras.si](http://www.mirenkras.si)

## Nomago je športu prijazno podjetje

V Nomagu smo postali eden izmed prvih prejemnikov certifikata Športu prijazno podjetje, ki ga podeljuje Olimpijski komitee Slovenije. Certifikat je namenjen širjenju pomena športa v poslovnem okolju, dvigu ugleda podjetjem, ki šport vključujejo v svojo kulturo, ter jih motivira k nadgradnji obstoječih dobrih praks. Verjamemo, da lahko podjetja z aktivno podporo športa širimo njegove vrednote, prispevamo k boljšemu zdravju posameznikov ter soustvarjamo močnejšo in bolj povezano družbo. Zaposlene spodbujamo k redni telesni aktivnosti prek Športnega društva Nomago, ki ponuja pester nabor vadb po lastni izbiri. Šport nas povezuje, krepi timski duh in prispeva k boljšemu počutju na delovnem mestu. Že vrsto let dejavno podpiramo slovenski šport – tako na lokalni kot na nacionalni ravni. Smo uradni prevoznik moških in ženskih reprezentanc Košarkarske in Rokometne zveze Slovenije, podpiramo Nogometno zvezo Slovenije, Slovensko univerzitetno športno zvezo ter številne lokalne klube, s čimer prispevamo k razvoju športa v Sloveniji. Poleg nedavno prejetega certifikata smo prejemnik certifikata Družbeno odgovoren delodajalec, že več let zapored pa smo imetniki certifikatov ISO 14001 in ISO 9001. Konec lanskega leta smo uspešno obnovili še certifikat Green Star. Več o tem je na spletni strani: <https://bit.ly/4j3ZJZh>.

**Nomago d.o.o.**

[www.nomago.si](http://www.nomago.si)

## Nova ekstrudirna linija

V podjetju Skaza smo uspešno zagnali novo ekstrudirno linijo, ki predstavlja pomemben korak k večji učinkovitosti in trajnostni proizvodnji. Z novo tehnologijo smo že predelali prve količine plastičnih materialov, kar nam omogoča zmanjševanje odpadkov ter odgovorno ravnanje z viri. Ekstrudiranje je proces, pri katerem s pomočjo toplote in pritiska plastične materiale stalimo, oblikujemo v dolge niti, filamente, in jih nato razrežemo v granulato – surovino za nove izdelke. V tem postopku izvajamo tudi kompavniranje, kjer mešamo različne materiale in različne dodatke, kar ne omogoča le ponovne uporabe odpadne plastike, temveč tudi izboljšanje lastnosti materialov. Z novo linijo povečujemo proizvodno zmogljivost, zmanjšujemo količino odpadkov in podaljšujemo življenjski cikel materialov. S tem aktivno prispevamo k ustvarjanju sveta z manj odpadki ter uresničujemo svojo zavezo trajnosti in krožnemu gospodarstvu.



**Plastika Skaza d.o.o.**

[www.skaza.si](http://www.skaza.si)

## 63. Sejem AGRA bo tradicionalno svež

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA 2025 bo v Gornji Radgoni od 23. do 28. avgusta ohranil sloves največjega in najpomembnejšega kmetijsko-živilskega sejma v tem delu Evrope. Predstavljal bo zelene tehnologije pridelave in predelave, krepil podeželje, skrbel za okolje, biotsko raznovrstnost, za boljši in naravi prijaznejši pridelek ter varno hrano. Spodbujal bo samooskrbo, oživiljal tradicionalna znanja in jih plemenitil z inovativnimi spoznanji. Pridelek bo varoval pred podnebnimi spremembami in skrbel za naravo s smotrno rabo obnovljivih snovnih in energetskih virov. Skupaj z državo partnerico sejma AGRA Srbijo, bo novosti predstavilo preko 1.700 razstavljalcev iz več kot 30-ih držav. Dodatno bo sejem z razstavami živali predstavil vrhunske rejske

dosežke in vabil s sonaravnimi praksami in nasveti v sejemске vrtove. Povezoval bo s strokovnimi in stanovskimi srečanji in nazdravil poslovno uspešnemu in prijateljskemu druženju z najboljšimi kmetijskimi, tudi ekološko pridelanimi prehranskimi izdelki in vini. Vsebinski poudarki bodo na prehranski varnosti, mladih in inovacijah, na ekološkem in ohranitvenem kmetijstvu, digitalizaciji in umetni inteligenci, učinkovitem gospodarjenju z gozdovi, na podnebnih spremembah, varovanju vodnih virov, na skrbi za razvoj podeželja, turizmu, gastronomiji, lesarstvu in rokodelstvu.



**Pomurski sejem d.o.o.**  
www.sejem-agra.si

## Testirajo uporabo avtonomnih dostavnih robotov



V Skupini Pošta Slovenije so trajnostni cilji vtakani v korporativno strategijo. Prepričani smo, da so zanesljiva, učinkovita in uporabniku prijazna distribucija pošiljk in zniževanje ogljičnega odtisa neločljivo povezani. S ciljem zmanjševanja ogljičnega odtisa sodelujemo v dveh evropskih projektih, in sicer v projektu TRACE in projektu ADMIRAL. V sodelovanju s slovenskimi partnerji pripravljamo pilotno demonstracijo dostave z avtonomnimi dostavnimi roboti v okviru evropskega razvojno-raziskovalnega projekta Trace. V projektu smo začeli z intenzivnejšim testiranjem uporabe tehnologije avtonomnih dostavnih robotov, ki ga nameravamo razširiti tudi na nekaj zaprtih

mestnih jeder (peš cone). Gre predvsem za razvojno-raziskovalne dejavnosti, saj komercializacija tovrstnih storitev trenutno še ni možna, dokler se regulatorni okvir v Republiki Sloveniji ne prilagodi. Cilj projekta je preizkušanje sodobnih avtonomnih tehnologij v povezavi s konsolidacijskimi točkami z namenom zmanjšanja ogljičnega odtisa. Sodelujemo tudi v projektu ADMIRAL, ki združuje 21 partnerjev iz devetih držav. Želimo zmanjšati emisije v tovornem prometu, ki pomembno prispeva k emisijam toplogrednih plinov. V okviru tega projekta razvijamo t. i. ogljični kalkulator, s pomočjo katerega bomo stranke na ažuren in uporabniku prijazen način informirali o ogljičnem odtisu, ki ga ustvarimo s transportom njihovih pošiljk.

**Pošta Slovenije d.o.o.**  
www.posta.si

## Obvladovanje premoženja v življenjskem ciklu



S procesom obvladovanja premoženja organizacije učinkoviteje upravljajo svoje vire, sprejemajo odločitve na osnovi podatkov, povečujejo svojo uspešnost in zmanjšujejo tveganja. Standard ISO 55001:2024 določa okvir za celovito obvladovanje premoženja skozi različne faze življenjskega cikla, vključno s planiranjem, pridobitvijo, delovanjem, nadzorom, vzdrževanjem, izboljšavami in odstranitvijo. Poudarek je na trajnostni rabi virov ter zmanjšanju negativnih vplivov na okolje, kar je ključnega pomena pri naslavljanju izzivov podnebnih sprememb in doseganju strateških ciljev organizacij. Trajnostno obvladovanje premoženja vključuje integracijo okoljskih, socialnih in ekonomskih dejavnikov v celoten proces obvladovanja premoženja. Ključni elementi trajnostnega pristopa vključujejo zmanjšanje okoljskega odtisa, krožno gospodarstvo, dolgo življenjsko dobo premoženja, družbeno odgovornost. Standard ISO 55001 za sistem obvladovanja premoženja je le eden

od standardov v mozaiku standardov, po katerih SIQ Ljubljana certificira organizacije. Ti standardi so zasnovani tako, da organizacije podpirajo pri doseganju trajnostnih ciljev ter njihovem dolgoročnem uspehu in odgovornosti do okolja, družbe in gospodarstva.

**SIQ Ljubljana**  
www.siq.si

## TBMCE 2025 prihaja!



Fakulteta za kemijo in kemijsko inženirstvo Univerze v Mariboru bo v sodelovanju s SRIP – Krožno gospodarstvo, ki ga vodita Gospodarska zbornica Slovenije in Štajerska gospodarska zbornica, ponovno organizirala mednarodno znanstvenoraziskovalno, strokovno in razvojno konferenco Tehnologije in poslovni modeli za krožno gospodarstvo – TBMCE 2025. Že sedmo leto zapored bo konferenca TBMCE združila okoli 150 udeležencev – predstavnike podjetij, raziskovalnih in izobraževalnih ustanov, združenj ter organizacij iz Slovenije in tujine, kjer bomo lahko prisluhnili številnim govornikom na pomembne teme s področja znanosti in razvoja, prav tako pa bomo imeli možnost vzpostaviti stike s potencialnimi partnerji. Konferenca bo od 3. do 5. septembra 2025 v Grand Hotelu Bernardin.

**Štajerska gospodarska zbornica**  
www.stajerskagz.si

## STEP: Platforma strateških tehnologij za Evropo

EU je vzpostavila STEP platformo oz. evropski sklad za konkurenčnost, s katerim želi podpreti evropsko industrijo in spodbuditi investicije v strateške evropske tehnologije. Podprti projekti bodo spadali pod tri ciljna naložbena področja: čiste, nizkoogljicne in z viri gospodarne tehnologije; digitalne tehnologije in deep tech inovacije; biotehnologije.

Predlagana tehnologija mora voditi do inovativnega produkta, ki ima visok prebojni gospodarski potencial. Ob tem mora tehnologija prispevati k zmanjšanju strateške odvisnosti EU preko krepitve industrijskega in tehnološkega vodstva Unije, nudenja podpore kritičnim infrastrukturam, krepitve varne oskrbe, spodbujanja pozitivnih čezmejnih učinkov na notranjem trgu in, v primeru ugotovljene strateške odvisnosti, preko povečane proizvodne zmogljivosti. Nacionalni organi, odgovorni za podporo STEP platforme, bodo preko javnih razpisov predstavili postopke financiranja. Uspešna prijava bo zahtevala strateško načrtovanje, jasno projektno vizijo ter razumevanje razpisnih pogojev in prioritet.



**Tiko Pro d.o.o.**  
www.tiko-pro.si

## Priročnik Električni aparati in krožno gospodarstvo



Petletni projekt družbe ZEOS, d.o.o., Life Spodbujamo e-krožno, se je z lanskim letom uspešno zaključil. Projekt je bil osredotočen na ozaveščanje ciljnih skupin in deležnikov o krožnem gospodarstvu ter spreminjanje navad pri ravnanju s še delujočimi aparati. V sklopu projekta smo pri ZEOS-u pripravili tudi priročnik Električni aparati in krožno gospodarstvo. Priročnik poudarja pomembnost trajnostnega ravnanja z napravami in zmanjševanja odpadkov s koristnimi nasveti kot so: pred nakupom električne naprave se vsekaj vprašajmo, ali jo res potrebujemo, ali bi

morda kupili rabljeno ali pa vsaj kakovostno napravo z dolgim rokom trajanja; za napravo, ki jo potrebujemo le občasno, preverimo, ali si jo je mogoče izposoditi; ko imamo napravo v lasti, jo vestno vzdržujemo, čistimo in popravljamo; če ugotovimo, da naprave več ne potrebujemo, jo poskusimo zamenjati, prodati ali podariti; ko je naprava iztrošena do te mere, da ponovna uporaba, popravilo ali nadgradnja niso več mogoči, jo oddamo na eno od zbirnih mest. Vabimo k ogledu priročnika, ki ga najdete na [www.zeos.si](http://www.zeos.si) v zavihku Gradiva.

**ZEOS, d.o.o.**  
www.zeos.si

## Ravnanje z odpadki ali upravljanje z viri



Krožno gospodarstvo ponuja trajnostni model, ki odpadke spreminja v dragocen vir surovin. S spodbujanjem recikliranja, ponovne uporabe in predelave materialov zmanjšuje obremenitev naravnih virov. Slovenija ima velik potencial za prehod v krožno gospodarstvo, kar zahteva sodelovanje med deležniki ter učinkovito zakonodajo. Nereciklabilni gorljivi komunalni odpadki ponujajo možnost za energijsko izrabo. Za zmanjšanje odvisnosti od tujine mora Slovenija vzpostaviti zmogljivejše sisteme za sežig in sosežig teh odpadkov. Za učinkovito reševanje razvojno-okoljskih izzivov je nujno vzpostaviti komunikacijske mehanizme, ki omogočajo odprt dialog med strokovnjaki, civilno družbo, javnostjo in odločevalci. Ključnega pomena je, da se vsi vpleteni zavežejo k iskanju skupnih rešitev ter se dogovorijo o jasnih pravilih komuniciranja. Takšen pristop pomaga zmanjševati

konflikte in omejuje vpliv interesnih skupin. Zato je ključno izbrati sodelovanje za trajnostne rešitve zelena prehoda. Več o vsebini: [www.bistra/.si/gospodarno-in-odgovorno](http://www.bistra/.si/gospodarno-in-odgovorno) (okoljski posvet soorganiziran ob podpori raziskovalnega programa P2-0414, ARIS).

Zapisa: dr. Klavdija Rižnar

**ZRS Bistra Ptuj**  
www.bistra.si

## Trajnostna embalaža je nova izbira spletnega nakupovanja



V DS Smith, vodilnem podjetju za proizvodnjo kartonske embalaže, smo zagnali novo mednarodno kampanjo »Let Plastic Go Out of Fashion«, s katero opozarjamo na rastoči problem plastičnih ovojev in vrečk v spletni prodaji oblačil. Po podatkih raziskave, ki jo je za nas izvedlo podjetje Development Economics, naj bi bilo do leta 2030 na šestih največjih evropskih trgih (Združeno kraljestvo, Francija, Nemčija, Italija, Španija in Poljska) porabljenih več kot 22 milijard plastičnih vrečk za sekundarno embalažo spletnih modnih pošiljk – skoraj 10 milijonov na dan. Le 7 % teh vrečk se reciklira, kar 93 % pa jih konča na odlagališčih ali v sežigalnicah. Tudi v Sloveniji, kljub ukrepom za zmanjšanje uporabe plastike, količina plastičnih odpadkov iz embalaže še narašča. Leta 2022 je vsak prebivalec ustvaril rekordnih 26,9 kg. Kot rešitev v DS Smithu poudarjamo zamenjavo plastične embalaže s papirjem in kartonom. Tako smo modnemu velikanu Zalando že pomagali pri prehodu na papirnato embalažo za spletne pošiljke, kar so dobro sprejeli tudi uporabniki, saj je zamenjava embalaže prinesla kar 16-odstotno povečanje zadovoljstva strank.

**DS Smith Slovenija d.o.o.**  
www.dssmith.com/sl/packaging

Evropski projekti

## Ne zavrzi, popravi!



Ker količina elektronskih in tekstilnih odpadkov še zmeraj narašča, Knjižnica REČI nadaljuje s Popravčcem. Tokrat v sodelovanju z E-zavodom v okviru Interreg Euro-MED projekta REPper. 25. aprila vabljene v Celje (Glavni trg 8), 9. maja pa na znano lokacijo v Ljubljano (Knjižnica Reči, Belokranjska 6). Popravljanje z našim hišnim serviserjem je zabavno, brezplačno in družabno. Vodil vas bo skozi pomembne korake in vam svetoval kako podaljšati delovanje vašega izdelka. Pomagal vam bo razviti večšine in samozavest za popravila. Vabljene vsi, ki želite svojim napravam z malo spretnosti, podpore in volje vdahniti novo življenje. Skupaj lahko prispevamo k zmanjšanju količin odpadkov, znižanju stroškov, poskrbimo za okolje in trajnostno prihodnost ter krepimo sodelovanje lokalne skupnosti.

**Interreg**  
Euro-MED



**REPper**



**e-ZAVOD**

[www.ezavod.si](http://www.ezavod.si)

## Projekt DRWO 4.0 – lesna industrija na poti v digitalno in trajnostno prihodnost



Projekt Interreg Danube DRWO 4.0 (Danube Region Wood Industry Transformation Model towards Industry 4.0) povezuje partnerje iz 11 držav Podonavja, z namenom pospešitve digitalne in trajnostne preobrazbe lesne industrije. Fakulteta za dizajn v projektu prispeva strokovno znanje s področij trajnostnega oblikovanja, razvoja digitalnih spretnosti in kompetenc prihodnosti, ki so ključne za konkurenčnost in inovativnost znotraj lesno-predelovalnega sektorja. Ob zaključku prvega projektnega leta so bili doseženi pomembni rezultati, ki so bili predstavljeni na evalvacijskem srečanju partnerjev v Budimpešti, 12. marca 2025. Kljub začetnim zamikom so partnerji uspešno vzpostavili metodologijo, razvojna orodja in pilotne aktivnosti, ki bodo v nadaljevanju prispevali k večji odpornosti sektorja. Poseben poudarek je namenjen razvoju kompetenc za zeleno preobrazbo ter povezovanju digitalne pismenosti z načeli Industrije 4.0, kar ustvarja temelje za dolgoročno trajnostno transformacijo v regiji.

Pripravila: mag. Veronika Gruden Bole

**Interreg**  
Danube Region



**DRWO4.0**

**Fakulteta za dizajn**

<https://fd.si/>

## Razvoj ekološkega lesenega ploskovnega elementa iQwood



Pri Lumarju so uspešno zaključili razvojno raziskovalni projekt »Razvoj ekološkega lesenega ploskovnega elementa iQwood«. V sodelovanju z dvema konzorcijskima partnerjema so razvijali inovativni masivni konstrukcijski sistem iQwood. Uspešno so izpeljali vse predvidene aktivnosti in dosegli naslednje zastavljene cilje: povečanje strižne togosti in strižne nosilnosti križno mozniceh lesenih sten, razvoj računskega modela in postopkov za pomoč projektantom pri vključevanju elementov in optimizacijo vhodnega materiala. Konstrukcijski sistem iQwood predstavlja tehnično odlično in cenovno primerljivo zeleno alternativo za gradnjo večjih javnih in stanovanjskih objektov. Zgodba iQwood temelji na načelu »od hloda do hiše v Sloveniji«. Tako s projektom spodbujajo celotno lesno predelovalno industrijo v Sloveniji na račun proizvodov z najvišjo dodano vrednostjo v panogi. Naložbo financira Evropska unija – NextGeneration EU ter je del evropskega mehanizma za okrevanje in odpornost. Projektu je bila dodeljena subvencija v okviru Javnega razpisa »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte NOO«.

REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI  
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

**SPiRiT**  
SLOVENIA

Evropska unija  
Financira  
NextGenerationEU

**NOO** | NAČRT ZA  
OKREVANJE  
IN ODPORNOST

**Lumar IG d.o.o.**

[www.lumar.si](http://www.lumar.si)

# Slovenija v kontekstu trajnostne bioenergije: izzivi in priložnosti v luči projekta DIVERSE

Trajnostna bioenergija, v kontekstu evropskega zelena prehoda, vse bolj stopa v ospredje kot ena osrednjih rešitev za razogljčenje energetskih sistemov, še posebej na območjih bogatimi z gozdnimi in kmetijskimi viri. Projekt DIVERSE – Integracija ohranjanja biodiverzitete znotraj proizvodnje bioenergije za nizkoogljčno energijo v alpski regiji (Interreg Območje Alp 2021-2027), se osredotoča na integracijo proizvodnje bioenergije z ohranjanjem biotske raznovrstnosti v občutljivem alpskem prostoru.

AVTORJA: RRA LUR IN JZ KPLB

V okviru projekta je bila izvedena PESTLE analiza, ki je zajela šest ključnih dimenzij vpliva na razvoj bioenergije: politično (P), ekonomsko (E), socialno (S), tehnološko (T), pravno (L) in okoljsko (E). Analiza je temeljila na reprezentativnem vzorcu 264 vnaprej opredeljenih deležnikov iz različnih tematsko relevantnih sektorjev in civilne družbe.

Analiza je bila izvedena v sedmih regijah alpskega prostora: v Sloveniji, na Bavarskem (Nemčija), Štajerski (Avstrija), Auvergne-Rhône-Alpes (Francija), Lombardiji, Piemontu in Benečiji (Italija). V vsaki regiji je bil oblikovan t. i. fokusni laboratorij (ang. Focus lab) – medsektorski posvetovalni prostor.

## Politična in institucionalna usklajenost

Slovenija je z Nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom do leta 2030 in Energetsko strategijo do leta 2050 prepoznala bioenergijo kot strateški vir. A izvedena PESTLE analiza in ocene kažejo na nizko operativno podporo, šibko vertikalno usklajenost in težaven prenos nacionalnih ciljev v regijsko prakso. Povprečna ocena skladnosti regijskih politik z bioenergetskimi cilji (2.37) je nižja kot v avstrijski Štajerski regiji (3.63) ali francoski regiji Auvergne-Rhône-Alpes (3.30), kjer je lokalna participacija močnejša.

## Ekonomska struktura in dostop do financiranja

Čeprav ima Slovenija razpoložljive vire, se sooča z razdrobljeno agrarno strukturo, nizko integracijo in omejenim dostopom do investicij. Povprečna ocena dostopa do financiranja (2.37) je nižja od povprečja vseh regij (2.74). Regiji kot sta Lombardija in Bavarska izkazujeta višjo stopnjo povezovanja industrije, raziskav in lokalnih proizvajalcev, kar omogoča razvoj produktov osnovanih na biološki osnovi.

## Vključevanje deležnikov

Slovenija zaostaja tudi pri vključevanju lokalnih skupnosti. Fokusni laboratorij ugotavlja nizko stopnjo sprejemanja projektov, pomanjkanje informacij in šibko participacijo prebivalstva. V nasprotju z Avstrijo in Francijo, ocene kažejo, da v Sloveniji še ni razvit model lokalnih energetskih skupnosti.

## Tehnološka pripravljenost

Zaznana tehnološka pripravljenost v Sloveniji je nizka. Povprečna ocena dostopnosti infrastrukture (2.24) je občutno nižja od povprečja drugih regij (2.85). Ključne ovire vključujejo logistične težave, pomanjkanje opreme in dolgotrajne postopke umeščanja v prostor. Bavarska (Nemčija) in Štajerska (Avstrija), ocenjeno bolj uspešno, integrirata tehnološke inovacije in podpirata razvoj z javnimi sredstvi.

## Pravni okvir in okoljska tveganja

Slovenija se pri razvoju bioenergije sooča z velikimi okoljskimi in pravnimi izzivi. Povprečna ocena skrbi za okolje (3.27) kaže visoko stopnjo previdnosti, predvsem zaradi občutljivih naravnih območij. Prav tako je zaznana najvišja raven pravnih in birokratskih ovir (4.32), kar presega povprečno oceno iz ostalih regij vprašanih držav.

## Priložnosti za strateški preboj

Analiza v okviru projekta DIVERSE jasno kaže, da Slovenija kljub bogatim naravnim virom zaostaja pri razvoju trajnostne bioenergije zaradi pomanjkanja usklajenih politik, institucionalne podpore in tehnološke pripravljenosti. Brez jasnega regulativnega okvira, vključevanja skupnosti ter strateškega povezovanja akterjev bo ostal obstoječi potencial neizkoriščen.

SLOVENSKI AVTOMOBILSKI TRG V LETU 2024

# Prodaja okrevala, elektrifikacija občutno upočasnjena

Prodaja osebnih in lahkih gospodarskih vozil je na slovenskem avtomobilskem trgu v lanskem letu nekoliko okrevala, občutno pa se je upočasnila elektrifikacija voznega parka, pri čemer ne gre za slovensko posebnost. Tudi sicer v razvoju ključnih tehnologij evropska avtomobilska industrija zaostaja in v tej luči je marca Evropska komisija predstavila nabor ukrepov v okviru akcijskega načrta za krepitev konkurenčnosti evropske avtomobilske industrije, ki vključuje podporo razvoju in prožnost pri doseganju ciljev razogljičenja, v veljavi sicer za zdaj ostaja prepoved prodaje vozil z motorji na notranje izgorevanje z letom 2035. Nov izziv, s katerim se bo morala soočiti evropska avtomobilska industrija je tudi carinska vojna, ki so jo sprožile ZDA. Predstavniki Porsche Slovenija, Emil Frey in Planet Avto za ESG razkrivajo svoje poglede na dogajanje ter predstavljajo trende in novosti v letošnjem letu, MOPE pa predstavlja, kako bo elektrifikacijo podprla država.

JOŠT ŽAGAR





Po podatkih Sekcije za osebna motorna vozila pri Trgovinski zbornici Slovenije je slovenski avtomobilski trg v lanskem letu nekoliko okrevljal, prodanih je bilo 53.018 novih vozil, kar predstavlja 8,37 odstotno rast glede na predhodno leto. Največji delež so predstavljali mali SUV-ji s 25,03 odstotki, z 12,31 in 12,18 odstotnima deležema pa sta v tem zaporedju sledila spodnji srednji razred ter razred majhnih avtomobilov. Najbolje prodajani modeli so bili Renault Clio, Škoda Octavia in Renault Captur.

## Občutna upočasnitev elektrifikacije voznega parka

V oči bode občutna upočasnitev elektrifikacije voznega parka, električnih osebnih vozil (BEV) 3.142 je bilo v lanskem letu prodanih le 3.142, medtem ko jih je bilo v letu 2023 prodanih 4.330. Le malo je narasla prodaja priključno hibridnih osebnih vozil, in sicer iz 1.156 iz leta 2023 na 1.253 prodanih enot v letu 2024. Prodaja hibridnih osebnih vozil (HEV) je znašala 3.233 enot in je bila podobna tisti predhodnega leta. Občutno pa je med letoma upadla prodaja blago hibridnih osebnih vozil (MHEV), in sicer iz 3.872 enot na 2.248 vozil. Skupna vsota navedenih kategorij osebnih vozil, ki za pogon uporabljajo (tudi) elektriko je tako upadla iz 12.584 leta 2023 na 9.876 enot v lanskem letu.

Med lahкими gospodarskimi vozili (LGV) so imela elektrificirana zanemarljiv tržni delež. Od 8.582 prodanih enot lahkih gospodarskih vozil jih je bilo le 67 električnih, skupaj z ostalimi hibridnimi tehnologijami pa je bilo prodanih LGV vsega 83 elektrificiranih enot.

## Akcijski načrt za krepitev konkurenčnosti avtomobilske industrije

V začetku marca je sicer Evropska komisija predstavila akcijski načrt za krepitev konkurenčnosti evropske avtomobilske industrije, s katerim daje na voljo 1,8 milijarde evrov za vzpostavitev varne in konkurenčne dobavne verige za surovine za baterije, ki naj bi podprla rast evropske avtomobilske industrije.

Ker evropska avtomobilska industrija zaostaja na področju ključnih tehnologij, bo v podporo razvoju avtomatiziranih vozil s podporo umetne inteligence vzpostavljeno namensko evropsko zaveznitvo za povezana in avtonomna vozila. Komisija je v sporočilu za javnost

napovedala obsežna preizkuševalna okolja in regulativne peskovnike, ki bodo inovatorjem omogočili preizkuševanje in izpopolnjevanje tehnologij za avtonomna vozila, izpopolnjen pa bo okvir za avtonomna vozila. Ti ukrepi bodo imeli oporo v skupnih javno-zasebnih naložbah v višini okoli ene milijarde evrov, v obdobju 2025–2027 podprtih s programom Obzorje Evropa.

- *Prepoved prodaje novih vozil z motorji na notranje izgorevanje z letom 2035 za zdaj ostaja v veljavi, se pa Komisija sooča s številnimi pozivi k omilitvi.*

## Več prožnosti pri doseganju ciljev

Hkrati so s sporočilom o razogljčenju voznega parka podjetij poudarili primere dobre prakse, države članice pa so bile pozvane, naj sprejmejo nadaljnje ukrepe za okolju prijaznejši voznik park podjetij, ki obsega približno 60 odstotkov registracij novih avtomobilov. Komisija je napovedala tudi večjo prožnost v zvezi s cilji glede CO<sub>2</sub>, in sicer s predlogom spremembe uredbe o standardih CO<sub>2</sub> za avtomobile in kombinirana vozila, ki proizvajalcem avtomobilov omogoča doseganje skladnosti z navajanjem povprečja uspešnosti med letoma 2025 in 2027, kar bi izravnalo morebitne neskladnosti v katerem izmed posameznih let. Komisija je napovedala pospešena prizadevanja v zvezi s pripravo predvidenega pregleda uredbe o standardih CO<sub>2</sub> za avtomobile in kombinirana vozila. Komisija obenem pripravlja načine za povečanje povpraševanja po evropskih brezemisijah vozilih, pri optimizaciji shem spodbud pa bo sodelovala z državami članicami.

Načrt podpira tudi krepitev odpornosti dobavne verige in delavcev v avtomobilskem sektorju. Komisija bo nadaljevala s financiranjem industrije baterij prek sklada za inovacije in proučila možnosti neposredne podpore za proizvajalce baterij. V zvezi s pomanjkanjem znanj in staranjem delovne sile se bodo zbirali podatki o prihodnjih motnjah v zaposlovanju, podpora Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji pa bo razširjena za hitrejšo pomoč presežnim delavcem.

Poleg močne konkurence z Vzhoda se bo morala evropska avtomobilska industrija soočiti tudi s carinsko vojno, ki so jo sprožile Združene države Amerike. Za zaščito evropskih podjetij pred nelojalno konkurenco bo EU uporabila instrumente trgovinske zaščite, kot so protisubvencijski ukrepi. Prav tako bo nadaljevala pogajanja s partnerskimi državami za izboljšanje dostopa do trgov in virov.

Prepoved prodaje novih vozil z motorji na notranje izgorevanje z letom 2035 za zdaj ostaja v veljavi, se pa Komisija sooča s številnimi pozivi k omilitvi. Nekatere države članice in proizvajalci vozil jo med drugim pozivajo, da bi bila prodaja dovoljena v kombinaciji z rabo e-goriv ali biogoriv ter da bi v smislu premostitve tudi po letu 2035 dopustili prodajo PHEV vozil.

## Letošnji podatki že kažejo bolj optimistično sliko

Za komentarje glede trga vozil v Sloveniji in EU smo se obrnili na predstavnike znamk. Glede upada tržnega deleža Porsche Slovenija v odzivu, ki so ga pripravili vodja business menedžmenta dr. Slavko Ažman ter direktorji znamk Marko Škriba (VW in VW gospodarska vozila), Franci Bolta (Audi), Petr Podlipny (Škoda) in Edvard Andrej Strajnar (SEAT) zaznavajo več vzrokov: »Od negativnega vzdušja po ukinitvi subvencij v Nemčiji do ponovnega spraševanja o pravilnosti odločitve za zeleni prehod v luči aktualnih geostrateških pretresov.« Letošnji podatki pa po njihovih navedbah kažejo precej bolj optimistično sliko: »V prvih dveh mesecih je delež električnih vozil poskočil na slabih 10 %, kar pomeni, da je bilo vsako deseto prodano novo vozilo električno.« Kljub temu je stanje na trgu še zelo občutljivo in krhko, opozarjajo in dodajajo, da ena sama nepremišljena poteza pristojnih lahko čez noč izniči ves napredek in dolgoletni trud.



Jožko Tomšič

Upad tržnega deleža električnih vozil v lanskem letu kaže, da prehod na električno mobilnost ni enostaven in da so še vedno prisotni številni izzivi pojasnjuje Jožko Tomšič, direktor skupine Emil Frey v Sloveniji. Slovenija pri tem ni izjema: »Kljub državnim spodbudam je prodaja električnih vozil upadla, čeprav naraščajoče zanimanje za rabljena električna vozila nakazuje, da postajajo dostopnejša širšemu krogu kupcev.« Za okrepitev zaupanja v elektromobilnost bo potrebno storiti še veliko, predvsem nadaljevati z razvojem polnilne infrastrukture, zagotavljati stabilno in dolgoročno načrtovanje spodbud ter začrtati jasno strategijo prehoda na brezogljivično mobilnost, ki bo odpravila negotovost na trgu in spodbudila večje zanimanje kupcev, pravi Tomšič.

Eden izmed ključnih razlogov je ukinitvev subvencij za električna vozila v Nemčiji konec leta 2023, kar je povzročilo občuten padec prodaje, ugotavlja mag. Marko Femc, direktor podjetij Plan-net solar in Plan-net avto: »Podatki kažejo, da je bilo v Nemčiji lani prodanih električnih vozil za kar 27,4 odstotka manj kot predlani. Podobno se je zgodilo tudi v drugih državah, kjer so zmanjšali ali ukiniteli subvencije, kar je negativno vplivalo na prodajo.« V Sloveniji smo konec preteklega leta ponovno uvedli subvencije za električna vozila, kar že in zagotovo tudi bo pozitivno vplivalo na prodajo v letošnjem letu, dodaja Femc.



mag. Marko Femc

## Kateri dejavniki vplivajo na odločitev kupcev?

Kot opažajo pri Porsche Slovenija, so navedeni dejavniki zelo pomembni: »Če želimo množičen prehod na električno mobilnost, potrebujemo cenovno dostopna vozila.« Kako zelo pomembne so subvencije in predvsem njihova predvidljivost, je zelo lepo pokazal tudi že omenjeni primer Nemčije. »Hkrati potrebujemo večjo ponudbo vozil v cenovnem razredu okrog 20 do 25 tisoč evrov, ki jih evropski proizvajalci vozil pospešeno razvijajo. Jasno je tudi, da je

potrebno zagotoviti ustrezno polnilno infrastrukturo, tako javno kot zasebno, ki bo ob vse daljšem dosegu električnih vozil nudila odlično uporabniško izkušnjo,« dodajajo.

Kljub temu pa to niso edini izzivi, s katerimi se spopadamo pri prehodu na trajnostno mobilnost: »V gospodarstvu ugotavljamo, da na tem področju žal še vedno ostaja preveč nepotrebnih administrativnih ovir. V sodelovanju več gospodarskimi združenji zato pripravljamo paket zelo konkretnih ukrepov za odpravo administrativnih ovir za trajnostno mobilnost.« Vsem tem ukrepom je skupno, da so že dalj časa del različnih državnih strateških dokumentov, a kljub temu, da ne zahtevajo večjih sredstev ali zapletenih administrativnih postopkov, pač pa nekaj dobre volje, še vedno čakajo na njihovo izvedbo, so še kritični pri Porsche Slovenija, kjer si želijo več smelosti in konkretnih dejanj.

»Vsi naštetih dejavniki imajo vpliv na odločitev kupcev,« glede tega pravi Tomšič iz Emil Frey, ki izpostavlja še skupne stroške lastništva, dolžino garancij in kakovost prodajnih storitev.

V Sloveniji so na voljo nepovratne finančne spodbude za nakup električnih vozil, ki jih lahko pridobijo fizične osebe in pravne osebe s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Višina subvencije je odvisna od kategorije vozila in njegove skupne vrednosti, navaja Femc iz Plan-net avto in dodaja, da je v Sloveniji s strani države ustrezno poskrbljeno za višino subvencij: »Poleg subvencij pa pomembno vlogo igra tudi infrastruktura, ki bi glede na potencial morala biti bolj močno razvita.«

## Različni deleži pogonov pri znamkah

Glede letošnje prodaje pri Porsche Slovenije za znamko Volkswagen pričakujejo, da bo v delež njihovih električnih vozil znašal 5 odstotkov, delež priključnih hibridov pa 7 odstotkov, skupaj torej 12 odstotkov. Pričakovani delež električnih vozil znamke Audi bo znašal med 10 in 15 odstotkov, delež priključnih hibridov pa okrog 5 odstotkov: »Tu pa ne smemo pozabiti še na blago hibridno tehnologijo pri motorjih z notranjim zgorevanjem, ki tudi doprinese k manjšemu obremenjevanju okolja z nižjo porabo goriva in nižjimi emisijami.«

Delež blagih hibridov že danes predstavlja več kot 50 odstotkov vseh prodanih vozil s klasičnim motorjem in stalno narašča. 6 odstotni delež vozil PHEV in 6 odstotni vozil BEV pa pričakujejo na celotnem portfelju

znamke Škoda, kar pomeni 88 odstotni delež vozil ICE. Predvideni delež vozil BEV bo znašal okoli 25 odstotkov celotne prodaje znamk SEAT in CUPRA, kjer pri priključnih hibridih pa pričakujejo delež okoli 5 odstotkov. Razlika 70 odstotkov bo torej pripadala vozilom ICE.

- *Za okrepitev zaupanja v elektromobilnost bo treba nadaljevati z razvojem polnilne infrastrukture, zagotavljati spodbude in začrtati jasno strategijo prehoda na brezogljivično mobilnost.*

V skupini Emil Frey v Sloveniji, ki zastopa 12 avtomobilskih znamk in 3 znamke gospodarskih vozil ter tako ostaja eden vodilnih akterjev na trgu s svojo ponudbo pokrivajo širok spekter vozil, od cenovno dostopnejših modelov do vrhunskih prestižnih vozil ter lahkih in težkih gospodarskih vozil.

V preteklem letu so dosegli skoraj 18 odstotni tržni delež, pri lahkih gospodarskih vozilih pa celo 28 odstotni tržni delež, kar potrjuje njihovo močno prisotnost na trgu in zaupanje kupcev. »Kljub lanskemu upadu prodaje električnih vozil pričakujemo stabilizacijo in postopno rast tega segmenta, pri čemer že zdaj zasedamo skoraj 8 odstotkov trga električnih vozil in 15 odstotkov trga priključnih hibridov,« navaja Tomšič in dodaja, da tudi v segmentu težkih tovornih vozil in avtobusov dosegajo odlične rezultate s tržnimi deleži blizu 19 oziroma 14 odstotkov. »Naš cilj ostaja jasen, s široko paleto vozil in prilagodljivo ponudbo zadovoljiti potrebe in želje kupcev ter utrditi našo vlogo kot zanesljivega partnerja na trgu,« še doda.

Pri Plan-net avto za letošnje leto pričakujejo, da bo 30 odstotkov prodanih vseh vozil električnih. »Menimo, da bo več zanimanja za električna vozila saj bodo kupci želeli izkoristiti subvencije, ki so zares visoke,« pravi Femc in izpostavlja, da kar nekaj zanimanja pri njihovih kupcih uživa 100 odstotno električno vozilo Dongfeng Box, ki ga poslovni kupci lahko kupijo že za 13.200 evrov, po odšteten davku in subvenciji za električna vozila.

## Na slovenski trg letos prihajajo številne novosti

Pri Volkswagnu so v letošnjem letu že uspešno uvedli novega Tayrona in novega Transporterja, predvidoma konec leta pa pričakujejo tudi uvedbo popolnoma novega T-Roca.

Znamka Audi bo na slovenskem trgu letos predstavila pet novih modelov: »Dva popolnoma električna modela Audi Q6 e-tron in Audi A6 e-tron sta tudi že dobavljiva. V prihodnjih mesecih sledijo še klasični modeli, Audi Q5, Audi A6 in Audi Q3.« Pri vseh bo na voljo tudi kombinacija bencinskega in elektromotorja, torej priključni hibrid.

Škoda, kjer so v marcu lansirali novi električni model Elroq, maja na trg uvaja prenovljeni model Enyaq. Pri modelih Superb in Kodiaq ponujajo različico PHEV za ceno dizelskega pogona.

Predstavniki znamk SEAT in CUPRA od ključnih novosti izpostavljajo, da so po uspešni prodaji modela Born v lanskem letu ponudbo prilagodili tudi za model Tavascan: »Z upoštevanjem subvencije je novi Tavascan tako na voljo za 37.499 evrov, Born z bogato serijsko opremo pa za 26.799 evrov.«



Cupra Tavascan (Vir: Porsche Slovenija)

Letošnje leto bo tudi za skupino Emil Frey izjemno dinamično z avtomobilskimi novostmi, saj na trg uvajajo kar 22 novih ali prenovljenih modelov v vseh segmentih in cenovnih razredih.

Že v začetku leta je na slovenske ceste zapeljal Alfa Romeo Junior, najmanjši križanec italijanske znamke, v drugem četrletju prihaja Fiat Grande Panda, ki bo s svojo praktičnostjo in dostopno ceno nagovoril širok krog kupcev.



FIAT Grande Panda (Foto: FIAT)

Pri znamki DS v ospredje postavljajo luksuz in inovacije z novim modelom DS8, Citroën pa letos stavi na družinsko uporabnost s C3 Aircrossom, prvič tudi v sedemsedežni različici ter prenovljenim C5 Aircrossom. Peugeot v drugi polovici leta vstopa v novo obdobje električne mobilnosti z modeloma E-3008 in E-5008, ki ob napredni tehnologiji prinašata tudi vodilni doseg v svojem segmentu.

Medtem je Honda svoja glavna aduta, priključno hibridno različico CR-V in prenovljeni HR-V, na ceste izstrelila že na začetku leta.

Mercedes-Benz predstavlja novo generacijo izjemno učinkovitega CLA, ki je zgrajen na povsem novi inovativni platformi in bo na

voljo tako z električnimi kot hibridnimi pogoni.

Prav tako pričakujejo pomembne novosti v segmentu gospodarskih vozil, prihaja novi Actros L ProCabin, premium različica uveljavljenega Actrosa, ki s še bolj aerodinamično kabino in optimizirano porabo goriva dviguje merila učinkovitosti. Poleg tega bodo letos kupcem predali prve električne tovornjake eActros 600, eCanter in avtobus eCITARO fuel cell, s čimer nadaljujejo prehod v trajnostno mobilnost tudi v transportnem sektorju.

Plan-net Avto deluje z vizijo potrošnikom ponuditi kitajske znamke električnih vozil, ki poleg napredne tehnologije ponujajo privlačne cene vozil. Kupcem že od pričetka letošnjega leta ponujajo Dongfeng Forthing, my 2025, ki ga opisujejo kot svoj prodajni hit: »Nova različica tega priljubljenega modela prinaša še bolj izstopajoč in dinamičen videz ter številne posodobitve, ki zagotavljajo učinkovito, zabavno in udobno vožnjo.« Novi Forthing T5 EVO 2025 je na voljo za 27.900 evrov. V sklopu znamke Dongfeng ponujajo tudi modele Forthing U-Tour, 2025, Dongfeng BOx, Voyah Courage in še mnoge druge. Napovedujejo pa še skorajšnje predstavitev dodatnih novosti ...



Dongfeng Forthing (Vir: Plan-net avto)

## Kakšna vozila bomo kupovali po letu 2035?

Predstavnike znamk smo povprašali tudi o trendih v prihodnosti in morebitnem pričakovanju odprave ali odložitve prepovedi prodaje osebnih in lahkih gospodarskih vozil z motorji na notranje zgorevanje z letom 2035 ter kakšne alternative bi predlagali.

Pri Porsche Slovenija menijo, da je vse bolj verjetno, da se bo datum še malo zamaknil v prihodnost, saj bodo posamezne države EU na ta korak zelo različno pripravljene.

»Prepovedim sicer nismo naklonjeni. Na prvi pogled tovrstna prepoved morda izgleda kot bližnjica do električne mobilnosti, a ostaja dejstvo, da moramo hkrati poskrbeti, da ima vsakdo možnost uporabe električnih vozil,« so jasni. Treba je poskrbeti za infrastrukturo, cenovno dostopnost, dovolj spodbudno okolje, hkrati pa bo potrebno pripraviti ljudi. Del tega so po pojasnilih Porsche Slovenija lahko tudi dragocene prve praktične izkušnje z električno mobilnostjo, ki jih nudijo priključni hibridi.

Pričakovati je, da bo morala EU ponovno

preučiti svojo odločitev o prepovedi prodaje vozil z notranjim izgorevanjem do leta 2035, meni tudi Tomšič iz Emil Frey skupine: »Predvidevam, da se temu cilju ne bo v celoti sledilo ter da bodo uvedene prilagoditve, predvsem na področju uporabe alternativnih goriv, kot so sintetična in biogoriva.« Ključnega pomena bosta po njegovih besedah razvoj ustrezne polnilne infrastrukture in nadaljnje naložbe v raziskave novih tehnologij, kot so e-goriva. »Revizija, ki jo bo Evropska komisija izvedla leta 2026, bo ponudila jasnejši vpogled v doseženi napredek pri izpolnjevanju okoljskih ciljev, kar lahko

vodi do morebitnih prilagoditev ali odložitve prepovedi,« še pravi Tomšič in kot možnost izpostavlja tudi prilagoditve v tehnološke nevtralnosti, kar bi omogočilo večjo prilagodljivost pri prehodu na trajnostno mobilnost.

Femc iz Plan-net avto tukaj izpostavlja še nekatere druge spremembe: »Prihod kitajskih visokotehnoloških znamk, večja uporaba električnih vozil, razvoj avtonomnih vozil.« Razvoj avtonomnih z uporabo umetne inteligence napreduje, kar bi lahko v prihodnosti spremenilo način uporabe in lastništva vozil, dodaja.

## Je smiselno ponovno uvesti subvencije za PHEV?

Pri Porsche Slovenija sicer posebej izpostavljajo tematiko priključnih hibridov: »Do sedaj jim Slovenija ni posvečala posebne pozornosti, kar se žal zelo močno odraža v doseganju oziroma nedoseganju ciljev na tem področju.« Strategija za alternativna goriva v prometu je po njihovih pojasnilih predvidela, da do leta 2020 potrebujemo dobrih 6 tisoč priključnih hibridov, do leta 2025 pa približno 26 tisoč. Ciljno vrednost za 2020 smo zgrešili za kar 84 odstotkov, kljub temu pa so bile v tem letu celo odpravljene subvencije za priključne hibride.

Tudi za leto 2025 po njihovih pojasnilih ne kaže bolje. »Do konca leta bomo po vsej verjetnosti dosegli število priključnih hibridov, ki bi ga morali že pred petimi leti,« napovedujejo. Zato menijo, da bi bilo smiselno razmisliti o ponovni uvedbi finančnih spodbud za nakup priključnih hibridov, saj gre za zelo pomembno prehodno tehnologijo,

● *V prvih dveh mesecih letošnjega leta je bilo vsako deseto prodano vozilo električno, k čemur so zagotovo botrovale subvencije za e-vozila.*

ki pomembno zmanjšuje emisije. »Hkrati priključni hibridi omogočajo voznikom, ki še imajo zadržke do popolnoma električnih vozil, da se seznanijo z novo tehnologijo in ugotovijo, da veliko večino svojih dnevnih mobilnostih potreb brez problema opravijo v električnem načinu vožnje,« menijo pri Porsche Slovenija.

## Država bo spodbujala k elektrifikaciji, a svoje bo moral narediti tudi trg

Z vprašanji pa smo se obrnili tudi na Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE), kjer upad tržnega deleža prodaje električnih vozil v lanskem letu komentirajo takole: »Živimo v času, ko se ljudje kljub visokim subvencijam žal manj odločajo za nakup električnih vozil. Pričakovali smo sicer, da bodo na naš trg prišli cenejši in kvalitetni avtomobili s Kitajske, a je prišlo do uvedbe carin.« Ljudi bodo k nakupu še naprej intenzivno spodbujali, a počakati bo treba tudi, da trg z vidika cenovne dostopnosti naredi svoje.

MOPE bo do leta 2026 v skladu z EU Uredbo AFIR prenovilo nacionalni okvir politike (strategija, akcijski načrt) z namenom, da

se dosežejo zavezujoči cilji ter zagotovi skladen lokalni in regionalni razvoj javno dostopne mreže polnilne in oskrbovalne infrastrukture.

Vzpostavitev polnilne infrastrukture za električna vozila bo ministrstvo spodbujalo tudi z nepovratnimi finančnimi spodbudami.

Glede na pričakovano število električnih vozil ocenjujejo, da bo do leta 2025 vzpostavljenih 3.600, do leta 2030 pa 14.750 javno dostopnih polnilnih mest.

MOPE smo povprašali tudi, ali bi Slovenija podprla odpravo ali odložitev prepovedi prodaje osebnih in lahkih gospodarskih vozil z motorji na notranje izgorevanje z letom 2035. Kot odgovarjajo, bo Slovenija stališče glede morebitne odprave ali odložitve prepovedi pripravila na podlagi poročila o celovitem pregledu možnosti doseganja tega cilja, ki ga bo skladno z veljavno zakonodajo pripravila Evropske komisija: »Z vidika podnebno-energetskih in okoljskih ciljev si želimo, da bi bil ta cilj dosegljiv.«

## Spodbujanje rabe javnega potniškega prometa

Na MOPE bdijo tudi nad javnim potniškim prometom (JPP), trajnostno mobilnostjo in prometno politiko, kar je ključno za uredničenje zaveze zelenega prehoda: »V ta namen smo med drugim ustanovili Družbo za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP), ki skrbi za razvoj in boljše upravljanje JPP. Na DUJPP-u spodbujajo uporabo JPP, tudi prek vzpostavljanja potniku bolj prijaznih storitev; sklenili smo nove koncesijske pogodbe za izvajanje medkrajevnega avtobusnega prevoza, s čimer so zagotovili boljše upravljanje in dostopnost JPP za 20 odstotkov; uvedli smo enotno vozovnico 'Slovenija', ki omogoča neomejeno uporabo avtobusov in vlakov po vsej državi; vzpostavili so podlage za razvoj infrastrukture za alternativna goriva in začeli pripravo celostne državne prometne strategije; letos se pripravlja prenova informacijskega sistema integriranega JPP, ki bo prijaznejši do uporabnikov.«

K večji uporabi železniškega JPP bodo po njihovih besedah pripomogle tudi investicije v novo infrastrukturo, za kar pa so pristojni na Ministrstvu za infrastrukturo.

Na MOPE navajajo, da so v pripravi oziroma izvajanju naslednji javni razpisi in javni pozivi:

- Javni razpis za sofinanciranje vzpostavitve javno dostopne polnilne infrastrukture za električna vozila izven TEN-T cestnega omrežja, ki ga izvaja MOPE, kjer je za finančne spodbude v letih 2025 in 2026 skupaj na voljo 22 milijonov evrov (v teku). V okviru javnega razpisa se bodo vzpostavljala polnilna mesta za lahka električna vozila.
- Javni poziv za spodbude za zasebno polnilno infrastrukturo za električna vozila, ki ga izvaja Borzen d.o.o., kjer

je za finančne spodbude v letih 2025 in 2026 skupaj na voljo 2 milijona evrov (v teku). V okviru javnega poziva se bodo vzpostavljala zasebna polnilna mesta za električna vozila tako za domačo/hišno uporabo kot tudi za poslovne namene.

- Javni razpis za sofinanciranje vzpostavitve javno dostopnih polnilnih parkov za električna vozila na TEN-T cestnem omrežju, ki ga bo izvedel Borzen d.o.o., kjer je za finančne spodbude v letih 2025 in 2026 skupaj na voljo 16 milijonov evrov (objava predvidena v marcu 2025). V okviru javnega razpisa se bodo vzpostavljala polnilna mesta tako za lahka kot težka tovorna električna vozila.

## Zeleni utrip

### POTRJENA DIREKTIVA STOP-THE-CLOCK

Svet EU in Evropski parlament sta sprejela t. i. direktivo Stop-the-clock, ki za dve leti zamika obveznosti trajnostnega poročanja za subjekte, ki v skladu z direktivo CSRD še niso poročala, za eno leto pa zamika tudi izvajanje in rok za prenos direktive CSDDD v nacionalne zakonodaje.

Konec februarja je Evropska komisija predstavila predlog zakonodajnega paketa Omnibus za poenostavitev poslovnega okolja EU, o čemer smo podrobneje že pisali na portalu ZelenaSlovnija.si in v pretekli številki revije ESG.

Direktivo Stop-the-clock je Svet Evropske unije potrdil 26. marca, nato pa po nujnem postopku in z veliko večino 3. aprila še Evropski parlament. Za je glasovalo 531

evropskih poslancev, nasprotovalo jih je 69, 17 pa se jih je vzdržalo. Po formalni in dokončni potrditvi Sveta EU, ki se je zgodila 15. aprila, bodo morale države članice pravila v svoje nacionalne zakonodaje prenesti do 31. decembra letos.

### Zamik izvajanja direktiv

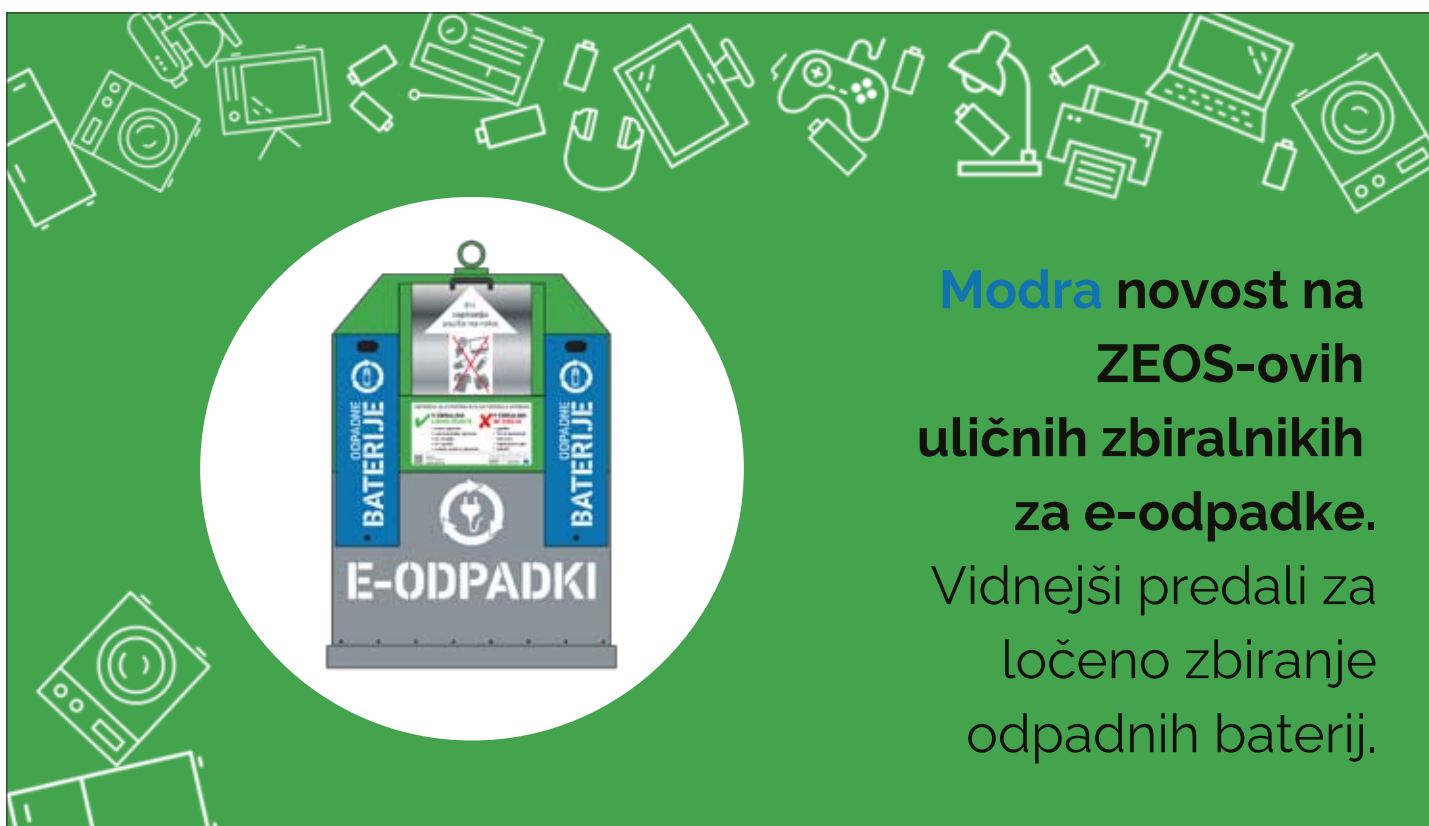
Navedena direktiva za dve leti zamika obveznosti trajnostnega poročanja po Direktivi o poročanju podjetij glede trajnostnosti (CSRD) za velika podjetja, ki še niso poročala oz. t. i. drugi krog zavezancev za trajnostno poročanje ter mala in srednje velika podjetja, ki kotirajo. Prav tako za eno leto zamika izvajanje in rok za prenos Direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti (CSDDD) v nacionalne zakonodaje.

Za zdaj merila in pravila trajnostnega poročanja ostajajo enaka za subjekte

javnega interesa, ki imajo več kot 500 zaposlenih in svoja trajnostna poročila v skladu z Evropskimi standardi trajnostnega poročanja (ESRS) za poslovno leto 2024 že objavljajo.

Zakonodajni paket Omnibus je sicer strateško razdeljen na tri predloge. Drugi predlog vključuje vsebinske spremembe CSRD in CSDDD, kot so na primer dvig meril zavezanosti in omejitev skrbnega pregleda le na neposredne dobavitelje. Kot so navedli na portalu Sustainability Risk Review, bi bil drugi predlog lahko s strani Sveta EU in Parlamenta potrjen v 12 do 18 mesecih.

Tretji predlog obsega spremembe in poenostavitve standardov poročanja, načel DNSH in Taksonomije. Za ta del ne bo potrebna potrditev Sveta EU in Parlamenta, ki imata sicer pravico do veta, bo pa podvržen javni razpravi in bi bil lahko sprejet že konec junija letos.



**Modra novost na ZEOS-ovih uličnih zbiralnikih za e-odpadke.** Vidnejši predali za ločeno zbiranje odpadnih baterij.

**ZEOS 20** LET

[www.zeos.si](http://www.zeos.si)

## AKREDITIRANI LABORATORIJI

# »Teža strokovnega mnenja mora biti bistveno višja od osebnega stališča«

V pripravi je nov Zakon o varstvu okolja (ZVO-3), ki pomembne spremembe prinaša tudi za pooblaščenec izvajalce obratovalnih monitoringov in njihove zavezanec. Vpliva tudi na delo akreditiranih laboratorijev, ki so se konec leta povezali v delovno skupino pod vodstvom Mateja Šuštaršiča, sicer direktorja podjetja Eurofins raziskave okolja Slovenija, d. o. o. Kot izpostavlja, osnutek zakona na novo ureja postopek obratovalnega monitoringa, odnose – kapitalske in druge, vlogo pooblaščenega izvajalca in načine sporočanja podatkov. V okviru delovne skupine si med drugim prizadevajo za ozaveščanje javnosti in podajanje strokovnih mnenj, pomembno pa naslavljajo tudi pogoje za konkurenčnost slovenskega trga.

TANJA PANGERL

## ● V začetku leta 2025 je postala aktivna delovna skupina za akreditirane laboratorije pri strateškem svetu za okolje GZS. Zakaj ustanovitev delovne skupine?

Spremembe so stalnica in nanje se je potrebno prilagajati. Pred več kot 30. leti smo določena poročila pisali še na pisalni stroj, danes si v določenih segmentih že pomagamo s tehnologijo umetne inteligence. Ni se spremenila le laboratorijska oprema, temveč tudi teme, s katerimi se ukvarjamo, in trg. Vse te spremembe vplivajo na zakonodajne spremembe, s katerimi se pred tem nismo srečevali v tolikšni meri. Tudi napredek v znanosti in tehnologijah ni bil še nikoli tako hiter, kot je danes. Povezovanje in skupno odgovarjanje laboratorijev na novo sodobnost in razmere trga je nuja in prav na to poskuša odgovorjati novoustanovljena skupina akreditiranih laboratorijev.

## ● Lahko navedete nekaj ključnih sprememb?

Naj omenim onesnaževala, njihovo kompleksnost in zahtevnost določitev. Ne samo, da jih je danes bistveno več, so tudi bistveno bolj zahtevna za določevanje. V preteklosti so večji fokus predstavljala lokalna onesnaževala, danes se srečujemo z okoljskimi izzivi globalnih razsežnosti. Onesnaževala so bila včasih lažje in hitreje prepoznavna tudi s strani splošne javnosti, danes so onesnaževala, kot so trenutno zelo izpostavljeni PFAS, očem skrita in jih lahko določimo le v laboratoriju s kompleksnimi naprednimi tehnikami.

## ● Kaj pa na področju metodologij merjenja?

Napredek in globalizacija prinašata stalen razvoj analitičnih metod, v želji odgovarjanja na vse bolj kompleksna in zahtevna vprašanja, kar posredno ali neposredno izvajamo akreditirani laboratoriji. Spomnimo se samo vpliva SARS-CoV-2 na naše življenje in obsega testiranja, ter procesnega iskanja prisotnosti virusa v zraku, vodi in nenazadnje v človeškem telesu. Kako ključna so bila

laboratorijska testiranja in kako pomembne odločitve so bile sprejete na podlagi teh analiz na ravni držav. Enako je tudi pri okolju, hrani, pitni vodi in drugje. Brez verodostojnega rezultata, ki ga poda akreditirani laboratorij, so lahko odločitve, ki temeljijo na takšnih podatkih, manj zanesljive.

## ● Povezovanje in skupno odgovarjanje laboratorijev na novo sodobnost in razmere trga je nuja.

## ● Od kod pobuda za ustanovitev delovne skupine?

Vesel sem, da je bilo prav naše podjetje iniciator povezovanja v Sloveniji, saj je skupina Eurofins vodilna skupina z več kot 950 laboratoriji po vsem svetu, ki si prizadeva za ustvarjanje zdravega in varnega sveta in je pomemben člen pri prepoznavanju sodobnih izzivov. Povezovati smo se pričeli v lanskem letu, saj smo hitro ugotovili, da se akreditirani laboratoriji soočamo z enakimi izzivi. Temu je botrovala skupna odločitev o ustanovitvi skupine. V okrilje nas je sprejela Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), kjer je bila s sklepom generalne direktorice GZS v septembru 2024 ustanovljena Delovna skupina Akreditiranih laboratorijev znotraj strateškega Sveta za okolje GZS. Člani so me soglasno izvolili za vodjo delovne skupine, na kar sem na svojevrsten način ponosen, saj ne smemo pozabiti, da smo v skupini konkurenčna podjetja, ki smo skupaj znala preiti točke konkuriranja in naslovili povezovalne, predvsem strokovne teme. Prvi pobudniki ustanovitve smo bile organizacije, ki večinsko delujemo na področju okolja. Morda tudi zato, ker je trenutno najbolj pereča okoljska zakonodaja, ki spreminja



Matej Šuštaršič, direktor podjetja Eurofins raziskave okolja Slovenija, d. o. o.

položaj pooblaščenih izvajalcev monitorin- gov – akreditiranih laboratorijev (osnutek ZVO-3), kot tudi spreminjajoča se evropska zakonodaja na področju komunalnih vod, površinskih vod, tal idr. Danes skupina šteje že 13 organizacij in verjamem, da se bo še širila.

● **Kaj so glavne naloge delovne skupine in kaj je vaš trenutni fokus?**

Poleg že omenjenih sprememb in zakonodaje je ena izmed ključnih fokusnih področij tudi ozaveščanje javnosti in podajanje strokovnih mnenj v povezavi z delovanjem akreditiranih laboratorijev. Velikokrat se srečujemo s primeri, ko različni deležniki, ki potrebujejo storitve akreditiranih laboratorijev, ne poznajo delovanja in zahtev, ki jih moramo izpolnjevati akreditirani laboratoriji. Zaradi nepoznavanja našega delovanja lahko prihaja do neupravičenega nezaupanja v rezultate, dvomov in podvajanja zahtev. To močno otežuje naše delovanje. Zaupanje v veljavnost rezultatov akreditiranih laboratorijev je pri ozaveščenih strokovnjakih visoko cenjeno, kar prepoznava tudi Evropska unija in odločevalci, zato se zahteve po izvajanju storitev akreditiranih laboratorijev bistveno povečujejo. Pomembno naslavljam tudi pogoje za konkurenčnost slovenskega trga

in se zavzemamo za njegovo ohranjanje, saj ne želimo, da bi specifične zahteve po akreditiranih metodah omejevale nastopanje na javnih razpisih in s tem krčile število akreditiranih laboratorijev – ponudnikov.

● *Eden ključnih izzivov za delovanje akreditiranih laboratorijev je harmonizacija zahtev, ki jih moramo izpolnjevati.*

● **Izpostavljate tudi področje pridobivanja in ohranjanja kadrov za izvajanje storitev akreditiranih laboratorijev.**

Da, eno izmed fokusnih področij oz. naših izzivov je tudi področje kadrov. Na eni strani je delo na področju akreditacije za zaposlene stresno zaradi podvrženosti stalnemu nadzoru organizacij, primerjalnega izvajanja analiz in dodatnih zahtev. Delovna mesta so zato manj privlačna, v družbi pa takšna delovna mesta nimajo zasluženega ugleda. Na drugi strani se srečujemo s potrebami po

visokotehnoloških znanjih, ekspertnem poznavanju zakonodaje, ki jih sodobni študijski programi ne naslavlja v celoti. To predstavlja težavo, saj je za izvajanje potrebno poglobljeno razumevanje zakonodaje, kar terja dolgotrajno usposabljanje novo zaposlenih.

● **Verjetno v različnih državah obstajajo različni kriteriji ali zahteve za akreditirane laboratorije.**

Eden ključnih izzivov za delovanje akreditiranih laboratorijev, in po moji oceni tudi izvoznega gospodarstva, je harmonizacija zahtev, ki jih moramo izpolnjevati akreditirani laboratoriji. Zagovarjam stališče, da morajo biti zahteve za zagotavljanje veljavnosti rezultatov enake, ne glede na to, v kateri državi je laboratorij. Različne zahteve lahko namreč vodijo do razlik v cenah storitev in slabše konkurenčnosti laboratorijev z zahtevnejšimi pogoji. Menim tudi, da bomo morali zaradi izjemnega napredka znanosti in industrije določiti fokusna področja delovanja, saj bomo znotraj Slovenije težko zadostili vse večje potrebe po številu različnih parametrov in postopkov.

● **Delovna skupina si prizadeva tudi za izboljšanje položaja akreditiranih laboratorijev, ki delujejo neodvisno in nepristransko. Katere**



**glavne izzive in tveganja sodobne družbe prepoznavate ter kakšno vlogo lahko imajo akreditirani laboratoriji pri obvladovanju trajnostnih tveganj in izkoriščanju priložnosti?** Osebnostno mislim, da je v družbi ključno upoštevanje glasa stroke in ne glasu močnejšega ali glasnejšega. Danes nam demokracija omogoča svobodno izražanje mnenj, vendar demokracija s seboj prinaša tudi tveganja, saj vsa mnenja nimajo in tudi ne smejo imeti enake teže in vpliva. Eno je izraziti osebno laično stališče, drugo je izraziti z dejstvi podkrepjeno strokovno mnenje. Teža takšnega mnenja mora biti bistveno višja. Pa največkrat ni. Socialna omrežja delujejo po številu všečkov in vpliva, ne pa na podlagi veljavnosti in verodostojnosti mnenja. Zato se nemalokrat strokovna mnenja izgubijo v poplavi različnih pogledov in stališč, kar je slabo. Kritično mišljenje izginja, saj je osnova zanj prav strokovno znanje. To se ne dogaja samo na socialnih omrežjih, ampak tudi na ostalih segmentih delovanja družbe.

● **Kako akreditirani laboratoriji zagotavljate neodvisnost in nepristranskost?**

Akreditirani laboratoriji izpolnjujemo zahteve standarda SIST EN ISO/IEC 17025:2017: od neodvisnosti, nepristranosti, zaupnosti, zahtev za usposobljenost osebja, sodelovanja

v medlaboratorijskih primerjavah, uporabe certificiranih referenčnih materialov, odpravljanja tveganj in možnih sovplivov na veljavnost rezultata. Vse to le z enim namenom – predstaviti neodvisen, točen, jasen, natančen in veljaven rezultat naročniku. Če karikiram – če je naloga akreditiranega laboratorija izvedba meritev dolžine po določeni metodi, je rezultat neodvisen od plačnika. Tako da je zmotno mišljenje, da delujemo v interesu javnosti ali gospodarstva – oba sektorja sta namreč naša naročnika. Izmerjena dolžina pa je še vedno enaka.

Naša največja prednost je strokovnost in standard, po katerem smo akreditirani, a je hkrati tudi naša največja »bergla«, saj v primeru izpostavljenosti ne moremo in ne smemo komentirati naših rezultatov – vse v imenu strokovnosti in skladnosti s standardom.

● **A tudi meritve so lahko nepopolne oz. se lahko razlikujejo glede na različne dejavnike.** Seveda pri meritvah navedemo številne opombe, kdaj smo izvedli meritev, kaj točno smo merili, pod katerimi pogoji in tudi kakšna je napaka naše meritve. Veste, meritve niso absolutno točne, vedno se podajajo v intervalu. Čeprav največkrat napišemo

povprečno vrednost, je rezultat znotraj intervala zaupanja, torej srednje vrednosti, z upoštevanjem merilne napake. Vedno znova me osupne, ko naletim na trditev, da meritve ni točna zgolj zaradi napačne interpretacije ali nestrokovne primerjave rezultatov.

● *Izzive predstavlja predvsem telemetrično sporočanje zavezancev – torej sporočanje v realnem času.*

Tudi zato akreditirani laboratoriji odgovarjamo na sodobne izzive in odpiramo naša vrata za splošno javnost, da lahko spoznajo visoke standarde, ki jih izpolnjujemo. Tako ustvarjamo in izboljšujemo zaupanje. Na koncu se vedno postavi vprašanje zaupanja. Ali bolj zaupaš akreditiranemu organu, ki je pod dokazljivim stalnim nadzorom delovanja, ki se pri svojem delu stalno primerja z drugimi laboratoriji, ki pri vsaki meritvi uporabljajo referenčne materiale za kontrolo izvedbe, stalno usposablja zaposlene in ki preverja



tveganja, ki bi lahko vplivala na veljavnost rezultatov, ali drugemu, je vprašanje, na katerega mora odgovoriti vsak sam.

● **V pripravi je Zakon o varstvu okolja (ZVO-3), ki prinaša tudi novosti na področju monitoringov. Katere ključne spremembe prinaša za podjetja in delo akreditiranih laboratorijev?**

Drži. V lanskem letu je bil v javno obravnavo predan osnutek ZVO-3, ki bo, če bo v predlagani obliki sprejet, prinesel kar nekaj sprememb, tako za pooblaščenca izvajalce obratovalnih monitoringov – akreditirane laboratorije, kot za zavezance za obratovalne monitoringe. Če se osredotočim le na najbolj ključne spremembe, lahko rečem, da osnutek zakona, ki je bil v javni obravnavi, na novo ureja postopek obratovalnega monitoringa, odnose – kapitalske in druge, vlogo pooblaščenega izvajalca in načine sporočanja podatkov.

● *Vedno znova me osupne, ko naletim na trditev, da meritev ni točna zgolj zaradi napačne interpretacije ali nestrokovne primerjave rezultatov.*

● **Kaj te spremembe vključujejo?**

Osnutek zakona bistveno spreminja postopek izvajanja obratovalnega monitoringa v primerjavi s postopkom, kot ga poznamo sedaj. V osnutku je predvideno, da bo pooblaščenca izvajalec izvedbo občasnih meritev za potrebe obratovalnega monitoringa napovedal najmanj 10 koledarskih dni vnaprej, preko posebnega portala. V primeru, da pogoji za izvedbo občasnih meritev na dan izvedbe s strani zavezanca ne bodo izpolnjeni, bo moral pooblaščenca izvajalec zavezanca pozvati, da jih izpolni. V primeru, da jih ne bo, pa bo to moral javiti pristojnemu ministrstvu. To predstavlja velike izzive tako za pooblaščenca izvajalce kot za zavezance.

● **Zakaj?**

Pogoji za izvajanje monitoringov oz. občasni meritev so opredeljeni in lahko določajo različne zahteve tudi glede na tip monitoringa in pogoje, kdaj je občasne meritve mogoče izvesti. Če vzamem primer, pogoj za izvedbo obratovalnega monitoringa ob polni obremenjenosti naprave pri meritvah emisij v zrak lahko pooblaščenca izvajalec meritve izvede le takrat, ko naprava deluje

s polno obremenjenostjo. Napovedati polno obremenjenost naprave 10 dni vnaprej pa lahko za nekatere zavezance predstavlja velik izziv, saj morda zaradi sprememb na trgu zavezanec prilagaja tudi proizvodnjo. Pooblaščenca izvajalec ne razpolaga s podatki zavezanca, da bi lahko določil kdaj bodo takšni pogoji nastopili – nismo usposobljeni, da bi preverjali, če na določeni točki naprava polno obratuje. Zanesemo se lahko le na posredovane podatke zavezanca.

● **Kaj še predlaga osnutek zakona?**

Osnutek zakona ne opredeljuje dovolj jasno ugotavljanja skladnosti delovanja naprave oz. izpustov, kar naj bi izvajal pooblaščenca izvajalec. To so zelo zahtevne in kompleksne naloge, za katere je potrebno imeti specifično ekspertno usposobljeno osebje. Vse dodatne naloge utegnejo tudi znatno vplivati na oblikovanje cene storitve.

● **Izpostavljate tudi vidik višje sile.**

Res je. Osnutek zakona ne predvideva višje sile, ki bi izključila odgovornosti na strani pooblaščenega izvajalca ali zavezanca. To je zelo pomembno, saj so v osnutku zakona predvidene visoke globe in v primeru kršitev tudi odvzemi pooblastil za pooblaščenca izvajalce. Na strani pooblaščenega izvajalca lahko nastanejo pogoji, na katere nima vpliva, in lahko povzročijo, da monitoringa ne bo mogel izvesti, npr. nenadna bolniška odsotnost, okvara opreme, nenazadnje tudi nenadni dogodki, kot je prometna nesreča vzorčevalca. Prav prometna nesreča je bila razlog, da smo v decembru morali prestaviti eno vzorčenje v našem podjetju, kar bi v primeru sprejetja zakona, kot je trenutno predvideno, lahko predstavljajo težavo. Ocenjujem, da bi bili v primeru takšne ureditve manjši pooblaščenca izvajalci v slabšem položaju. Verjamem, da to nikakor ni namen zakona.

● **Kaj pa je novega glede kapitalskih in sorodstvenih povezav?**

Če poenostavim, je v osnutku zakona predvideno, da med izvajalcem in zavezancem ni kapitalskih in sorodstvenih povezav, ki jih opredeljuje 45. člen. To naj bi povečalo zaupanje javnosti v podatke, pridobljene z obratovalnimi monitoringi, saj so, kot navajajo v razlagi zakona, obratovalni monitoringi v interesu javnosti. Moje osebno mnenje je tu zelo jasno. Najprej je potrebno v osnutku zakona zelo jasno in nedvoumno opredeliti kaj obratovalni monitoring je. Definicija se mora uveljaviti v vseh podzakonskih aktih, ki bodo izšli iz zakona. Besede »interes« ne moremo uporabljati za izvajanje določitev, ki jih opravljajo akreditirani laboratoriji. Omenil sem že, da je delovanje akreditiranih

laboratorijev, ki izvajajo meritve v procesu obratovalnih monitoringov, neodvisno in nepristransko, brez vplivov naročnika in ostalih vplivov na veljavnost rezultata, kar presojujejo tudi neodvisne organizacije. Zato menim, da je iskanje drugih povezav neustrezno. Izpostavljam, da je najbolj ključna definicija obratovalnega monitoringa, ki trenutno zajema prve, trajne in občasne meritve. Ocenjujem pa, da bi morala vključevati tudi razlago postopka obratovalnega monitoringa, v katerem predstavljajo meritve akreditiranih laboratorijev le del postopka obratovalnega monitoringa.

● *Najprej je potrebno v osnutku zakona zelo jasno in nedvoumno opredeliti, kaj obratovalni monitoring je.*

● **Osnutek zakona prinaša spremembe tudi na področju sporočanja podatkov. Kaj je tukaj lahko problematično?**

Izzive predstavlja predvsem telemetrično sporočanje zavezancev – torej sporočanje v realnem času, kjer bi bilo treba opredeliti predvsem kako je potrebno sporočiti »surove« oz. »obdelane« podatke, da ne bi prihajalo do napačnih interpretacij, če bodo ti direktno dostopni najširši javnosti. Nujna je vključitev višje sile za primere kibernetičnih napadov in drugih nepredvidljivih dejavnikov, ki lahko vplivajo na poročanje podatkov, zagotoviti ustrezno varnost pred možnostjo spreminjanja podatkov med prenosom idr.

● **ZVO-3 je sedaj v končni fazi priprave. Kaj pričakujete glede na vaše podane pripombe?**

V času javne razprave smo podali strokovne pripombe na osnutek zakona in trdno verjamem, da jih pristojno ministrstvo preučuje in poskuša vključiti v pripravo končnega zakona. Ne glede na vse ima zakonodajalec veliko obveznost pripraviti zakon, ki odgovarja številnim zahtevam, zato je prav, da podamo svoje videnje in opozorimo na izzive tudi izvajalci storitev. Verjamem, da smo vsi na isti strani, z istim ciljem oz. če se izrazim po »laboratorijsko« - eni vidijo kozarec na pol poln, drugi na pol prazen, akreditirani laboratoriji pa pravimo, da ja v času meritve v kozarcu med 418 in 420 ml tekočine, pri sobni temperaturi in 50-% zračni vlagi.

## AKREDITIRANI LABORATORIJI

# Akreditacija zagotavlja visoko stopnjo skladnosti in strokovnosti

Meritve so del številnih poslovnih procesov. Akreditacije potrjujejo zanesljivost teh podatkov, ki temeljijo na neodvisnih, nepristranskih meritvah ter so podvržene strogemu nadzoru z notranjimi kontrolami in inšpekcijskimi pregledi. Pridobivanje in vzdrževanje akreditacije je zahteven proces, a prinaša številne prednosti, tudi na področju obvladovanja tveganj in trajnostnega poslovanja. Akreditirani laboratoriji v organizacijah Cinkarna Celje, d.d., SIJ d.d., NLZOH, Energetika Ljubljana, d.o.o., Plinovodi d.o.o. in TOC d.o.o. izpostavljajo nekaj ključnih izzivov, prednosti ter vlogo akreditacije pri upravljanju poslovnih procesov in trajnostnega razvoja.



**Bernarda Podgoršek, skrbnica varstva okolja, Cinkarna Celje, d.d.**

Postopek ohranjanja akreditacije je zahteven, saj je potrebno dokazati popolno neodvisnost in nepristranskost, kar vključuje strogo ločitev nalog, dosledno sledljivost rezultatov in natančno dokumentirane postopke.

Akreditirani laboratorij je podvržen strožjemu nadzoru, kar vključuje notranje kontrole in redne inšpekcijske preglede. To zahteva jasno opredeljene odgovornosti in nadzorovane delovne tokove. Kljub kompleksnosti postopkov akreditacija prinaša številne prednosti, kot so visoka usposobljenost osebja, možnost nenehnega izboljševanja postopkov, večja notranja odzivnost ter krepitev zaupanja deležnikov v kakovost in verodostojnost podatkov.

Ima ključno vlogo pri učinkovitem upravljanju poslovnih procesov in trajnostnega razvoja, saj zagotavlja zanesljive, nepristranske in preverljive podatke, ki so bistveni za sprejemanje utemeljenih odločitev, izpolnjevanje zakonskih zahtev in odgovorno poročanje deležnikom. Zagotavlja visoko stopnjo skladnosti in strokovnosti.

Prispeva h kulturi odgovornosti, natančnosti in sistematičnem pristopu k obvladovanju okoljskih tveganj, kar je ključno za doseg trajnostnih ciljev podjetja.

Vendar pa morebitna sprememba, ki jo nakazuje predlog ZVO-3, vnaša v sistem monitoringa določene neusklajenosti, ki bi lahko škodile gospodarstvu in trajnostnemu razvoju v Sloveniji. Predlagana sprememba bi vplivala na obstoječe izvajalce monitoringa in na pogoje izvajanja monitoringa. To bi lahko vodilo do tega, da bi nekateri laboratoriji opustili vzdrževanje akreditacije, kar lahko povzroči resne negativne posledice, ki v predlogu niso ustrezno obravnavane.

Koncentracija monitoringa v le nekaj laboratorijih bi zmanjšala širino strokovnega znanja in izkušenj, ki so trenutno razpršena med različnimi akreditiranimi laboratoriji. Zmanjšala bi se delovna mesta v laboratorijskem sektorju, saj bi se zmanjšala obseg dela in vlaganje v razvoj. To lahko vodi v zmanjšano konkurenčnost in inovativnost, povečanje stroškov in slabšo kakovost storitev, kar bi imelo dolgoročne negativne posledice za slovenska podjetja, saj bi omejilo dostop do kakovostnih storitev in otežilo doseg trajnostnih ciljev.



**Dr. Tadeja Primožič Merkač, direktorica za kakovost, trajnost in korporativno vodenje, SIJ d.d.**

V Skupini SIJ pod blagovno znamko SILABS izvajamo širok nabor laboratorijskih storitev, ki zajemajo kemijske analize, kalibracije meril, neporušne in porušne preiskave ter izobraževanja. Gre za največji sistem

povezanih industrijskih laboratorijev v Sloveniji. Pridobivanje dodatnih akreditacij je za nas kontinuiran proces.

Na priložnosti, ki se pokažejo na tržišču, se hitro odzivamo in pri tem sledimo zahtevam naših kupcev, ki so iz dneva v dan višje. Na naše aktivnosti se v relativno kratkem času odziva tudi Slovenska akreditacija. Na prvi pogled bi rekli, da akreditiranje na upravljanje trajnostnega razvoja Skupine SIJ nima velikega vpliva. Nekoliko bolj od blizu pa najdemo mnogo povezav med akreditacijo in trajnostjo, in sicer v procesih zagotavljanja kakovosti izdelkov, procesih nadzora nad onesnaževanjem okolja in tudi v procesih vodenja, saj akreditacija vedno znova zvišuje standarde in zahteve, ki jih moramo podjetja izpolnjevati.



**Eva Pungartnik, služba za odnose z javnostmi, NLZOH**

Akreditacija je ključna za zagotavljanje kakovosti proizvodov in storitev, saj zagotavlja strokovno usposobljenost, povečuje konkurenčnost (organizacijam omogoča dostop do novih trgov in sodelovanje v mednarodnih projektih).

Pri pridobivanju in vzdrževanju akreditacije se organizacije soočajo z izzivi, kot so stalno izpolnjevanje strogih standardov, kar pomeni nenehno prilagajanje in izboljševanje procesov za ohranjanje skladnosti z zahtevami akreditacije. Izziv je tudi vlaganje v usposabljanje kadrov, ki zagotavlja, da osebje ostaja strokovno usposobljeno in seznanjeno z najnovejšimi metodologijami in standardi.

Kljub tem izzivom akreditacija ponuja številne priložnosti, kot so izboljšanje notranjih procesov in povečanje zaupanja strank. Skladnost z akreditacijskimi standardi zahteva vzpostavitev in vzdrževanje sistemov vodenja kakovosti, kar vodi k boljši organizaciji, jasnim postopkom in nenehnemu izboljševanju procesov. Akreditirane organizacije so zavezane k upoštevanju okoljskih standardov in družbene odgovornosti, kar prispeva k trajnostnemu razvoju.



**Igor Poljak, vodja Laboratorija za toplotne števce, Energetika Ljubljana, d.o.o.**

Proces akreditiranja nudi primerjavo z najboljšimi praksami, ki jo v zaupnem, uradnem in neodvisnem ocenjevanju potrjuje izkušeni in neodvisni strokovnjaki. Akreditacija laboratorija potrjuje in izkazuje usposobljenost in verodostojnost laboratorija s svojim sistemom kakovosti. Predstavlja uradno in neodvisno izjavo o strokovni usposobljenosti osebja ter skladnost izvajanja vseh postopkov in ustreznosti opreme, ki se uporablja pri izvajanju dejavnosti. Potrjuje zaupanje v rezultate ter dostop do mednarodnih shem za vzajemno priznavanje poročil o kontroli.

Na reguliranem (zakonskem) področju pa je akreditacija orodje, ki ga uporabljajo državni organi pri določanju organov za ugotavljanje skladnosti. Akreditirani postopki in procesi sistema kakovosti laboratorija dajejo jasno sliko opravljenih aktivnosti in ponujajo jasna navodila za delo.



**Matej Frankovič, vodja Laboratorija za merilno tehniko, Energetika Ljubljana, d.o.o.**

Za ohranjanje akreditacije redno izvajamo aktivnosti, ki so vezane na vzdrževanje sistema kakovosti, redne nadgradnje merilnih linij in optimizacijo procesov. Veliko poudarka namenimo dodatnemu izobraževanju in usposabljanju zaposlenih na akreditiranem področju dela.

Pridobljena akreditacija izkazuje visok nivo strokovnosti ter usposobljenosti osebja, ki deluje v kontrolnem organu. Prav tako potrjuje izpolnjevanje zahtev standarda SIST EN ISO/IEC 17020, v smislu razpoložljive

opreme in postopkov, ki jih uporabljamo na področju akreditirane dejavnosti.

S pomočjo akreditiranih postopkov in sistema kakovosti se omogoča transparentnost nad delovanjem. Redni nadzorni obiski pa nam pomagajo h konstantnemu izboljševanju procesov in jasno izpostavljajo morebitne neskladnosti.

**Dr. Bogdan Blagojevič, vodja Službe za meritve, Plinovodi d.o.o.**

Ker je naš kontrolni organ na področju plinomerov in korektorjev tudi imenovana oseba, sledimo strokovno raziskovalnim izzivom na različnih tehničnih področjih, ki so pomembna pri razvoju novih in poznanih meril za merjenja količin zemeljskega plina. Posebno pozornost posvečamo merilni negotovosti merjenja prenesenih količin pri transportu plina v Sloveniji, s poudarkom na varnosti in zanesljivosti obratovanja prenosnega sistema.

Svoje znanje in zmogljivosti primerjamo z drugimi akreditiranimi laboratoriji v EU, tako da sodelujemo v mednarodnih laboratorijskih primerjavah. Ugotovitve in rezultate predstavljamo na mednarodnih in domačih konferencah ter v recenziranih strokovnih in znanstvenih revijah.

Akreditacija ima pomembno vlogo pri učinkovitem upravljanju prenesenih količin plina med sosednjimi prenosnimi operaterji v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem ter dodatno pomaga pri zaupanju v varnost in zanesljivost delovanja prenosnega sistema. Pomembno vpliva tudi na upravljanje trajnostnega razvoja, saj so naše ocene kontrol meril in vzorcev kontrol (tlačne posode, varnostnih ventilov) neodvisne, nepristranske in zaupne.

**TOC d.o.o., Dekani**

Kot akreditiran laboratorij učinkoviteje obvladujemo kakovost svojih storitev, optimizacijo notranjih procesov in obvladovanje tveganj. Hkrati nam akreditacija pomaga pri doseganju okoljskih in družbenih ciljev, ki so pomembni za trajnostni razvoj. Omogoča boljše obvladovanje virov, kar pripomore k zmanjšanju odpadkov, večji energetske učinkovitosti in varčevanju z naravnimi viri. Omogoča nam konkurenčno prednost, trajnostno rast na dolgi rok in povečuje zaupanje pri strankah.

PODJETNIŠKI INKUBATOR ZA LES IN LESNE TEHNOLOGIJE

# Strateška platforma za inovacije in mednarodno projektno mreženje



Lesna industrija predstavlja eno ključnih panog slovenskega gospodarstva, vendar njen potencial še zdaleč ni v celoti izkoriščen. Za ustvarjanje višje dodane vrednosti in zagotavljanje trajnostne konkurenčnosti je potrebna sistemska podpora razvoju inovativnih rešitev in povezovanje lesnih zagonskih podjetij v mrežo večjih podjetij s končnimi lesnimi produkti. Podjetniški inkubator za les in lesne tehnologije (PILLT) bo regionalno središče, ki bo združevalo znanje, tehnologije in kadre za pospeševanje trajnostnega podjetništva v lesni industriji.

DR. JORDAN BERGINC

Njegova vizija je postati vodilno inovacijsko središče v Srednji Evropi, ki bo povezovalo znanost, industrijo in dizajn ter omogočalo komercializacijo novih tehnologij. Inkubator bo nadgrajen z digitalno platformo, ki bo organizirana po zgledu najboljših EU platform za lesna podjetja. Namen tovrstnih platform je povezovanje za sodelovanje lesnih podjetij za skupne inovacije in povezave z raziskovalnimi institucijami, študenti iz različnih univerz, zagonskimi podjetji ter oblikovalci. Cilj teh platform je povečanje konkurenčnosti evropskih lesnih podjetij s spodbujanjem inovacij, trajnostne rabe lesa in dostopa do novih trgov. Poudarek je na digitalizaciji, krožnem gospodarstvu ter razvoju pametnih in trajnostnih lesenih izdelkov.

Platforme omogočajo izmenjavo znanja, dobrih praks in tehnoloških rešitev. Sodelujočim podjetjem pomagajo pri iskanju mednarodnih partnerjev za razvojne projekte in vstop na tuje trge. Podpirajo jih tudi evropski programi, kot sta Horizon Europe in COSME. Uspešne platforme imajo države, kot so Avstrija, Nemčija, Finska in Švedska, ki imajo dolgo tradicijo v lesni industriji in

močno podporno inovacijsko infrastrukturo. Platforme, kot so Wood4Bauhaus, InnovaWood in ForestValue, delujejo kot stičišča med akademsko sfero, industrijo in dizajn managementom. Koristi vključujejo hitrejši tehnološki razvoj, večjo prepoznavnost izdelkov, boljši dostop do financiranja in večjo trajnostno učinkovitost. Na ta način prispevajo k modernizaciji evropske lesne industrije ter njeni globalni prepoznavnosti.

## Strateški okvir in cilji lesnega inkubatorja

PILLT bo deloval kot platforma za razvoj startupov, povezovanje podjetij in mednarodno projektno sodelovanje. Njegovi ključni cilji vključujejo:

- Podpora nastajajočim podjetjem z mentorstvom, infrastrukturo in financiranjem.
- Povezovanje ključnih akterjev, vključno z lesnimi podjetji, raziskovalnimi ustanovami in investitorji.

- Integracijo trajnostnih praks v razvoj izdelkov, s poudarkom na krožni ekonomiji in digitalizaciji.
- Vzpostavitev mednarodnega mreženja s podobnimi centri in platformami v EU. V sodelovanje želimo vključiti tudi partnerja iz Kitajske - Nanjing Forestry University.

## Ponudba vrednosti in operativni model

PILLT bo ponujal celostne storitve, ki jih lahko razdelimo na:

- Razpoložljivo infrastrukturo na različnih lokacijah: Delavnice, laboratorije in prototipne centre za razvoj novih materialov in tehnologij.
- Storitve: Poslovno mentorstvo, pomoč pri financiranju, povezovanje s trgi in dizajnerski programi za dodano vrednost.

- Projektna pisarna za mednarodno mreženje: Sodelovanje z evropskimi in globalnimi partnerji za skupne razvojne projekte in transfer znanja.

V ustanovitev zavoda želimo povabiti napredna domača podjetja iz industrije (npr. Riko Hiše, Lumar IG; Marles, M Sora, Podgorje, Lesko, Jezeršek Mizarstvo ipd.), akademske ustanove UL-BF, InnoRenew CoE, Lesarski gozd, lesarske šole, Zavod za gozdove in druge deležnike. PILLT bo deloval kot javno-zasebno partnerstvo, s financiranjem prek EU projektov, domačega podpornega sistema, članarin in licenciranja tehnologij.

## Trajnostni in inovacijski vidik

Incubator bo spodbujal razvoj pametnih lesnih rešitev, kot so:

- Trajnostni materiali: Reciklirani lesni kompoziti in modularne gradnje.

- Digitalne tehnologije: Uporaba AI za optimizacijo proizvodnje in sledljivost materialov.

- Dizajn management: Integracija oblikovanja kot konkurenčne prednosti za razvoj inovativnih produktov v povezavi z uporabniško izkušnjo.

PILLT z vključujočo digitalno platformo bo razvit kot postopni katalizator za preobrazbo slovenske lesne industrije, ki bo združeval tradicionalno znanje z inovacijami in ustvarjal nove domače blagovne znamke. Z integracijo raziskav, dizajna in podjetništva bo omogočil razvoj novih poslovnih modelov in povečal konkurenčnost na mednarodnih trgih.

Do danes je največ interesa za ustanovitev tovrstnega inkubatorja s platformo izrazila Mestna občina Celje. Nedvomno je ustanovitev lesnega inkubatorja nujen korak k trajnostni prihodnosti lesnega sektorja v Sloveniji.

## Zeleni utrip

### DOKUMENT O LESNEM KROŽNEM BIOGOSPODARSTVU ZDAJ V SLOVENŠČINI

Dokument razvojne politike »Lesno krožno biogospodarstvo za trajnostno Evropo: zeleno gradbeništvo in inovativne lesne rešitve«, ki so ga potrdili vodilni predstavniki iniciative za politike v lesarstvu WoodPoP v Bruslju, je zdaj dostopen tudi v slovenskem jeziku.

Predstavlja skupno zavezo k razvoju ekonomsko dragocene, ekološko občutljive in družbeno odgovorne lesne industrije, ki krepi položaj lesnega sektorja kot ključnega elementa za ublažitev podnebnih sprememb ter podpira čisto, pravično in konkurenčno preobrazbo Evrope.

V njem so opredeljena kritična področja delovanja ter določeni kratkoročni in dolgoročni pogoji za krepitev krožnega biogospodarstva, temelječega na lesu s posebnim poudarkom na gradbenem sektorju.

Dokument se uporablja kot referenčna točka za politično delo članov WoodPoP v političnih odborih ter v individualnih razpravah z ministrstvi, parlamenti in javnostjo.

Delo tehnične skupne za izobraževanje in poklicno usposabljanje vodijo na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport v sodelovanju z raziskovalnim inštitutom InnoRenew CoE iz Izole.



# Novosti in trendi trajnostnih embalažnih rešitev



V marcu 2025 je bila v okviru Akademije Zelena Slovenija, v sodelovanju z družbo DS Smith, izvedena spletna konferenca o novostih in trendih trajnostnih embalažnih rešitev. Udeleženci so med drugim spregovorili o pravilih, ki jih embalažni industriji narekujejo standardi in zakonodajne spremembe, kot je nova Uredba o embalaži (PPWR). Predstavljene so bile inovacije na področju kartonske embalaže ter prednosti, ki jih prinašata umetna inteligenca ter avtomatizacija. Na praktičnih primerih so udeleženci spoznali, kako trajnost vpliva na oblikovanje embalaže, kakšne izzive prinaša raba reciklata in kako je s spodbujanjem ustvarjalnosti možno spodbuditi tudi ponovno rabo embalaže.

V uvodu je prve napotke za podjetja glede nove Evropske uredbe o embalaži in odpadni embalaži (PPWR), ki se prične izvajati sredi prihodnjega leta, delila direktorica Službe za okolje, podnebje in energijo pri Gospodarski zbornici Slovenije Antonija Božič Cerar. Do leta 2030 bo potrebno vso odpadno embalažo reciklirati, poudarek pa je na ponovni uporabi in sistemih ponovne uporabe. Spremljanje in izpolnjevanje izjav o skladnosti bo potekalo po vrednostnih verigah: »Če bo nekdo prepakiral blago in tako spremenil lastnosti embalaže, bo moral pripraviti lastno izjavo o skladnosti.« Velik poudarek je tudi na ukrepih za zmanjšanje količin uporabljene embalaže. Poenotena bodo tudi pravila za označevanje embalaže.

Pri okoljski trajnosti in označevanju bo treba upoštevati celoten življenjski cikel. Poleg tega, da se bodo v okviru razširjene odgovornosti proizvajalca ti morali registrirati v registre različnih držav, bodo poenotene vsebine podatkov, ki jih bodo zbirale države članice. Namen je učinkovito delovanje enotnega trga, uredba pa se bo uporabljala za vso embalažo, gospodinjstvo in negospodinjstvo oz. tisto iz dejavnosti. Uredba uvaja tudi nekatere nove pojme: »Med drugim uvaja pojem izdelovalca. To so tisti, ki embalirajo blago. To bo vezano na blagovno znamko blaga oz. proizvajalca, izjema pa bodo mikro podjetja, za katere bodo morali odgovornost prevzeti dobavitelji embalaže.« Kot embalaža se upoštevajo vsi produkti, ki so zajeti v uredbo, dodatno tudi proizvodi, ki po uporabi ostanejo v embalaži, kot na primer čajne vrečke. Embalaža pa niso proizvodi oz. ovojji, ki



Antonija Božič Cerar

se uporabljajo skupaj z blagom ter nalepke za pnevmatike in priponke z RFID kodami. Velika pozornost je namenjena trajnostni zasnovi embalaže, in sicer glede rabe snovi PFAS, možnosti recikliranja in minimalne vsebnosti recikliranih materialov pri plastični embalaži.

## Standardi, ki narekujejo embalažne trende

Pregled standardov na področju embalaže je pripravila Neva Ražem Lučovnik, tehnična sekretarka SIST/TC EPO, SIST – Slovenskega inštituta za standardizacijo, kjer sprejemajo in izdajajo slovenske nacionalne standarde. Ti lahko izvirajo iz evropskih standardov, mednarodnih standardov, standardov drugih držav ali pa gre za izvirne slovenske standarde. V zadnjih dveh letih so izšli novi standardi za prožne tube, ravne palete, papirnate vreče, stekleno embalažo, plastično embalažo, embalažo, varno za otroke in za kompostiranje.

Ražem Lučovnikova je v nadaljevanju izpostavila standard EN 18120, ki je še v pripravi: »To bo standard, ki bo namenjen načrtovanju embalaže, ki pravzaprav že na začetku daje smernice, kakšna mora biti embalaža, da bo ustrezna za recikliranje.« Pri tem gre za plastično embalažo, standard pa bo sestavljen iz 15 delov. V okviru tega bodo določene tudi smernice za načrtovanje in protokoli za preizkušanje: »Smernice za načrtovanje ponujajo vpogled v to, kako je treba



Matic Ceglar

izdelati plastično embalažo, da bo združljiva s postopki za recikliranje odpadne plastične embalaže.« Obstoječa EAN-13 zaradi svoje omejene kapacitete ne more zadovoljiti novih zahtev po zapisu več sledljivostnih podatkov,« je v uvodu predstavitve primerov inovativnega označevanja embalaže poudaril Matic Ceglar, tehnični svetovalec iz GS1 Slovenija. Oznaka GS1 DataMatrix po drugi strani lahko vsebuje do 2.335 znakov, QR + GS1 Digital Link pa celo do 4.296 znakov. Poleg odčitavanja na POS terminalih so takšne kode namenjene tudi interakciji s potrošnikom, na primer s preusmeritvijo na spletno stran ali k navodilom za recikliranje. Prav tako zajem iz ene kode, ki vsebuje več informacij, namesto iz več, prispeva k hitrosti skeniranja. GS1 bo igral ključno vlogo tudi pri digitalnem potnem listu, ki je digitalna predstavitev fizičnega izdelka in prikazuje informacije o izdelku skozi njegov celotni življenjski cikel. Digitalni potni listi bodo uvedeni z letom 2026, najprej za industrijske baterije in baterije za električna vozila. Prednosti predstavljajo tudi eCenovke v kombinaciji s QR kodo z GS1 Digital Link.

- Digitalni potni listi bodo uvedeni z letom 2026, najprej za industrijske baterije in baterije za električna vozila.

Inovativne možnosti označevanja pripomorejo tudi k ponovni uporabi embalaže, na primer z digitalnim kavcijskim sistemom, ki bi deloval tako, da se s skeniranjem ustrezne kode na zabojniku, vreči ali platenki depozit vrne na digitalni račun. Pilotna izvedba že poteka na Škotskem. QR kodo v kombinaciji z GS1 Digital Link že uporabljajo tudi v Južni Koreji, kjer bodo morale biti do 1. januarja 2026 vse platenke mineralne vode brez nalepk. V nadaljevanju je Ceglar predstavil še, kako standardi GS1 pripomorejo h krožnemu gospodarstvu v Braziliji, k sledljivosti in varnosti hrane na Madžarskem ter transparentnosti v živilski industriji v Sloveniji in na Slovaškem. Prikazal je trende sortiranja odpadne embalaže, ki trenutno večinoma poteka ročno. Trendi nakazujejo sortiranje z digitalnimi vodnimi žigi in sortiranje z UV detekcijo. Kot dober primer nastanka novega izdelka iz odpadne embalaže s pomočjo GS1 standardov je Aquafil SLO, ki iz odpadnih mrež proizvaja najlonsko vlakno ECONYL®, ki se med drugim uporablja za

izdelavo športne obutve Adidas. Izdelki so velikokrat ponarejeni, proti čemur se borijo s QR kodo z GS Digital Link, ki med drugim nudi informacijo o pristnosti izdelka.

## Inovativna kartonska embalaža s številnimi prednostmi



Matej Božič

V predstavitvi z naslovom Super moči kartonske embalaže je Matej Božič, oblikovalec iz DS Smith Slovenija, prikazal, kako podpirajo trajnostno poslovno rast v luči nove uredbe. Embalažne rešitve med drugim pripomorejo k povečanju prodaje, kar 80 odstotkov trgovcev verjame, da lahko učinkovita embalaža poveča prodajo za 4 odstotke ali več. Večina odločitev o nakupu se v le dveh sekundah sprejme v trgovini: »Poleg tega nas vse privlačijo isti vizualni elementi, robovi, obrazi in barve. Zato je izjemno pomembno uporabiti to znanje tudi pri oblikovanju embalaže.«

- Z oblikovanjem embalaže je mogoče obvladovati celoten spekter tveganj in uvajati načela krožnega gospodarstva z merljivimi učinki.

Ustrezna embalaža pripomore k obvladovanju stroškov, pri čemer je Božič navedel primer stranke, pri kateri so z zmanjšanjem debeline materiala za 1 milimeter znižali število prevozov za 17 odstotkov, emisije CO<sub>2</sub> pa za 16 odstotkov. Z oblikovanjem embalaže je mogoče obvladovati celoten spekter tveganj in uvajati načela krožnega gospodarstva z merljivimi učinki.

V nadaljevanju je prikazal nekatere konkretne rešitve. DS Smith Lift Up rešuje izziv

enostavne embalažne rešitve za zamenjavo plastike in ponuja alternativo skrčljivi foliji, s katero se ovijajo platenke. Je 100 odstotno papirna rešitev, s katero so v Avstriji odstranili 200 ton plastike letno. DS Smith Round Wrap s tehnologijo Arcwise® z zaobljenimi robovi ovija pločevinke pijač in pripomore k znatno povečani prodaji. DS Smithova rešitev papirnih vrečk za zmanjševanje količine embalaže v spletnih trgovinah pa omogoča zmanjševanje uporabo plastike in prilagajanje velikosti embalaže. DS Smith Safe Sender z dvojnimi zapiranjem štiti produkte pred nepooblaščenimi posegi s sistemom zaklepanja, ki je enostaven za uporabo, nudi večjo moč in varnost. Z inovativnimi rešitvami naslavljajo tudi izzive pakiranja svežega sadja in zelenjave ter zmanjšanja rabe plastike pri pripravljenih jedeh.

## Kakšne trajnostne prednosti prinašata UI in avtomatizacija?

V predstavitvi trajnostnih embalažnih trendov je vodja Akademije Zelena Slovenija Tanja Pangerl uvodoma spregovorila o vplivu umetne inteligence (UI), ki se kaže tudi pri oblikovanju embalaže, kjer med drugim omogoča realistične 3D upodobitve modelov in tako vizualizacijo končnega izdelka pred proizvodnjo, kar prinaša zmanjšanje časa in stroškov, uporaba pa je možna tudi z nekaterimi brezplačnimi platformami. »Se pa vpliv umetne inteligence kaže tudi pri analizi potrošniških trendov, kjer lahko na podlagi analize velike količine podatkov za prepoznavanje nastajajočih trendov in želja pripomore k prilagajanju embalažnih rešitev,« je izpostavila Pangerlova. Vpliv UI se kaže tudi na področju okolju prijaznih rešitev, kjer pripomore k optimizaciji rabe materialov, reciklabilnosti in simulaciji različnih pogojev v okolju, na primer s testiranjem vzdržljivosti in obnašanja trajnostnih materialov, da bi ti zadostili zahtevam standardov.

Kakšne prednosti na področju trajnostne embalaže prinaša avtomatizacija? Gre predvsem za povečevanje produktivnosti in zmanjševanje operativnih stroškov, tudi z zmanjšanjem odpadkov, optimizacijo energije in rabe materialov. Napovedi kažejo, da bodo roboti in koboti v prihodnjem desetletju prisotni pri kar 95 odstotkov vseh pakirnih linij sekundarne embalaže. V trendu so tudi digitalni dvojčki, ki med drugim omogočajo optimizacijo vrednostnih verig s simulacijo logističnih verig in življenjskega kroga embalaže v virtualnem okolju.

Trend se nadaljuje na področju biorazgradljive embalaže, kjer so v razvoju in porastu materiali, kot so bioplastika na osnovi morskih alg, embalaža iz micelija, polihidroksialkanoati idr. Pomemben trend so t. i. upcycle materiali, kjer gre za dodajanje vrednosti materialom, ki bi sicer končali med odpadki.

## Trajnostno oblikovanje embalaže



Barbara Podlogar

Barbara Podlogar, art direktorica družbe Pristop, je izpostavila, da embalaža komunicira zgodbo blagovne znamke in tako privlači, vzbuja zaupanje, odraža vrednote podjetja, posreduje ključne informacije ter tako ponuja uporabniško izkušnjo in s tem čustveno povezavo. Osrednji dejavnik oblikovanja embalaže postaja trajnost, saj potrošniki vse bolj iščejo okolju prijazne rešitve. Kot ključne izzive sodobnega oblikovanja embalaže je navedla ustvariti embalažo privlačno, ohraniti njeno funkcionalnost ter zmanjšati okoljski odtis in zagotoviti skladnost z novimi trajnostnimi izzivi.

Predstavila je praktične primere svojega dela, na primer stekleno vinsko embalažo, kjer so poleg možnosti ponovne rabe stekla usmerili pozornost tudi na ekološko izbiro papirnih etiket in na prikaz pridelave vin brez rabe kemikalij. Pri embalažni rešitvi za pakirane ribje solate so prešli na aluminijaste embalaže z nižjo maso in sčasoma na odpravo kartonastih ovitkov.

Izpostavila je načela trajnostnega oblikovanja embalaže, ki vključujejo izbiro materialov, zmanjšanje in optimizacijo ter oblikovanje za recikliranje. Z embalažo kot sredstvom komunikacije blagovnih znamk si prizadevajo za krepitev vrednot blagovne znamke, vizualno identiteto in pripovedovanje zgodbe. Poudarila je pomen analiziranja okoljskega vpliva embalaže, na primer z analizo življenjskega cikla (LCA) ali izračunom ogljičnega odtisa.

## Raba reciklata prinaša tudi svojevrstne izzive



Vojislav Kovačević

Vojislav Kovačević, procesni inženir v podjetju Paloma, je predstavil izkušnje iz prakse z označevanjem in ravnanjem z embalažo ter izzivi rabe reciklata. V Palomi namreč uporabljajo reciklat v različnih deležih, kar je odvisno tudi od zahtev kupca, znižujejo debelino transportne embalaže, debelino osnovne embalaže in optimizirajo velikost embalaže. Raba reciklata v embalaži jim prinaša tudi izzive, kot so potreba po pogosti menjavi nožev, nepredvidljivost, spremenljiv videz, težave pri rezanju, večja raba energije in težave pri varjenju.

## Z Belo embalažo pozvali k ponovni uporabi



Majda Vodopivec

Direktorica projektov v marketingu družbe Mercator Majda Vodopivec je spregovorila o embalaži v funkciji izobraževanja o trajnostnem razvoju. V okviru projekta so skupaj s partnerji nagovarjali mlade družine in njihove otroke s sporočilom o možnosti ponovne uporabe embalaže najljubšega izdelka otrok. Želeli so spodbuditi otroško ustvarjalnost, zato so jih v okviru projekta Bele embalaže spodbudili, da nepotiskano embalažo izdelkov otroci otroci opremijo s svojo domišljijo in jo ponovno uporabijo pri igri. K ustvarjanju so jih med drugim vabili s sloganom »Z belo embalažo ustvarjaš, da naravo ohranjaš.«



## Zeleni utrip

### TETRA PAK IN SCHOELLER ALLIBERT STA PREDSTAVILA ZABOJ IZ RABLJENE EMBALAŽE ZA PIJAČO

Družbi Tetra Pak in Schoeller Allibert sta sodelovali pri izdelavi transportnega zaboja iz rabljene embalaže za pijačo, ki so ga predstavili na sejmu za recikliranje plastike v Amsterdamu, poroča portal Packaging Europe.

Proizvajalec transportne embalaže Schoeller Allibert pravi, da je z vključitvijo do 50 % polietilena iz rabljene embalaže za pijače in surovin iz drugih recikliranih tokov (brez uporabe primarnih materialov) razvil skladiščne zaboje in drugo logistično embalažo za večkratno uporabo, ki izpolnjuje visoke industrijske standarde glede zmogljivosti in trajnosti ter zagotavlja bolj trajnostno in stroškovno konkurenčno alternativo običajni ponudbi.



Trenutno potekajo strogi terenski testi kakovosti in trajnosti. Ko bodo ti potrjeni, namerava Tetra Pak postopoma zamenjati več kot 50.000 zabojev, ki jih uporablja v svojem globalnem centru za distribucijo

rezervnih delov v Lundu na Švedskem. Podjetje Schoeller Allibert sodeluje tudi z drugimi potencialnimi strankami, da bi ta material uporabile za svojo povratno transportno embalažo.

Promocija



## STADLERconnect – Digitalne rešitve za optimizacijo zmogljivosti naprav

Podprt s podatki realnega časa in umetno inteligenco ponuja **STADLERconnect** prilagojene rešitve za optimizacijo obratovalne učinkovitosti.

Prednosti **STADLERconnect**:

- ▶ Znatno zmanjšanje izpada delovanja
- ▶ Nižji obratovalni in vzdrževalni stroški
- ▶ Izboljšana učinkovitost in kakovost procesov
- ▶ Izjemna skupna zmogljivost vaše naprave

**STADLERconnect: Pametno upravljanje naprav in analiza podatkov v realnem času**

**STADLER Anlagenbau GmbH**

+49 7584 9226-0  
info@w-stadler.de  
www.willystadler.si

**STADLER®**  
Tehnologija vaše prihodnosti

## RAZNOLIKOST, PRAVIČNOST IN VKLJUČENOST

# Kaj se dogaja z DEI?

DEI (diversity, equity, and inclusion) je krovni izraz za programe, politike, strategije in prakse, ki podpirajo t.i. raznoliko, pravično in vključujoče okolje. Te dimenzije vključuje tudi evropska definicija ESG, zlasti z vidika družbe in upravljanja. Zadnje desetletje in pol je ta doktrina dobivala veljavo v ZDA, Kanadi, Avstraliji in drugod na zahodnih trgih. Raznolikost in vključenost podpira tudi EU preko zakonodaje. V zadnjih mesecih pa so številne globalne ameriške korporacije napovedale novo usmeritev, saj njihovi direktorji ocenjujejo, da DEI ni več koristen za njihove blagovne znamke. Kako je pri nas?



Raznolikost (Diversity) pomeni, da organizacija predstavlja široko paleto ozadij, izkušenj in perspektiv.

MAG. VANESA ČANJI, MAG. MARJETKA RAUŠL LESJAK

Raznolikost predstavlja razlike znotraj organizacije in zajema: raso, etnično pripadnost, spolno usmerjenost, spolno identiteto, telesno sposobnost, vero, starost, zakonski stan, socialnoekonomski status, nacionalno poreklo, marginalizirane skupine ipd. Raznolikost pomeni, da organizacija predstavlja široko paleto ozadij, izkušenj in perspektiv. Pravičnost zagotavlja, da je vsak zaposleni obravnavan pošteno in ima enake možnosti za napredovanje kot vsi ostali. Vključenost je, ko vsak posameznik ali skupina posameznikov čuti, da pripada.

Domicil doktrine DEI kot korporativne pobude je bil v zadnjem desetletju in pol okrepljen v ZDA, in sicer po protestih zaradi policijskega nasilja in umora Georgea Floyd leta 2020. Od takrat je vse več velikih korporacij vključilo DEI v prakse zaposlovanja in izbiro dobaviteljev, največkrat prek usposabljanja zaposlenih za »nezavedno pristranskost«. To je v praksi pomenilo, da so v korporacijah skušali doseči določen odstotek spolne zastopanosti (tudi z vidika lastno definirane spolne identitete), rasne in

nacionalne pripadnosti, verske opredelitve, marginalizirane skupine ipd.

Ocene, kaj je to za korporacije pomenilo, se zelo razlikujejo glede na vir študije. Nekatere dokazujejo višjo stopnjo pravičnosti in vključenosti v korporacijah, ki so uvedle tovrstne strategije in programe, druge poudarjajo ideološko naravo »woke kulture«, ki v praksi ne prinaša merljivih koristnih rezultatov.

V zadnjih nekaj tednih in mesecih je množica ameriških korporacij, vključno z Amazonom, McDonald'som, Walmartom, Fordom, John Deerejem, Googlom in Meto (matično družbo Facebooka, Instagrama in WhatsAppa), napovedala konec svoje usmeritve v raznolikost, pravičnost in vključenost (DEI). Zmanjšali bodo pobude, katerih cilj je spodbujanje pravične obravnave in »polne« udeležbe njihovega osebja, zlasti tistih iz manjšinskih skupin (tj. spolnih, rasnih, LGBTQ, domorodnih in invalidskih skupin). Čas napovedi vrste večjih korporacij razkrija njihovo oceno, da DEI ni več koristen za njihove blagovne znamke.

Več analitikov je obsodilo korporativni DEI, ker je ustvaril milijarde dolarjev vredno »industrijo raznolikosti« študij, trenerjev in »carjev raznolikosti«, medtem ko ni naredil ničesar za odpravo neenakosti.

## Slovenija za zdaj za enakomerno zastopanost spolov

Državni zbor RS je 22. novembra lani sprejel novelo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1M), ki med drugim določa, da bodo velike borzne družbe in velike družbe, v katerih ima država ali lokalna skupnost večinski delež, morale doseči vsaj 40-odstotno zastopanost manj zastopanega spola v organih nadzora ali vsaj 33-odstotno zastopanost manj zastopanega spola skupno med člani organov vodenja in nadzora.

Novela ZGD-1M določa, da družbe zavezanke same določijo, kateri delež bodo dosegle in sicer v politiki raznolikosti, ki jo sprejeme



Pravičnost (Equity) zagotavlja, da je vsak zaposleni obravnavan pošteno in ima enake možnosti za napredovanje kot vsi ostali.

Vključenost (Inclusion) je, ko vsak posameznik ali skupina posameznikov čuti, da pripada.

nadzorni svet. Družbe bodo morale poročati o doseženih deležih zastopanosti spolov in o ukrepih v primeru nedoseganja zastavljenih ciljev.

A niso deleži zastopanosti spola edina novost. Zanimive so določbe, ki se nanašajo na izbirne postopke in pravice neizbranih kandidatov. Novela namreč določa, da mora družba zavezanka, ki ne izpolnjuje deležev zastopanosti spolov, določenih v politiki raznolikosti, ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev izbirnega postopka za imenovanje članov organov vodenja in nadzora ter izvršnih direktorjev dati prednost osebi manj zastopanega spola, razen v izjemnih primerih, ko je treba zaradi objektivno utemeljenih razlogov, na primer zaradi upoštevanja politike raznolikosti na podlagi drugih osebnih okoliščin, dati prednost kandidatu nasprotnega spola, kar pa mora družba posebej utemeljiti.

Prav tako je v primeru izbora na podlagi glasovanja treba vsem, ki imajo glasovalno pravico, pred glasovanjem zagotoviti informacije o obveznostih družbe in o sankcijah v primeru neizpolnitve obveznosti.

V primeru, da kandidat, ki je oseba manj zastopanega spola, in ni bil izbran za imenovanje člana organa vodenja ali nadzora ali izvršnega direktorja, lahko v primeru neizbranosti zahteva podatke o merilih in pogojih izbirnega postopka, o objektivni primerjalni oceni kandidatov glede izpolnjevanja meril in pogojev oziroma o utemeljenosti

izjeme. Če neizbrani kandidat v postopku pri zagovorniku, pristojni inšpekciji ali pri drugem pristojnem organu dokaže, da je bil neizbrani kandidat enako kvalificiran kot izbrani kandidat, mora družba zavezanka dokazati, da v obravnavanem primeru ni prišlo do kršitve. Neizbrani kandidat ima ob določenih pogojih celo pravico do odškodnine po splošnih pravilih civilnega prava in pravico do nadomestila zaradi diskriminacije v skladu z zakonom, ki ureja varstvo pred diskriminacijo.

S to novelo so v naš pravni red prenesli evropsko Direktivo o uravnoveženosti spolov v družbah, ki naj bi zagotovila bolj enakovrno zastopanost spolov med direktorji družb. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS) pa mora pripraviti in objaviti seznam družb zavezank in dosežene deleže.

A ne še kar takoj. Novela zakona namreč določa prehodno obdobje. V 42. členu novele je določeno, da morajo t. i. velike borzne družbe deleže doseči do 30. junija 2026, t. i. velike državne in občinske družbe pa do 30. junija 2028. Šele po uveljavitvi zahtev zakona bo MGTS pripravilo in objavilo seznam teh družb in delež zastopanosti spolov.

Kljub temu smo izbrana podjetja vprašali, ali zahteve že izpolnjujejo oziroma kako se pripravljajo na izpolnitev novih zakonodajnih določil.

## Telekom:

Nadzorni svet Telekoma Slovenije je v skladu s Kodeksom upravljanja javnih delniških družb Ljubljanske borze in Kodeksom korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države Slovenskega državnega holdinga 13. februarja 2024 sprejel Politiko zagotavljanja raznolikosti organov vodenja in nadzora družb v Skupini Telekom Slovenije. Ta predstavlja posodobljeno verzijo politike raznolikosti, ki je bila sprejeta leta 2020. Namen politike raznolikosti je doseči večjo učinkovitost organov vodenja in nadzora, kar prispeva k boljšemu poslovanju ter utrjevanju in h kreptivi ugleda družbe in odvisnih družb, navajajo v Telekomu.

Za izpolnjevanje politike raznolikosti si prizadevajo delničarji pri imenovanju članov nadzornega sveta družbe, nadzorni svet pri imenovanju članov komisij nadzornega sveta ter članov uprave družbe oziroma pri podaji soglasja k imenovanju poslovodstva in članov nadzornih svetov odvisnih družb, svet delavcev pri izboru delavskega direktorja in članov nadzornega sveta – predstavnikov zaposlenih, ter uprava družbe pri imenovanju poslovodstva in članov nadzornih svetov odvisnih družb.

Politika raznolikosti določa glavna načela zagotavljanja raznolikosti v upravi in nadzornem svetu družbe ter organih vodenja in nadzora odvisnih družb Telekoma Slovenije. Pri tem se upošteva vse ustrezne vidike raznolikosti z namenom zagotavljanja, da člani

## RAZNOLIKOST, PRAVIČNOST IN VKLJUČENOST



Velike borzne družbe in velike družbe, v katerih ima država ali lokalna skupnost večinski delež, bodo morale pri nas najprej poskrbeti za zastopnost manj zastopanega spola v organih nadzora.

organov vodenja in nadzora razpolagajo s strokovnim znanjem in izkušnjami, ki so potrebni za dobro poznavanje poslovanja družbe in odvisnih družb, delovanja trga, obvladovanja tveganj ter prepoznavo priložnosti, povezanih s poslovanjem družbe in odvisnih družb.

Skladno s tem so v politiki raznolikosti določeni naslednji vidiki izvajanja politike:

- strokovna znanja in kompetence: organ vodenja in nadzora je sestavljen iz strokovnjakov, ki se medsebojno dopolnjujejo po strokovnem znanju in kompetencah;
- kontinuiteta delovanja: za zagotavljanje delovanja družbe v smeri doseganja zastavljenih ciljev in izvajanje strategije je pomembno, da se hkrati ne menjajo vsi člani organa, saj kontinuiteta članov pripomore k zagotavljanju prenosa znanj in nasledstva;
- izkušnost in starostna struktura: mešana starostna struktura članov omogoča prenos znanj in izkušenj, zato je pomembna ustrezna uravnoteženost glede starostne zastopnosti;
- zastopnost spolov: kriteriji za izbor članov morajo biti glede na spol nediskriminatorni.

Politika raznolikosti predstavlja tudi eno izmed podlag za utemeljitev izbora članov organa vodenja in nadzora.

Glede zastopnosti spolov je cilj doseči raznolikost, pri čemer naj bi do konca leta

2026 manj zastopani spol predstavljal 33 % vseh članov uprave in nadzornega sveta družbe skupaj, skladno z novelo Zakona o gospodarskih družbah (delež zastopnosti posameznega spola). V Telekomu pravijo, da je ta cilj pri njih že izpolnjen: manj zastopani spol predstavlja 43 % delež v skupni sestavi vodstva (6 žensk in 8 moških; podatek velja za celotno leto 2024).

Tudi sicer so njihove aktivnosti usmerjene v spodbujanje enakopravnosti, vključenosti in raznolikosti. Verjamejo namreč, da raznolikost v ekipah prinaša pomembne prednosti z vidika raznolikih izkušenj, kompetenc, znanj idr. Na ta način se člani timov med seboj dopolnjujejo, hkrati pa verjamejo, da je raznolikost tudi konkurenčna prednost. V selekcijskih postopkih posebnih izzivov ne zaznavajo.

### Krka:

»Borzne družbe bomo najkasneje do 30. 6. 2026 zagotavljale, da bodo v uprave in nadzorne svete imenovani tudi predstavniki manj zastopanega spola. Pri Krki to pomeni, da bo imela 4 članice v NS ali 5 članic v upravi in NS skupaj. Zakon določa, da NS izbere enega izmed ciljev. Oba trenutno izpolnjujemo. Gre za znani model 40/33/2026, ki je doslej predstavljal dobro prakso, uzakonila pa ga je nedavna novela ZGD-1. Omenjeni model od leta 2020 spada v Krkino Politiko raznolikosti organov vodenja in nadzora. Menimo, da sedanji člani veliko prispevajo h Krkini uspešnosti.«

### Lek:

»V Leku spoštujemo raznolikost svojih zaposlenih, bolnikov in drugih deležnikov ter si prizadevamo za njihovo enakopravno vključevanje v svoje delovanje. Spodbujamo tudi raznolikost po spolu pri zastopnosti v organih vodenja in nadzora družbe, kar imamo zapisano v letnih ciljnih pobude za raznolikost, pravičnost in vključenost.

Politiko raznolikosti v organih vodenja in nadzora je uprava Leka sprejela 14. marca 2023, objavljena je tudi na Lekovi spletni strani.

Namen Politike raznolikosti organov vodenja in nadzora v Leku je zagotavljanje okvira za spodbujanje raznolikosti v organih vodenja in nadzora družbe. Raznolika sestava organov vodenja in nadzora z različnih vidikov, kot so spol, večina in izkušnje, starost, osebnostne lastnosti, narodnost, kulturno ozadje in drugo, zagotavlja ustrezno uresničevanje postavljene strategije ter dolgoročno uspešno in trajnostno poslovanje družb. Poleg tega ima tudi druge pomembne pozitivne učinke, kot so konkurenčna prednost družbe, boljše razumevanje tveganja in priložnosti, vključevanje različnih konceptov, mnenj, idej in odnosov, izboljšano odločanje in dialog ter večja sposobnost nadzora in vodenja družbe.

Zavedamo se, da z raznolikostjo rastemo, se učimo in motiviramo, da vsak izmed nas prispeva svoje edinstvene lastnosti, ideje, poglede. Večji in pestrejši kot je kolektiv, bolj edinstvene so naše rešitve in prispevek k družbi.

V zadnjih letih je bilo narejenih veliko korakov v smeri bolj odprte družbe, ki raznolikost prepoznava kot bogastvo in vključenost kot pomembno vrednoto za napredek. Tudi v gospodarstvu in upravljanju s talenti raznolikost, pravičnost in vključenost postajajo ključni temelji za uspešno, agilno in odporno organizacijo.

Naša raznolika in vključujoča kultura zagotavlja, da so vse razlike cenjene in se vsi počutijo spoštovani in slišani. Vsak od nas ima edinstveno zgodbo, ki oblikuje, kdo smo in kako vidimo svet. Kadar delimo svoje zgodbe, lahko razumemo, sočustvujemo in se učimo drug od drugega.«

## Skupina Triglav:

»V Skupini Triglav sledimo začrtanim strateškim ambicijam na področju trajnostnega razvoja, s čimer udeležujemo naše poslanstvo ustvarjanja varnejše prihodnosti. V Zavarovalnici Triglav smo že v preteklosti sprejeli politiko raznolikosti, katere cilj je zagotoviti komplementarnost in raznolikost

v upravi in nadzornem svetu z upoštevanjem različnih kvalifikacij, izkušenj in znanj, zastopanosti obeh spolov in zastopanosti različnih starostnih skupin. Skladno z novelo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1M) smo pristopili tudi k pripravi sprememb omenjene politike.

Glavni izziv pri uresničevanju določil novele zakona vidimo v tem, da je potrebno v zavarovalniški družbi v prvi vrsti zagotoviti spoštovanje strogih pravil zakonodaje, ki veljajo za to panogo, in zahtevajo, da morajo posamezni člani in organi kot celota izpolnjevati posebna merila usposobljenosti in primernosti za zavarovalniške družbe. Celovit pristop omogoča preudarno ter skrbno upravljanje družbe z namenom uresničevanja strateških ciljev in zagotavljanja dolgoročne vrednosti za vse ključne deležnike. To v praksi pomeni, da ima lahko le v primeru, ko merilo usposobljenosti in primernosti izpolnjuje več kandidatov oziroma kandidatke, prednost tisti/-a, ki bolj prispeva k raznolikosti organizacije, vključno s spolno zastopanostjo.«

## Zeleni utrip

SLOVENIJA NA EXPO S Poudarkom TUDI NA TRAJNOSTI



V Osaki na Japonskem se je začela svetovna razstava Expo 2025. Na eni največjih mednarodnih prireditev, ki bo gostila več kot 160 sodelujočih držav in organizacij, se predstavlja tudi Slovenija.

Na gospodarskem ministrstvu si od slovenske udeležbe obetajo predvsem večjo prepoznavnost domačega gospodarstva na Japonskem in tudi širše. Slovenija bo v ospredje predstavitev, ki bo trajala do 13.

oktobra, postavila trajnost, inovacije in povezovanje. Želijo si predstaviti čim več prebojnih rešitev, ki prihajajo in so plod slovenskih možganov.

Javna agencija Spirit, ki je odgovorna za vsebinsko, tehnično in logistično izvedbo slovenskega nastopa na razstavi Expo v Osaki, bo v času dogodka organizirala tudi štiri uradne poslovne delegacije, prva od njih bo v maju.

## Zakaj smo člani Zelenega omrežja Slovenije?



Foto: Klemen Razinger

### Saša Vidmar,

svetovalka za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj, LIDL Slovenija d.o.o. k.d.

»Članstvo v Zelenem omrežju Slovenije nam omogoča povezovanje in dostop do najboljših praks podjetij, s katerimi si delimo zavezanost trajnostnemu razvoju. S sodelovanjem prispevamo v skupnost, ki povezuje gospodarski razvoj in trajnostno delovanje, ter delimo informacije, ki podpirajo zeleno prihodnost. Tako krepimo naš ugled in prepoznavnost na tem področju.«



### Marjan Beltram,

izvršni direktor za turizem in storitve mobilnosti, Nomago d.o.o.

»V Nomagu se zavedamo, da vsak posameznik in vsako podjetje prispeva svoj delež k razogljičenju okolja, vendar pa bomo cilje zelenega prehoda lahko dosegli le s skupnimi močmi. Zato smo člani Zelenega omrežja Slovenije, kar nam omogoča izmenjavo dobrih praks, gradnjo partnerstev in soustvarjanje trajnostnih rešitev v mobilnosti. Skupaj lahko premikamo meje in pospešimo prehod v bolj zeleno prihodnost.«

Pridružite se Zelenemu omrežju Slovenije

Pokličite 03 42 66 700 ali pišite na [zeleno-omrezje@zelenaslovenija.si](mailto:zeleno-omrezje@zelenaslovenija.si)

10 LET ZELENE SHEME SLOVENSKEGA TURIZMA

# Tuji gostje načrtno iščejo **certificirane ponudnike**

Turizem je v Sloveniji pomembna panoga, o čemer priča podatek, da so skupni, neposredni in posredni učinki turistične potrošnje po podatkih Statističnega urada RS v zadnjem predkovidnem letu 2019 znašali 8,5 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP). Vse večji pomen trajnost dobiva tudi v okviru te panoge, pomemben del prizadevanj za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji pa združuje Zelena shema slovenskega turizma (ZSST) pod krovno znamko Slovenia Green, ki poleg tega destinacijam in ponudnikom ponuja konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja, zeleno delovanje pa tudi promovira.

JOŠT ŽAGAR

Letos znak Slovenia Green in ZSST obeležujeta 10 obletnico, ob tej priložnosti pa smo se z vprašanji glede trendov, sprememb in izzivov na področju trajnostnega turizma obrnili na Slovensko turistično organizacijo (STO), kjer uvodoma pojasnjujejo, da se njihovo trajnostno delovanje odraža v številnih projektih, ki predstavljajo konkretne korake na zeleni poti: »Sem sodijo na primer rešitve v okviru spodbujanja trajnostnih oblik mobilnosti, ravnanja z odpadki, izločanja plastike za enkratno uporabo iz gostinstva in turizma ter sledenje trajnosti v gastronomiji.«

Na STO so ponosni, da jim je v tem obdobju uspelo na pot trajnostnega razvoja slovenskega turizma pritegniti vse slovenske vodilne destinacije, kar odraža zavezanost slovenskega turizma k trajnostnemu razvoju skladno z nacionalno in turistično znamko I feel Slovenia in pozicioniranjem Slovenije kot turistične destinacije do obiskovalcev naše dežele.

## V ZSST trenutno vključenih 60 destinacij

ZSST po pojasnilih STO ni zgolj certifikacijski sistem, ampak je postala gibanje, ki povezuje različne deležnike v skupni viziji ustvarjati bolj odgovoren, kakovosten in dolgoročno vzdržen turizem: »V tem procesu ni pomembna le končna oznaka, ampak predvsem pot, ki vodi do nje: povezovanje lokalnih skupnosti, vključevanje prebivalcev in merjenje njihovega zadovoljstva z razvojem turizma, odgovorno ravnanje z naravnimi in kulturnimi viri ter krepitev celostne kakovosti turistične izkušnje.« ZSST je orodje, ki pomaga usmerjati razvoj slovenskega turizma v pravo smer, hkrati pa daje konkreten okvir, kako to tudi meriti in dokazovati.

STO je v prvih letih zelene sheme beležila interes za vključitev več kot deset destinacij na letni ravni. »Tako so se v shemo vključile vse vodilne destinacije slovenskega turizma, trenutno jih je v shemi 60,« pojasnjujejo. V zadnjih letih v shemo vstopajo tudi manjše

destinacije, beležijo pa vključitev treh ali štirih novih na leto. Gre za takšne, ki delajo prve korake na poti do bolj trajnostnega razvoja turizma.

## Največ zanimanja med nastanitvami, dodajajo nove kategorije

Od leta 2021 lahko znak Slovenia Green pridobijo restavracije, pa tudi znamenitosti, turistične agencije in parki. »Po začetnih intenzivnih prijavah se je se je trend števila prijav v zadnjih letih umiril,« opažajo, še vedno pa vsak mesec prejmejo več prijav za pridobitev znaka Slovenia Green. Izvajajo celostno reprezentativno raziskavo, ki bo podala podrobnejše informacije za nadaljnji razvoj ZSST. »STO veliko pozornosti posveča čim intenzivnejši komunikaciji sheme do ponudnikov in izpostavlja konkretne prednosti članstva v shemi,« pojasnjujejo in dodajajo, da največ zanimanja za vključitev v shemo



beležijo med nastanitvenimi obrati, ki so prepoznali pomen zelene certifikacije za krepitev zaupanja gostov, izboljšanje kakovosti storitev in vstop na mednarodne trajnostne platforme.

## Trend se premika od namenov k merjenju učinkov

Znamka Slovenia Green za destinacije že od začetka temelji na mednarodno priznanem standardu Green Destinations, ki je akreditiran tudi s strani Global Sustainable Travel Council (GSTC). »Gre za nabor 84 kriterijev, ki pokrivajo vse stebre trajnosti: ekonomski, družbeno-kulturni in okoljski. Merila zajemajo širok spekter, ki se dotakne vseh različnih strani delovanja DMOjev od imenovanja Zelenega koordinatorja in Zelene ekipe, trajnostnega managementa, do zelo konkretnih deležev zaščitene kulturne dediščine ali deleža očiščenih voda,« navajajo pri STO in pravijo, da je bil standard z že od začetka kompleksen, z leti pa je v skladu z mednarodnimi zahtevami postajal vedno bolj zahteven. Viden je trend premika od trajnostnih namenov k merjenju učinkov, kar velja tudi za ZSST. Po napovedih se bo to področje s prihajajočo zakonodajo o zelenih trditvah še zaostri.

Pri znamki Slovenia Green, ki jo pridobijo turistični ponudniki kot so nastanitve, znamenitosti, restavracije ali agencije pa so pogoji vključitve v shemo vezani na pridobitev enega izmed okoljskih ali



trajnostnih certifikatov, kot so Travelife, Zeleni ključ, EU Ecolabel, Bio Hotels idr., ki jih prepoznava ZSST: »Ti certifikati so se skozi leta nekoliko spreminjali, vseskozi pa smo zasledovali princip, da ZSST temelji na širšem konceptu trajnosti in ne samo na okoljskih merilih.« Prav tako je STO želela ponudnikom omogočiti, da glede na velikost podjetja, način poslovanja in tip ponudbe lahko med več certifikati izberejo tistega, ki se jim zdijo najbolj primerni. Postavljajo se tudi vprašanja glede priznavanja vseh teh certifikatov po sprejetju Direktive o zelenih trditvah, zato je STO opredelila nadgradnjo in prilagoditev ZSST v skladu s smernicami in

ciljem, da zelena shema ostane primer dobre prakse spodbujanja trajnostnega razvoja na nacionalni ravni.

## Merjenje ogljičnega odtisa in odpadne hrane kot pokazateljev učinkov

V desetih letih sheme so se merila za vključitev nadgrajevala in prilagajala, tako zaradi razvoja same sheme kot tudi zaradi hitro spreminjajočih se družbenih in okoljskih razmer. »Pri upravljanju sheme STO upošteva vsebinske spremembe mednarodnih standardov, ki se vsako leto posodabljajo – največja sprememba se je tako za destinacije zgodila pred približno tremi leti, ko se je posodobil mednarodni Green Destinations Standard, na katerem temelji ocenjevanje,« navajajo. Tudi slovenske destinacije so morale tako prilagoditi poročanje in navesti več podatkov: »Vedno več poudarka je na spremljanju konkretnih učinkov trajnostnih praks. Na tej poti ZSST postopoma uvaja bolj poglobljeno poročanje o trajnostnih kazalnikih in večjo transparentnost.«

V prihodnje pričakujejo še večji poudarek na podatkih, sledenju resničnim učinkom in vključevanju novih področij, kot je merjenje ogljičnega odtisa in odpadna hrana. Glavni izziv pri tem ostaja zagotavljanje ustrezne podpore destinacijam in ponudnikom, zlasti manjšim, ki se soočajo z omejenimi viri, tako finančnimi kot kadrovskimi ugotavljajo in pojasnjujejo: »Zato je ključnega pomena, da





shema ostaja hkrati ambiciozna in dostopna, z jasno komunikacijo in enostavnimi postopki, izobraževanji ter povezovanjem z razpisi in podporami na nacionalni ravni.« V ta namen letos spomladi izvajajo tudi raziskavo med ponudniki, ki bo podala odgovore, kako ponudniki vidijo znak Slovenia Green ter kaj bi jih najbolj motiviralo za njegovo pridobitev oziroma ohranitev.

## Znak Slovenia Green bolj prepoznaven med tujci

Mednarodni trendi kažejo, da med turisti raste zanimanje za trajnostna potovanja in trajnostno ponudbo, navajajo pri STO: »Raziskave kažejo, da predvsem med mlajšimi generacijami trajnostno delovanje postaja relevanten kriterij pri izboru destinacije in ponudnikov. Prav tako so turisti pripravljene za trajnostno ponudbo plačati nekoliko več.«

Znak Slovenia Green med turisti uživa vedno večje zaupanje: »Bolj prepoznaven je med tujimi obiskovalci, ki so bolj seznanjeni s tovrstnimi trajnostnimi označbami.« Medtem ko domači gostje pogosto intuitivno podpirajo zeleni turizem in cenijo naravne lepote Slovenije, pa po navedbah STO še ne prepoznajo v takšni meri kot tuji gostje pomena formalnih trajnostnih certifikatov. »Tujci, še posebej tisti iz zahodne in severne Evrope pa pogosto načrtno iščejo certificirane destinacije in ponudnike kot del svojega potovalnega odločanja,« opazajo in dodajajo, da to velja predvsem za organizatorje potovanj, ki vedno pogosteje vključujejo trajnostna merila v izbor lokacije in ponudnikov.

Glede trajanja bivanja pri STO opazajo, da je pomemben dejavnik, saj enodnevni in tranzitni potniki običajno ne pridejo v stik z znakom Slovenia Green na način, ki bi vplival na njihovo vedenje, medtem ko večdnevni gostje v zelenih destinacijah in nastanitvah pogosto poročajo o pozitivni izkušnji, saj je v trajnostno naravnanih nastanitvah pogosto tudi več poudarka na kakovosti: »S tem ti gostje postanejo tudi ambasadurji trajnostnega turizma.«

## Vzpostavljajo nacionalno informacijsko središče za turizem

Leto 2025 v ZSST prinaša pomembne novosti, ki sledijo tako nacionalnim strateškim usmeritvam kot globalnim trajnostnim trendom. »Ker smo zadnji dve leti na STO veliko pozornosti posvetili pomembnemu strateškemu projektu, to je vzpostavitvi Nacionalnega informacijskega središča (NIS) za turizem, se veselimo uradnega zagona NIS v juniju,« izpostavljajo in dodajajo, da so se v luči iskanja sinergij in pospešene digitalizacije odločili, da ZSST letos integriramo v NIS in s tem poenostavimo procese iskanja, vnašanja in analiziranja podatkov. Prav tako želijo podpreti val podatkovno podprtega odločanja z boljšimi analizami in primerjavami pri posameznih kazalnikih v ZSST in merjenja učinkov le-te. Uradni zagon NIS napovedujejo za junij.

Želijo poenostaviti tudi delovanje in vključitev v zeleno shemo za ponudnike, saj se zavedajo, da morajo sploh v manjših, to je

družinskih obratih veliko napora nameniti zbiranju podatkov, ki so potrebni za pridobitev certifikatov: »Želimo si, da bi tudi v tem primeru za bolj avtomatizirano pridobitev podatkov lahko uporabili NIS, ponudnikom pa tako omogočili, da se namesto na poročanje osredotočijo na ukrepe. Okrepili bomo tudi komunikacijo do ponudnikov in jim zagotovili še več promocijskih prednosti in ugodnosti, vezanih na članstvo v ZSST.«

Glede trendov pravijo, da ti jasno kažejo, da trajnost postaja temelj konkurenčnosti, ne le pri podeželskih destinacijah, temveč vse bolj tudi v urbanih okoljih in pri večjih turističnih akterjih. Prihodnost trajnostnega turizma bo po njihovih besedah temeljila na verodostojnosti, podatkih in sodelovanju, kar že danes gradijo z ZSST.

## Trajnost tudi v turizmu postaja standard

Pri STO poudarjajo, da trajnost ni več le »dodana vrednost«, temveč postaja standard, ki ga pričakujejo tako obiskovalci kot tudi domače okolje: »Veseli nas, da Slovenija postaja zgled številnim državam, ki prepoznajo ZSST kot primer dobre prakse. A uspeh sheme temelji prav na ljudeh – na predanosti tistih, ki jo soustvarjajo v praksi.« Navajajo še pomembno vlogo, ki jo v destinacijah igrajo zeleni koordinatorji in napovedujejo, da si bodo še naprej prizadevali za podporo, izobraževanje, povezovanje in nadgradnjo sistema, da bo ostal relevanten, ambiciozen in vključujoč.



## DRUŽBENA ODGOVORNOST

# Med **Mladimi upi** največ športnikov, sledijo mladi nadarjeni umetniki

Preteklo leto je Zavarovalnica Triglav v okviru Zavoda Vse bo v redu že dvanajsto leto podelila sredstva 13 mladim talentom s področja športa, para športa, znanosti in umetnosti. Skupno bodo prejeli najmanj 60.000 EUR sredstev. Kot je predstavila Tjaša Kolenc Filipčič, direktorica Zavoda Vse bo v redu, želijo s projektom pomagati mladim upom, ki se pogosto soočajo s finančnimi in socialnimi ovirami, na poti do uspehov.

TANJA PANGERL

● **Koliko je interesa med mladimi po finančni podpori za razvoj njihovih talentov oziroma profesionalne kariere in na katerem področju je zanimanja največ?**

Največ prijav je s področja športa, sledijo mladi nadarjeni umetniki. Največji interes izkazujejo predvsem tisti, ki že dosegajo izjemne rezultate in se udeležujejo mednarodnih tekmovanj, izobraževanj, treningov in izpopolnjevanj. Število prijav je podobno iz leta v leto, kar pomeni, da se na posamezen razpis prijavi med 50 in 70 novih kandidatov.

● **Kaj je namen projekta Mladi upi?**

V Zavarovalnici Triglav se zavedamo pomena podpore mladim talentom, ki se šele uveljavljajo na svojih področjih. Zato smo leta 2013 zasnovali projekt Mladi upi, družbeno odgovorno pobudo Zavoda Vse bo v redu. Cilj projekta je podpreti nadarjene posameznike, stare od 16 do 21 let, ki izstopajo na področjih športa, para športa, umetnosti in znanosti. Mladi talenti se namreč pogosto soočajo s finančnimi in socialnimi ovirami, ki jim otežujejo uresničitev njihovih potencialov. S tem projektom jim želimo pomagati na poti do uspehov ter jim omogočiti, da razvijejo svoje sposobnosti in dosežejo zastavljene cilje.

● **Čemu predvsem so sredstva namenjena?**

Sredstva, ki jih prejmejo izbrani Mladi upi, so namenjena predvsem plačilu dodatnih treningov in usposabljanja, predvsem zunaj Slovenije, udeležbi tekmovanj v tujini, nakupu športne, glasbene in tehnične opreme, dodatnim izobraževanjem (master classi) in razvoju talentov, kritju stroškov potovanja na pomembna tekmovanja ali izobraževalne dogodke, storitvam, ki jih ne dobijo v matični ustanovi (fizioterapije, športna prehrana, psihološke priprave idr.).



Tjaša Kolenc Filipčič, direktorica Zavoda Vse bo v redu

● **Kateri ključni kriteriji se upoštevajo pri končnem izboru prejemnikov podpore?**

Pri končnem izboru prejemnikov podpore je pomembnih več kriterijev, ki zagotavljajo, da sredstva prejmejo najbolj nadarjeni in perspektivni kandidati. Med temi so dosežki s področij znanosti, umetnosti, športa ali para-športa na tekmovanjih, razstavah, srečanjih in drugih dogodkih, ki odražajo dosežke posameznika na občinski, državni ali mednarodni ravni, vizija in cilji mladega upa, ki jih izražata motivacijski pismi mladega upa in njegovega trenerja/mentorja/učitelja, predlagan načrt porabe sredstev v določenem obdobju, socialno-ekonomski status družine in končni učni uspeh v določenem šolskem letu. O končnem izboru odločajo strokovna komisija in javnost, saj je del izbora izveden tudi z glasovanjem javnosti.

● **Kakšne družbeno-odgovorne aktivnosti v okviru Zavoda Vse bo v redu še izvajate?**

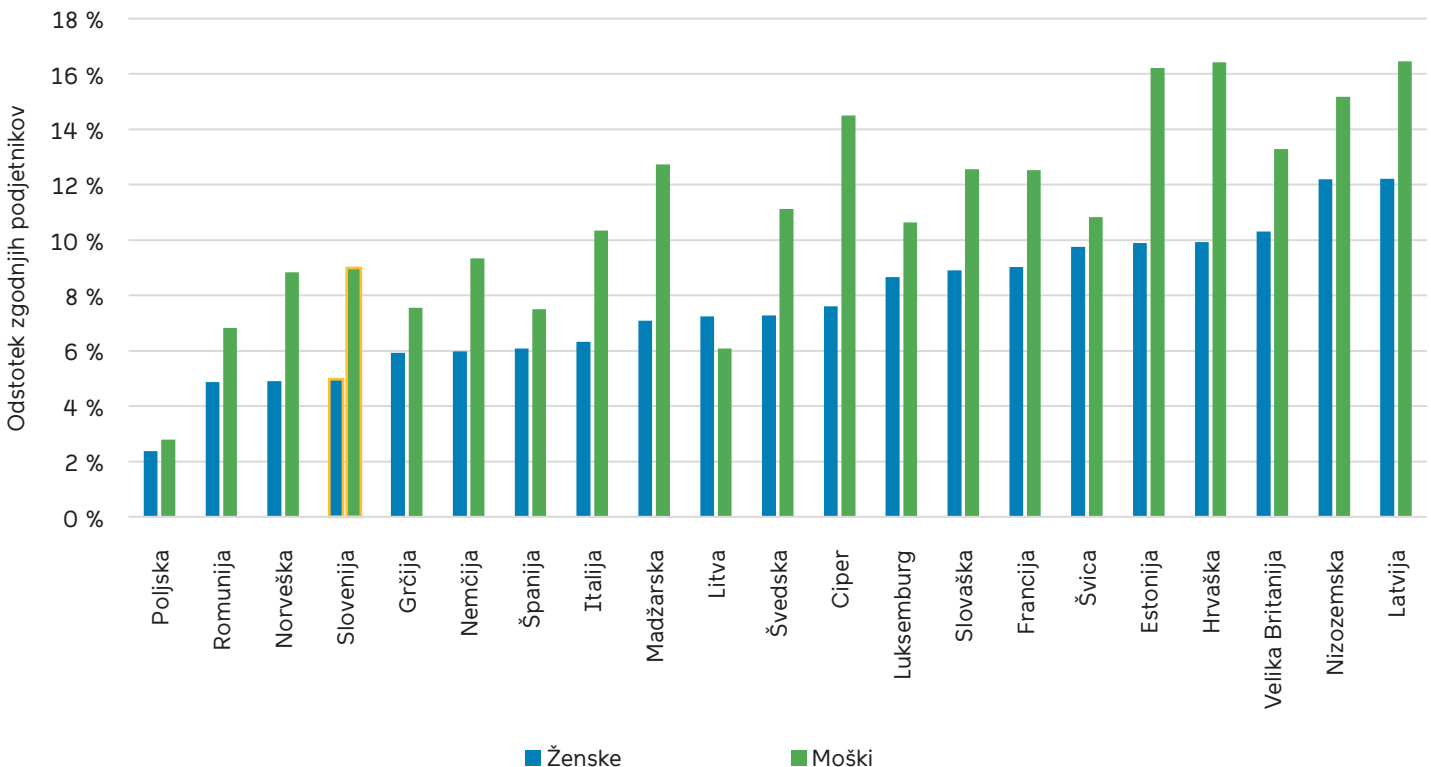
Zavod Vse bo v redu deluje v sodelovanju z zunanjimi partnerji in Zavarovalnico Triglav. Izvaja in podpira humanitarne in preventivne dejavnosti, s ciljem preprečevanja škodnih dogodkov in odpravljanja posledic nesreč v Sloveniji in tujini. Po poplavih v Sloveniji leta 2023 smo zbirali namenska sredstva za pomoč prizadetim, sodelujemo pri projektu Zeleno srce Krasi, že skoraj desetletje se pridružujemo akciji 40 dni brez alkohola. Leta 2022 smo izvedli dobrodelno akcijo za pomoč beguncem iz Ukrajine v Sloveniji ter donirali sredstva štirim organizacijam, leto zatem pa podprli projekt Najdi.se, ki se osredotoča na destigmatizacijo duševnih težav in motenj v naših šolah.

## ŽENSKÉ V PODJETNIŠTVU

# Podjetniška aktivnost žensk v Sloveniji pod evropskim povprečjem

Slovenija ima podjetniški potencial, a številne ženske ostajajo na stranskem tiru. Kljub visoki izobraženosti in inovativnosti podjetnice v Sloveniji še vedno naletijo na številne ovire – od omejenega dostopa do financiranja in do pomanjkanja vidnih vzornic. Njihove poslovne ambicije so pogosto zaznamovane z večjim strahom pred neuspehom in previdnejšim pristopom k rasti podjetja. Digitalizacija in nove oblike podpore odpirajo priložnosti, vendar bo za resnične spremembe potrebno več – od sistemskih ukrepov do spremembe družbenih norm. Kako lahko spodbudimo več žensk, da stopijo na podjetniško pot in enakopravno konkurirajo na trgu?

PROF. DR. KARIN ŠIREC, EKONOMSKO-POSLOVNA FAKULTETA UM



Podjetništvo žensk predstavlja enega ključnih stebrov inovacij, gospodarske rasti in zaposlovanja. Kljub temu številne raziskave kažejo, da se ženske na podjetniški poti srečujejo z več ovirami kot moški. V Sloveniji podjetniška aktivnost žensk ostaja pod evropskim povprečjem, kar kaže na sistemske izzive, ki otežujejo enakopravno vključevanje žensk v poslovni svet.

Podatki Globalnega podjetniškega monitorja (GEM) za leto 2023 razkrivajo, da je v Sloveniji v zgodnji podjetniški aktivnosti (TEA)<sup>1</sup> sodelovalo le 4,9 % odraslih žensk, medtem ko je bil delež moških skoraj dvakrat višji (9,0 %). Še večja razlika se pojavi pri lastnicah uveljavljenih podjetij, kjer je moških kar trikrat več kot žensk (12,8 % proti 4,5 %). Ta podatek kaže, da se ženske ne le redkeje odločajo za podjetništvo, temveč imajo tudi več težav pri dolgoročnem vzdrževanju in širitvi poslovanja.

Podjetništvo je ključni dejavnik razvoja gospodarstva, a se v Sloveniji še vedno dojema kot moška domena. Medtem ko številne države aktivno spodbujajo enakopravno vključevanje žensk v podjetništvo, pri nas razlike med spoloma ostajajo precejšnje. Slovenija ima sicer izobraženo in talentirano žensko delovno silo, a številne podjetniške priložnosti ostajajo neizkoriščene zaradi strukturnih ovir in družbenih pričakovanj.

## Družbene norme in podjetništvo žensk

Podjetništvo še vedno ni univerzalno prepoznano kot obetavna karierna izbira, zlasti ne med ženskami. V Sloveniji le 55,8 % prebivalcev meni, da je podjetništvo dobra karierna izbira, kar je pod evropskim povprečjem, ki znaša okoli 60 %. Družbena pričakovanja pogosto določajo, da se od žensk pričakuje večja usklajenost med družinskimi in poklicnimi obveznostmi, kar lahko vpliva na podjetniške ambicije.

Hkrati je vidnost žensk v poslovnem svetu nizka. Mediji redko promovirajo uspešne podjetnice, kar pomeni, da mlade ženske težje najdejo vzornice, ki bi jih navdihnile za podjetniško pot. Pomanjkanje zgledov pomeni, da podjetništvo ostaja domena moških,



Dr. Karin Širec

medtem ko se ženske pogosteje odločajo za bolj predvidljive karierni poti. V državah, kjer je vidnost podjetnic višja, se tudi delež žensk v podjetništvu povečuje.

## Kaj ženske odvrča od podjetništva?

Podjetnice se v Sloveniji srečujejo s številnimi sistemskimi izzivi, ki vplivajo na njihovo odločitev za vstop v podjetništvo. Ena največjih ovir je dostop do financiranja. Podjetnice imajo manj možnosti za pridobitev investicij ali posojil kot podjetniki. Banke in investitorji pogosteje vlagajo v moške ustanovitelje, kar pomeni, da podjetnice težje pridobijo začetni kapital ali sredstva za širitev poslovanja.

Poleg finančnih izzivov se podjetnice srečujejo tudi s pomanjkanjem mentorstva in poslovnih mrež. Uspešne poslovne povezave so ključne za rast podjetja, a raziskave kažejo, da imajo ženske manj možnosti za vstop v vplivne poslovne kroge. Moški se pogosto lažje povežejo s poslovnimi partnerji in investitorji, medtem ko so ženske pogosteje izključene iz neformalnih poslovnih mrež.

Strah pred neuspehom je še ena pomembna ovira. Raziskava GEM kaže, da le 52,3 % žensk v Sloveniji meni, da imajo ustrezne podjetniške veščine, medtem ko ta delež pri moških znaša 72,7 %. Prav tako je pri ženskah strah pred neuspehom večji za skoraj 10

odstotnih točk, kar dodatno zavira njihovo pripravljenost za prevzem tveganja in odpiranje novih podjetij.

## Podjetniški razkorak med spoloma: kje so največje razlike?

Čeprav podjetniška aktivnost žensk zaostaja za moško, razlike med panogami kažejo zanimive trende. Ženske v Sloveniji so bolj zastopane v storitvenih dejavnostih, še posebej v državnih in socialnih storitvah, kjer jih je trikrat več kot moških (32,4 % proti 10 %). V trgovini na debelo in drobno so deleži skoraj izenačeni, kar kaže, da so ženske v določenih segmentih podjetništva že močno prisotne, medtem ko moški prevladujejo v tehnoloških panogah in kapitalsko intenzivnih industrijah.

Podjetnice v Sloveniji se pogosteje odločajo za samozaposlitev – kar 60 % jih nima zaposlenih, kar je bistveno več kot pri moških in nad povprečjem GEM držav (36,3 %). Pri podjetjih s 6–19 zaposlenimi pa ženske predstavljajo le 5 %, moški pa 19,4 %. To kaže, da podjetnice redkeje širijo podjetja in zaposlujejo večje ekipe. Podjetnice imajo tudi nižje ambicije glede rasti – le 3,6 % jih načrtuje več kot 20 novih zaposlitev, medtem ko ta delež pri moških znaša 11,8 %. Po drugi strani pa ženske v Sloveniji izstopajo po inovativnosti: 40,5 % podjetnic ocenjuje svoje izdelke ali

<sup>1</sup> TEA (Total Early-stage Entrepreneurial Activity) označuje delež odraslih (18–64 let), ki so v zadnjih treh letih ustanovili podjetje ali aktivno sodelujejo pri vodenju novega podjetja. Ta kazalnik meri zgodnjo podjetniško aktivnost in vključuje tako začetnike kot tiste, ki so v fazi vzpostavljanja poslovanja.

## ŽENSKÉ V PODJETNIŠTVU

storitve kot inovativne v primerjavi s 23 % moških. Podjetnice so manj prisotne na mednarodnih trgih, nasprotno pa prevladujejo na lokalnih trgih (21,1 % proti 6,8 % moških), kar kaže na bolj previden in stabilen pristop k poslovanju. Ti podatki jasno kažejo, da podjetnice delujejo predvsem v sektorjih z nižjimi vstopnimi ovirami, manj tvegajo in se osredotočajo na stabilne poslovne modele.

## Digitalizacija kot priložnost za podjetnice

Ena največjih priložnosti za podjetnice je digitalizacija. Spletno poslovanje, digitalni marketing in e-trgovina omogočajo večjo fleksibilnost in nižje začetne stroške za podjetja. Med pandemijo COVID-19 se je pokazalo, da so podjetnice bolj pripravljene prilagajati svoje poslovne modele digitalnim rešitvam – 16,2 % podjetnic je uvedlo digitalna orodja v svoje poslovanje, v primerjavi s 7,5 % moških podjetnikov. Podobno je 29,7 % žensk poročalo o izboljšanju poslovanja zaradi digitalnih rešitev, kar je bistveno več kot pri moških (17,9 %).

Podatki kažejo, da podjetnice v Sloveniji digitalizacijo prepoznajo kot ključno orodje za rast in prilagodljivost. Manj pogosto kot moški menijo, da digitalna orodja sploh niso potrebna za poslovanje – tako meni le 21,6 % podjetnic, v primerjavi s 26,9 % moških podjetnikov. Kljub temu pa podjetnice v manjši meri kot moški načrtujejo nadaljnje uvajanje digitalnih orodij (40,5 % proti 50

%), medtem ko so na ravni evropskih držav GEM ti deleži skoraj enaki.

Digitalizacija omogoča ženskam dostop do globalnih trgov, večjo vidnost in učinkovitejše poslovne modele. Kljub temu raziskave kažejo, da podjetnice v Sloveniji potrebujejo več podpore pri razvoju digitalnih veščin, saj manj pogosto uporabljajo napredne digitalne tehnologije, kot so avtomatizacija, umetna inteligenca in analitika velikih podatkov.



V Sloveniji podjetniška aktivnost žensk ostaja pod evropskim povprečjem, kar kaže na sistemske izzive, ki otežujejo enakopravno vključevanje žensk v poslovni svet.

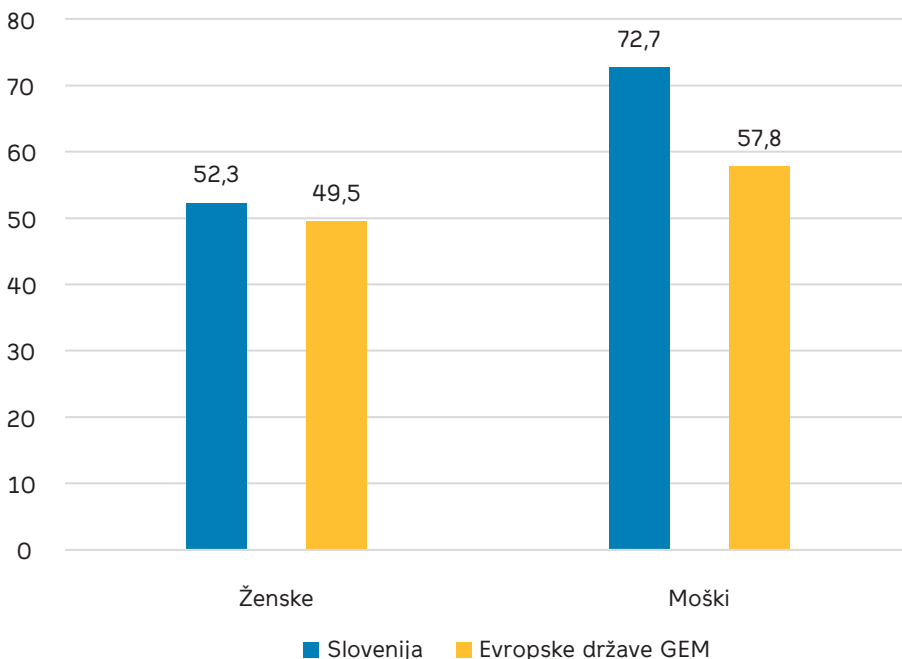
## Kako spodbuditi več podjetnic?

Da bi zmanjšali razlike med spoloma in spodbudili več žensk k podjetništvu, so potrebni ciljni ukrepi. Ključne rešitve vključujejo izboljššan dostop do financiranja s posebnimi skladi za podjetnice, boljše mentorsko okolje, spodbude za digitalizacijo ter večjo promocijo ženskih podjetniških zgodb. Spremembe v družinskih politikah, kot so bolj fleksibilne oblike dela in večja dostopnost otroškega varstva, bi prav tako lahko igrale pomembno vlogo pri spodbujanju podjetništva med ženskami.

Podjetništvo žensk v Sloveniji ima velik neizkoriščen potencial, ki bi ga lahko z ustreznimi sistemskimi spremembami bolje izkoristili. Boljše financiranje, večja vključenost žensk v inovativne panoge in sprememba družbenih norm so ključni koraki, ki bi lahko Slovenijo postavili ob bok najuspešnejšim evropskim državam. Pravična in vključujoča podjetniška kultura ni le vprašanje enakosti, temveč tudi vprašanje gospodarske rasti in družbenega napredka.

### NOSILEC RAZISKAVE IN AVTORJI

Nosilec raziskave GEM za Slovenijo je Inštitut za podjetništvo in management malih podjetij na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru, raziskovalni tim pa sestavljajo prof. dr. Karin Širec (vodja), prof. dr. Polona Tominc, prof. dr. Katja Crnogaj, prof. dr. Barbara Bradač Hojnik, mag. Matej Rus, doc. dr. Ivona Huček in zasl. prof. dr. Miroslav Rebernik.



NATEČAJ SME ENTERPRIZE ŽE TRETJE LETO ZAPORED

# Generali nagrajuje trajnostno poslovanje podjetij

V zavarovalnici Generali smo v svojem novem triletnem strateškem ciklu do leta 2027 še naprej močno zavezani trajnostnemu delovanju. V skrbi za odgovorno prihodnost k temu spodbujamo tudi druge.

Trajnostno poslovanje je temelj dolgoročnega uspeha in osnova za učinkovitejšo prilagoditev na aktualne gospodarske in okoljske razmere. Hkrati malim in srednje velikim podjetjem nudi pomembno priložnosti za nadaljnjo rast. Zato spodbujamo njihova trajnostna prizadevanja ter nagradujemo prakse, ki lahko postanejo vzor drugim.

Naši dosedanji zmagovalci dokazujejo, da imamo tudi slovenska podjetja izjemne vključujoče trajnostne zgodbe, ki se po svoji inovativnosti in učinkovitosti lahko kosajo z najboljšimi v Evropi. Med najboljše evropske junake trajnosti sta se doslej uvrstili podjetji Lumar in Pribinovina - socialna kmetija Korenika iz Šalovcev, ki se je nedavno v Bruslju tudi predstavila v družbi desetih evropskih »junakov trajnosti« iz desetih evropskih držav. Te je mednarodna žirija izbrala med več kot 8.900 sodelujočimi malimi in srednje velikimi podjetji.

## Skupaj za odgovorno prihodnost

»V Generaliju tudi z novim strateškim načrtom spodbujanja odličnosti ostajamo zavezani trajnosti. Prizadevamo si za zelen in pravičen prehod, saj se zavedamo odgovornosti, ki jo kot vseživljenjski partner nosimo do naših strank, družbe in planeta. Že tretje leto zapored prek natečaja SME EnterPRIZE spodbujamo podjetja, da delijo svoja trajnostna prizadevanja ter nagradujemo njihove družbeno odgovorne poslovne

prakse. Odziv na našo pobudo je vsako leto boljši in priča o tem, da je natečaj za podjetja neprecenljiva izkušnja, ki navdihuje in utrjuje njihovo nadaljnjo pot k trajnostnemu razvoju in boljši prihodnosti za vse,« je podjetja na nov natečaj povabila Vanja Hrovat, predsednica uprave Generali zavarovalnice.

Dosedanji sodelujoči so svoje izkušnje z natečajem opisali kot zelo pozitivne. Prepoznali so ga kot edinstveno priložnost za širšo predstavitev trajnostnih rešitev. Veliko novega sta jim ponudila vpogled v trajnostne prakse drugih podjetij in primerjava z najboljšimi. Pozitivno jih je presenetila tudi

prepoznavnost, ki jo je omogočil prav natečaj. Nagrade in priznanja pa vsem najboljšim dajejo dodatno spodbudo za razvoj novih trajnostnih praks ter s tem še uspešnejše soustvarjanje odgovornejših prihodnosti.

Novega junaka trajnosti v zavarovalnici Generali iščemo že od 8. aprila dalje. K prijavi vabimo vsa mala in srednje velika podjetja, da predstavijo in razširijo glas o svojih trajnostnih prizadevanjih in poslovnih praksah ter se potegujejo za denarno nagrado v dveh kategorijah. Prijave bodo odprte do 3. junija 2025.

## Natečaj SME EnterPRIZE 2025!

Prijave so odprte od 8. aprila do 3. junija

Izbor poteka v kategorijah:

- pozitiven vpliv na okolje
- pozitiven vpliv na zaposlene, družbo in skupnost

Nagrade v vsaki kategoriji:

- 10.000 EUR za zmagovalca
- paket poslovnih zavarovanj v višini 2.500 EUR za drugo uvrščenega
- sodelovanje na mednarodnem dogodku v Bruslju za »junaka trajnosti«

Več na [www.generali.si/sme-enterprize](http://www.generali.si/sme-enterprize)

Ne oklevajte in se pridružite. Prijave so enostavne.

AKADEMIJA ZELENA SLOVENIJA

# Aplikativna znanja za razvoj trajnostnih kompetenc

Kompetence zaposlenih s področja trajnosti so ključne za celovit trajnostni razvoj podjetja – da se podjetje zna in zmore soočiti z zakonodajnimi spremembami, ki ga obvezujejo k trajnostnemu ravnanju in poročanju, odgovarjati na zahteve kupcev, ki ga postavljajo pred izziv celovitega trajnostnega upravljanja, ter nenazadnje ve, kako pristopiti k izboljšavam notranjih procesov, izdelkov in storitev, ki prispevajo k ustvarjanju dodane vrednosti.

Za celovito upravljanje trajnostnega razvoja so potrebni timi upravljavcev in različnih strokovnih profilov, ki razumejo celovito trajnostno sliko in se aktivno odzivajo na zakonodajne in tržne zahteve. Hkrati je razumevanje trajnostnega razvoja pomembno na vseh ravneh zaposlenih, saj le tako lahko podjetje uresničuje svojo trajnostno vizijo, strategijo, dela konkretne korake in dosega zastavljene cilje.

## Komu so izobraževanja namenjena?

- Izobraževanja za odločevalce (nadzorne, upravne organe, poslovodstvo, vodilne)
- Specializirano izobraževanje – poglobitev znanja za zaposlene s področja trajnosti
- Osnovna stopnja – ozaveščanje, informiranje in motiviranje zaposlenih s področja trajnosti in ESG

Vsebino, raven zahtevnosti in poglobljenost izobraževanja prilagodimo glede na strukturo poslušalcev in namen.

Izobraževanja se izvajajo v različnih oblikah, tako v živo kot preko spleta, v obliki predavanj ali interaktivnih delavnic, delavnic sokreacije in soinovacije, internih hekatonov in drugih kreativnih oblik izobraževanja, odvisno od namena izobraževanja. Izberete lahko kombinacijo različnih oblik izobraževanja, kot so izobraževanje preko spleta ali video posnetih izobraževanj in delavnica v živo.

Izobraževanja se izvajajo v različnih oblikah, tako v živo kot preko spleta, v obliki predavanj ali interaktivnih delavnic, delavnic sokreacije in soinovacije, internih hekatonov in drugih kreativnih oblik izobraževanja, odvisno od namena izobraževanja. Izberete lahko kombinacijo različnih oblik izobraževanja, kot so izobraževanje preko spleta ali video posnetih izobraževanj in delavnica v živo.



## Moduli za pridobitev internih certifikatov

V okviru izobraževanj nudimo partnerstvo za celovito upravljanje trajnostnih kompetenc zaposlenih. Posamezni zaposleni lahko pridobi certifikat Akademije Zelena Slovenija, kar omogoča strateški pristop k načrtovanju razvoja trajnostnih kompetenc. Tako lahko bolje prepoznate, katere trajnostne kompetence zaposleni že imajo in katere trajnostne kompetence so potrebne. Hkrati lahko gradite strokovni profil ciljnih zaposlenih za področje trajnostnega razvoja oziroma vidikov ESG (okolje, družba, upravljanje). Za pridobitev certifikata mora posamezni zaposleni doseči določeno število kreditnih točk oziroma ur izobraževanja v sklopu Akademije Zelena Slovenija. Načrt izobraževanj za pridobitev certifikata se lahko pripravi v sodelovanju s strokovnjaki in svetovalci Akademije Zelena Slovenija.

### Stopite v kontakt z nami:

Tanja Pangerl, vodja Akademije Zelena Slovenija  
t: 03 42 66 716, e: tanja.pangerl@fitmedia.si





## Teme izobraževanj:

- Trajnostna diagnoza – ESG in analiza vrzeli
- Upravljanje trajnostnega razvoja
- Kako zasnovati (ali preoblikovati) sistem upravljanja trajnosti v podjetju za najboljše rezultate?
- Upravljanje vplivov podnebnih sprememb in finančna razkritja v zvezi s podnebjem (TCFD)
- Strategija trajnostnega razvoja
- Strategija razogljčenja
- Trajnostno poročanje (standardi ESRS, GRI)
- Prostovoljni standardi za mikro, mala in srednje velika podjetja (VSME) - splošni pristop
- Skrbni pregled v podjetjih glede trajnosti
- Skrbni pregled z vidika spoštovanja človekovih pravic
- Upravljanje vrednostne verige in pomen ESG pri upravljanju z dobavitelji
- Razvoj trajnostnih kompetenc v podjetjih
- Trajnostna blagovna znamka
- Trajnostno komuniciranje
- Nevromarketing in trajnostni razvoj
- Nevro-procesi pri odločanju in vztrajanju do cilja

Ne najdete ustrezne teme v naboru tem? Kontaktirajte nas in preverite, ali vam lahko ponudimo ustrezno izobraževanje glede na vaše potrebe.



MAG. VANESA ČANJI STANDARD VSME

# Prostovoljno poročanje o trajnostnosti je lahko koristno za MSP

Poročanje o trajnostnosti oz. o kazalnikih ESG je za določene velike gospodarske subjekte že zakonodajna obveznost, srednje velika in majhna podjetja pa se za poročanje o trajnostnosti odločajo iz različnih razlogov. Pogosto zato, ker so skoraj zasuta z različnimi vprašalniki ESG, ki naj bi jim odpirali vrata do financiranja, poslov, višjega ugleda in podobno.

Standard VSME, ki ga je EFRAG (Evropska svetovna skupina za finančno poročanje) decembra lani dal v razpravo, je prostovoljen in naj bi malim in srednje velikim podjetjem omogočil preprostejše in stroškovno učinkovitejše poročanje o trajnostnosti. V okviru Omnibusa, ko EU želi zmanjšati regulatorna bremena podjetjem in ko se razpravlja o tem, da bi velik del zavezancev za obvezno poročanje izpustili iz obligatornega okvira, se prostovoljni standardi VSME izpostavljajo kot tisti, po katerih bi poročala tudi tista podjetja, ki bi bila izpuščena iz primeža obveznega poročanja. O tem smo se pogovarjali z mag. Vaneso Čanji, strokovnjakinjo s področja trajnostnosti.

## ● Standardov poročanja o trajnostnosti je že kar nekaj. Zakaj potrebujemo novega, kot je VSME?

Res je na globalnem parketu že nekaj standardov. V zadnjem času je največ govora o standardih ESRS (European Sustainability Reporting Standards), ki so za podjetja, ki so zavezana okviru direktive CSRD, obvezni. Prva skupina zavezancev je te standarde letos že preizkusila v praksi. Svetovno najbolj razširjeni so prostovoljni standardi GRI (Global Reporting Initiative). So modularni standardi, ki dajejo poudarek na vplive podjetja na družbo in okolje. S pravim pristopom so lahko primerni za podjetja vseh velikosti.

Standardi ISSB (International Sustainability Standards Board) so relativno novi globalni

standardi, ki se v zadnjem obdobju intenzivno razvijajo. V primerjavi z GRI so usmerjeni k finančno pomembnim informacijam, kar je posebej zanimivo za investitorje. Temeljijo na TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures), ki vključujejo podnebna razkritja. Čeprav se standard SASB (Sustainability Accounting Standards Board) samostojno več ne razvija, pa je lahko zelo uporaben pri prepoznavanju specifičnih razkritij ESG po panogah, saj je prilagojen za različne panoge.

V tej krajini je VSME predlog evropskega standarda, izrazito prilagojenega za srednje velika in majhna podjetja, ki želijo prostovoljno poročati o trajnostnosti. Ker je njihov pripravljavec EFRAG, ki je zasnoval tudi splošne standarde ESRS, je viden poskus vsebinske integracije med njima. Sedaj je VSME v igri tudi za tista podjetja, ki so zaenkrat v okviru CSRD še zavezanci, je pa precejšnja verjetnost, da bodo v prvem paketu regulatorne poenostavitve Omnibus zgubila ta status. Finančni trgi in drugi deležniki opozarjajo na to, da bo s tem na voljo (pre)malo informacij za odgovorno zeleno vlaganje. Prostovoljno poročanje, skladno s standardi VSME, naj bi zapolnilo to vrzel.

## ● Zakaj je to pomembno?

Finančni trgi težko presodijo, katera naložba je trajnostna, če o njej nimajo verodostojnih podatkov. Drugi pomembni razlog je ta, da so skladno z zakonodajo velika podjetja

zavezana poročati o trajnostnosti po vrednostni verigi, ki pogosto vključuje srednja in majhna podjetja. Če manjši gospodarski subjekti poročajo svojim velikim kupcem skladno s standardom VSME, slednjim zagotovijo potrebne podatke, sami pa se izognejo izpolnjevanju številnih vprašalnikov ESG tudi za druge deležnike, na primer banke in vlagatelje.

Prostovoljni standardi poročanja o trajnostnosti VSME so razviti z namenom, da tem podjetjem pomagajo poročati o svojih okoljskih, družbenih in upravljaljskih (ESG) vplivih, a na poenostavljen način, ki ne predstavlja prevelikega administrativnega bremena.

## ● Kako obsežen je standard VSME?

Ta standard ima dva modula, ki ju lahko podjetje uporabi za pripravo svojega poročila o trajnostnosti. Osnovni modul zagotavlja lahek okvir poročanja z le 11 razkritji, ki se osredotočajo na bistvene teme ESG. Celovit modul dodaja devet dodatnih razkritij za podjetja, ki morajo ali želijo poročati podrobneje. Ta prilagodljivost omogoča, da podjetja niso preobremenjena z nepotrebni zahtevami glede poročanja, hkrati pa deležnikom še vedno zagotavlja koristne podatke o trajnosti.

## ● Omenjate 11 razkritij osnovnega modela. Jih lahko na kratko predstavite?

V prvem razkritju se podjetje opredeli, po katerem modulu bo poročalo – osnovnem ali celovitem, in predstavi nekaj ključnih podatkov o svojem poslovanju. V drugem razkritju podjetje predstavi prakse oz. ukrepe, politike in prihodnje pobude za prehod na bolj trajnostno gospodarstvo. Sledijo metrike s področja okolja, ki so energija in emisije toplogrednih plinov, onesnaževanje zraka, vode in tal, biotska raznovrstnost, voda, raba virov, krožno gospodarstvo in ravnanje z odpadki. Kot vidimo, gre za istih pet področij, kot jih poznamo v ESRS in taksonomiji. Sledijo tri metrike z družbenega





Foto: Peter Maršinek

Mag. Vanesa Čanji, strokovnjakinja s področja trajnosti

področja, vse s segmenta lastne delovne sile: splošne značilnosti zaposlenih, zdravje in varnost ter plačilo, kolektivna pogajanja in usposabljanje. S področja upravljanja je eno razkritje, in sicer obsodbe in globe za korupcijo in podkupovanje.

- **Kaj pa zahteva celovit modul?**

Razkritja celovitega modula se že nekoliko približujejo standardom ESRS, saj na primer pričakujejo razkritja o povezljivosti trajnosti s strategijo in poslovnim modelom podjetja, upravljanje podnebnih sprememb, postavitve ciljev razogljičenja in poročanje o podnebnem prehodu podjetja. Z vidika družbenega področja so dodatne metrike, ki so vezane na spoštovanje človekovih pravic. S področja upravljanja pa se razkritja nanašajo na prihodke iz nekaterih sektorjev in izključitev iz referenčnih vrednosti EU ter razmerje med spoloma v organu upravljanja.

- **Torej razkritja obsegajo vsa tri področja ESG: okoljsko, družbeno in upravljavsko.**

Tako je, vendar v bistveno manjšem obsegu, kot je to v ESRS. Standard VSME določa

zahteve za razkrivanje ustreznih informacij o tem, kako je imelo in bo verjetno imelo pozitiven ali negativen vpliv na ljudi ali okolje kratkoročno, srednjeročno ali dolgoročno; in kako so okoljska in socialna vprašanja vplivala ali bodo verjetno vplivala na njegovo finančno stanje, uspešnost in denarne tokove kratkoročno, srednjeročno ali dolgoročno.

- **Ta pristop zelo spominja na oceno dvojne pomembnosti, ki jo zahtevajo standardi ESRS.**

Razmislek je res podoben. Skladno z ESRS morajo podjetja izvesti oceno dvojne pomembnosti, da ugotovijo, katere teme trajnosti so pomembne za njihovo poslovanje. Prepoznajo pomembne vplive, tveganja in priložnosti s področja ESG. Kot so se podjetja, ki so ta postopek izvedla, sama prepričala, je lahko ta proces precej dolgotrajen in zahteva veliko virov. To je lahko zlasti za mala in srednje velika podjetja, ki pogosto nimajo namenskih ekip za ESG, prevelik zalogaj. VSME odpravlja to breme z uvedbo načela »če je primerno« – kar pomeni, da morajo podjetja poročati le o temah, ki

so pomembne za njihovo poslovanje. Če se določeno razkritje ne nanaša na podjetje, o njem ni treba poročati.

- **Standardi ESRS so zahtevni za razumevanje. Je standard VSME enostavnejši?**

Kot ugotavljate, številni standardi poročanja o trajnosti uporabljajo precej tehnični jezik in kompleksne strukture poročanja, preko katerih se majhna podjetja težko prebijajo sama. VSME je bil zasnovan s preprostejšo terminologijo. Izogiba se preobremenjenemu žargonu, da je lažje razumljiv. Res pa je, da nima uradnega slovenskega prevoda.

V pomoč bodo predhodno določene predloge za poročanje. Standardizirani formati za razkritja pomagajo podjetjem, da informacije posredujejo na strukturiran in učinkovit način. Kjer je mogoče, so razkritja strukturirana kot podatkovne točke z več možnimi odgovori ali kvantitativne podatkovne točke, namesto da zahtevajo podrobne pisne razlage.

- **Ali standard VSME velja za vse panoge?**

Ja, standard ni sektorsko specifičen. Podobno kot pri ESRS je zato primerno oz. zaželeno, da podjetje vključi dodatne informacije, kot so na primer metrike ali opisna razkritja, ki niso zajete v tem standardu, so pa pomembne za dejavnosti, ki jih izvaja podjetje. Prav tako je dobrodošlo, da podjetje vključi pomembne informacije, ki so specifične za podjetje. Podjetje, ki svojo dejavnost izvaja na primer na vodovarstvenem območju, ima lahko specifične zahteve trajnosti, ki jih konkurenčno podjetje na drugi lokaciji nima. S temi dodatnimi razmisleki in razkritji podjetje poskrbi za ustrezne, verodostojne, primerljive, razumljive in preverljive informacije. To vključuje upoštevanje informacij o emisijah toplogrednih plinov v vrednostni verigi iz obsega 3, kar so na primer odstavki 50 do 53 tega standarda. Dodatek B vsebuje seznam možnih vprašanj trajnosti.

- **Razkritja, skladna s standardi ESRS, so del letnega poročila. Kje se bodo objavila poročila, skladna s standardom VSME?**

Standard VSME od podjetij ne zahteva javnega razkritja svojih podatkov o trajnosti. Glavni namen VSME je olajšati izmenjavo podatkov ESG med podjetji in njihovimi poslovnimi partnerji, kot so banke, vlagatelji in velika podjetja. Podjetja sama presodijo, s kom želijo deliti svoje informacije o trajnosti – morda le z določenimi deležniki, kot so npr. posojilodajalci, kupci ali dobavitelji. Svoja razkritja lahko širijo postopoma, ko si gradijo zmogljivosti ESG.

## VPLIV ESG NAČEL NA POSLOVANJE PODJETIJ

# Za konkretno **oceno finančne uspešnosti** je še prezgodaj

Zakonodaja EU trenutno zahteva, da vsa velika podjetja in vsa podjetja (razen mikropodjetij), ki kotirajo na borzi, razkrijejo informacije o tem, kaj vidijo kot tveganja in priložnosti, ki izhajajo iz družbenih in okoljskih vprašanj, ter o vplivu njihovih dejavnosti na ljudi in okolje. Evropska komisija meni, da to pomaga vlagateljem, organizacijam civilne družbe, potrošnikom in drugim zainteresiranim javnostim oceniti trajnostno uspešnost podjetij kot del evropskega zelenega dogovora. Kako pa to vpliva na uspešnost poslovanja podjetij?

MAG. KLEMENTINA ZAPUŠEK

Po izkušnjah red. prof. **dr. Marka Jakliča** z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani se v praksi potrjuje, da je trajnostno poslovanje na kratki rok (pre)drago. Obstaja več primerov slovenskih podjetij, ki razvijajo izdelke po načelih krožnega gospodarstva, iz reciklabilnih materialov ipd., in so torej narejeni v EU, vendar so predragi. Žal zlasti pri upravah in predvsem pri kupcih na koncu običajno prevlada cenovni vidik. Podobne so izkušnje iz državnih družb, kjer je trajnost sicer prepoznana kot pomembna, vendar tudi država kot lastnik želi dobiček in ta je kratkoročno manjši, če družbe upoštevajo trajnostna načela. Vendar pa naj bi se na dolgi rok trajnostno poslovanje izplačalo, sploh z vidika krožnega gospodarstva, ker se porabi manj virov in energije, prav tako z dolgoročnim

obravnavanjem svojih kupcev oz. strank ter dolgoročnega naslavljanja podnebnih tveganj.

**Dr. Simon Savšek**, vodja pisarne Skupine Evropske investicijske banke (EIB) v Sloveniji, izpostavlja, da je Skupina lani dosegla rekordno raven zelenega financiranja z 51 milijardami evrov za projekte na področjih obnovljivih virov energije (OVE), elektroenergetskih omrežij, tehnologije „net zero“ in prilagajanja podnebnim spremembam. V zadnjih letih je trajnostni razvoj vključen v osnovno dejavnost financiranja. Zato vse projekte in posredniške posle ocenjujejo in spremljajo na podlagi okoljskih, socialnih in upravljaljskih meril. Financirajo lahko samo dejavnosti, ki izpolnjujejo zahteve glede trajnostnega skrbnega pregleda.

**SID** - Slovenska izvozna in razvojna banka, ocenjuje, da naj bi veljalo, da so podjetja, ki sistematično vključujejo ESG-dejavnike v svoje poslovanje, dolgoročno uspešnejša, odpornejša na spremembe, lažje ohranjajo konkurenčno prednost in dostopajo do ugodnejših virov financiranja. Za konkretne ocene o dejanskem vplivu ESG-dejavnikov na finančno uspešnost posameznih podjetij je še prezgodaj, za natančnejšo presojo bo potrebna nadaljnja analiza in razvoj ustreznih kazalnikov v domačem okolju, predvsem pa kakovostni in standardizirani ESG-podatki.

Podatki o investicijah in ukrepih, povezanih z zelenim prehodom, ki so jih podjetja že izvedla oz. jih izvajajo, kažejo, da so podjetja največ pozornosti namenila tistim ukrepom, ki imajo neposreden učinek na učinkovitost njihovega poslovanja in znižanje stroškov – predvsem v zvezi z odpadki in energijo. Medtem ko velika podjetja pozitivno izstopajo pri skoraj vseh ukrepih, kar kaže na njihovo večjo zmožnost vlaganja in bolj strateški pristop k trajnosti, so mikro in mala podjetja manj aktivna, kar sovпада z ugotovitvami o omejenih virih in nižji ozavešenosti.

**Petra Levec** iz upravljanje korporativnega in investicijskega bančništva NLB Skupine pravi, da raziskave kažejo, da vključevanje



Dr. Marko Jaklič



Dr. Simon Savšek



vidikov ESG v poslovanje podjetij lahko pozitivno vpliva na njihovo uspešnost. Tovrstna podjetja po njenem mnenju pogosto dosegajo boljše finančne rezultate, saj vlagatelji vse bolj iščejo trajnostne naložbe. Poleg tega se taka podjetja pogosto srečujejo z višjim zadovoljstvom in zvestobo zaposlenih ter kupcev, kar vodi do večje produktivnosti in boljših poslovnih rezultatov. ESG-strategije pomagajo podjetjem pri obvladovanju tveganj in zagotavljanju dolgoročne stabilnosti, kar vključuje zmanjšanje okoljskih tveganj, izboljšanje odnosov z deležniki in boljše upravljanje podjetja. Poleg teh koristi lahko tovrstna podjetja pridobijo tudi ugodnejša posojila in boljše pogoje za investicije. Banke in finančne institucije pogosto ponujajo nižje obrestne mere, daljše ročnosti odplačila ter



Petra Levec

višje zneske posojil za podjetja, ki izkazujejo trajnostne prakse. To omogoča podjetjem, da financirajo svoje projekte pod ugodnejšimi pogoji, kar prispeva k njihovi finančni stabilnosti in uspešnosti.



Guillaume Amand

Podobno opaža **Guillaume Amand** iz ESG oddelka OTP banke. Tam so opazili, da podjetja, ki v svoje poslovanje vključujejo ESG-vidike in so povezana s svetovnim trgom, običajno dosegajo boljše rezultate tako na finančnem področju kot pri ESG-kazalnikih. Ti subjekti pogosto delujejo na konkurenčnejših trgih, kar se zdi, da je razlog za njihovo boljše uspešnost.

**Rok Kogej**, koordinator v službi ESG pri Intesi Sanpaolo Bank meni, da velja, da

podjetja, ki v svoje poslovanje vključujejo ESG vidike, bolje razumejo in posledično tudi učinkoviteje obvladujejo trajnostna tveganja. Hkrati znajo uspešneje prepoznavati in izkoriščati priložnosti, ki iz tega izhajajo. Nazoren primer so naložbe v energetsko učinkovitost in obnovljive vire energije: te so ključne za zagotavljanje strateške avtonomije evropskega gospodarstva, prav tako pa podjetjem omogočajo zniževanje stroškov poslovanja, kar lahko vodi do večje donosnosti oziroma konkurenčnejše cene njihovih proizvodov in storitev na trgu.



Marko Jazbec

**Marko Jazbec**, predsednik uprave Sava Re, d.d., izpostavlja, da ESG-vidike vključujejo v vse ključne procese poslovanja družbe in so skladni z vse bolj kompleksnim pravnim in regulatornim okvirjem. Pri nalaganju sredstev sledijo trajnostnim načelom in zasledujejo cilj povečevanja deleža trajnostnih naložb ter zniževanja ogljičnega odtisa tako, da dajejo prednost trajnostnim in zelenim naložbam in ne vlagajo v sporne in umazane industrije. Skupina podpira trajnost tudi z vlaganjem v vrednostne papirje, izdane za financiranje zelenih okoljskih projektov (angl. Green Bonds) ter trajnostnih obveznic (angl. Sustainability Bonds).

Navedeno zagotovo prispeva k uspešnejšemu poslovanju družbe Sava Re, d.d., vendar je neposredno povezavo med finančno uspešnostjo in vpeljanimi ESG vidiki zaenkrat težko dokazati.

**Skupina Javni holding Ljubljana** ocenjuje, da je kratkoročno povezava med vključevanjem vidikov ESG v poslovanje ter uspešnostjo poslovanja negativna. To je povezano s stroški in povečanim obsegom dela na številnih področjih iz naslova priprave na trajnostno poročanje, vključno s pripravo vseh podlag, ki so zahtevane z ESRS-standardi. V nadaljevanju pa pričakujejo pozitivne učinke pri pridobivanju finančnih sredstev za investicije in spodbude pri uvajanju zelenih tehnologij ter dodaten pozitiven vpliv na ugled družb v skupini, saj velika večina deležnikov daje trajnostnemu področju vse večji pomen.

## Izzivi in priložnosti področij ESG

Po mnenju red. prof. dr. Marka Jakliča je trenutno velik izziv ESRS poročanje, ki je preobsežno, prav tako so ponekod preobsežni registri tveganj in upravljanje le-teh. Deloma je v praksi opaziti, da je trajnostno poročanje naredilo tudi škodo ESG-poslovanju, saj sta bila prej prepoznanost in zavedanje o tem večja, trenutno pa se je dojemanje trajnostnega poslovanja zožilo zgolj na trajnostno poročanje. Prav tako je revidiranje podjetij po ESRS zelo natančno, morda celo preveč za prvo leto poročanja, sploh pri velikih mednarodnih revizijskih hišah, ki se bojijo tožb, če ne bi bila zagotovljena dovolj velika mera skrbnosti pri revidiranju družb.

Dr. Simon Savšek izpostavlja, da EIB pozorno spremlja vključevanje trajnostnih vidikov v poslovne modele svojih strank, vključno z zahtevami glede poročanja. Pri tem je ključna podpora podjetjem, ki bi lahko vključevala financiranje krepitve zmogljivosti, tehnične svetovalne storitve in nove digitalne platforme.

Marko Jazbec meni, da implementacija zakonodajnega okvirja v podjetja zaradi ohlapnih smernic, ki lahko vodijo v različne interpretacije, ter kratkih rokov od veljavnosti nacionalne zakonodaje do obveze podjetij za poročanje, poteka v časovno zahtevnih okoliščinah. Srečujejo se tudi s težavami glede dostopa do kakovostnih podatkov, manjka standardizacija kriterijev, izračunov in poročanja. Predvsem pa je regulatorni okvir postal prezahteven in prekompleksen, zato se izgublja celotna poanta in cilj uvažanja trajnosti v poslovanje, zaradi česar je opaziti zasičenost in utrujenost v povezavi s trajnostjo.

Skupina Javni holding Ljubljana vidi največji izziv v spoznavanju celotne razsežnosti ESG-vidikov in zahtev novih standardov. Čeprav trajnostne strategije in procese že dalj časa razvijajo, ESG vidike dejansko vključujejo prvič. Po njihovem mnenju so sodobne zelene tehnologije nekajkrat dražje, kar ob upoštevanju časovne komponente pomeni izjemen finančni pritisk na družbe, poleg tega pa določene nove tehnologije predstavljajo tudi dodaten kadrovski izziv, ob že tako zahtevni situaciji pri pridobivanju kompetentnih sodelavcev. A prepoznajo tudi priložnosti. To so vzpostavitev trajnostne dobavne verige, saj te veljajo za bolj odgovorne in s tem tudi stabilne, večji ugled družbe, učinkovitejši procesi dela, zmanjševanje digitalnega onesnaževanja, uporaba učinkovitejših prevoznih sredstev

in načinov transporta (uvedba prevoza na klic na manj obremenjenih linijah namesto redne linije, uporaba brez-emisijskih goriv oz. goriv z nižjimi emisijami toplogrednih plinov, v uvajanju tehnologij za shranjevanje okolju prijazne energije).

## Izzivi ESG po panogah

Po oceni SID banke se največji izzivi ESG pojavljajo v energetsko intenzivnih panogah in sektorjih z visokim ogljičnim odtisom, kot so industrija, promet, energetika, kmetijstvo in gradbeništvo. Glavni spodbujevalci za vlaganja so nižji stroški energije, zakonodaja in finančne spodbude, medtem ko so največje ovire visoki investicijski stroški in nestabilna zakonodaja. Okoli 37 % gospodarstva že izvaja ukrepe, predvsem na področju učinkovite rabe, OVE in zmanjševanja odpadkov. Kljub temu zelene investicije predstavljajo le manjši delež vseh naložb, večinoma jih podjetja financirajo z lastnimi viri, bančna posojila so dostopnejša večjim podjetjem. Ključni pogoji za odločitev za financiranje z bančnimi krediti so ugodnejše obrestne mere, zavarovanja in daljši odplačilni roki, pri čemer manjša podjetja izpostavljajo tudi pomen svetovanja. Izraziti izzivi pri malih in srednje velikih podjetjih so administrativne zahteve zelene ali trajnostnega financiranja, ta podjetja pogosto tudi nimajo zadostnih notranjih virov, znanja ali potrebnih informacij.

Petra Levec prav tako prepoznava izzive v panogah, ki so močno odvisne od naravnih virov ali imajo velik vpliv na okolje. Rudarstvo se sooča z degradacijo zemljišč, onesnaževanjem vode in emisijami

toplogrednih plinov, kar pomeni, da je vključevanje ESG-vidikov povezano z visokimi stroški in tehnološkimi izzivi. Kmetijstvo zahteva trajnostne prakse, kot so zmanjšanje uporabe pesticidov in gnojil ter izboljšanje učinkovitosti rabe vode, kar zahteva značne investicije in spremembe v obstoječih praksah. Proizvodni sektor se sooča z izzivi pri zmanjševanju emisij, ravnanju z odpadki in izboljšanju energetske učinkovitosti, kar pogosto zahteva visoke začetne stroške in tehnološke inovacije. Tudi finančni sektor se sooča z izzivi pri ocenjevanju in upravljanju tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami in družbenimi vprašanji, zato je razvoj novih metodologij za ocenjevanje ESG-tveganj ključnega pomena. Transportna panoga se sooča z edinstvenimi ESG-izzivi, saj je močno odvisna od fosilnih goriv in ima velik vpliv na okolje. Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov zahteva investicije v čistejše alternative, kot so električna vozila in železniški prevoz, ter izboljšanje energetske učinkovitosti obstoječih vozil. Poleg tega je pomembno zagotavljanje varnosti delavcev, ki pogosto delajo v nevarnih pogojih, ter upravljanje tveganj, povezanih z uporabo neodvisnih pogodbenikov.

Rok Kogej pri obvladovanju podnebnih sprememb prav tako prepoznava kot ključne panoge tiste, ki največ prispevajo k izpustom toplogrednih plinov – to so energetika, industrija, kmetijstvo, promet in stavbni sektor. Med njimi pa obstajajo pomembne razlike glede vrste tveganj, katerim so izpostavljene: nekatere so bolj izpostavljene tranzicijskim tveganjem (tveganjem, povezanim s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo), druge pa predvsem fizičnim tveganjem (tveganjem,

### Prednosti ESG za podjetja

Boljše upravljanje podjetja, zmanjšanje stroškov in povečanje učinkovitosti
Obvladovanje in zmanjšanje tveganj ter uspešnejše prepoznavanje priložnosti
Dolgoročna odpornost, vzdržnost, rast in stabilnost
Povečanje konkurenčne prednosti
Izboljšanje dostopa do kapitala
Večja privlačnost za talentirane zaposlene ter povečanje zadovoljstva, produktivnosti in angažiranosti zaposlenih
Izboljšanje odnosov z deležniki, blagovne znamke in ugleda
Zakonodajna skladnost in etični ugled
Vzpostavitev trajnostnih dobavnih verig
Večja inovativnost

### Slabosti ESG za podjetja

Povečani stroški na začetku
Kratkoročna izguba dobička
Povečana kompleksnost poslovanja
Zmanjšanje fleksibilnosti poslovanja
Tveganje za zmanjšanje donosa
Težave pri implementaciji ESG
Preveč toga zakonodaja
Negotovosti in spremembe regulativnih zahtev
Tveganje za zeleno zavajanje (greenwashing)
Prezahtevno poročanje o ESG

ki izhajajo neposredno iz podnebnih sprememb, npr. ekstremni vremenski pojavi). V prvi skupini, kamor sodita predvsem energetika in industrija, ekonomski interes pogosto neposredno sovпада s podnebnimi cilji. Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov gre z roko v roki z večjo energetske in stroškovno učinkovitostjo ter manjšo izpostavljenostjo volatilitnosti cen energentov, kar spodbuja podjetja k ukrepanju. V drugi skupini – kmetijstvo in stavbe – pa so v ospredju predvsem fizična tveganja. Čeprav je tudi tu zmanjševanje emisij pomembno (zlasti prek večje energetske učinkovitosti stavb), so učinki podnebnih sprememb bolj povezani z občasnimi, a vse pogostejšimi akutnimi vremenskimi pojavi, kot so suše, poplave in vročinski valovi. Posledično so gospodarski subjekti na ta tveganja pogosto manj pozorni, saj se ne odražajo tako neposredno v vsakodnevem poslovanju – vsaj na kratki do srednji rok. Kar zadeva upravljalvske in družbene dejavnike ESG, pa so največji izzivi praviloma povezani s podjetji, ki delujejo na trgih z nizko stopnjo spoštovanja temeljnih človekovih pravic – bodisi neposredno bodisi prek svojih dobavnih verig. Upravljanje teh tveganj postaja vse pomembnejše tudi zaradi vse večjih pričakovanj vlagateljev in regulatorjev.

## Razlike med podjetji

Guillaume Amand pravi, da v OTP opažajo, da se z največjimi težavami pri vključevanju vidikov ESG v svoje poslovanje soočajo mala in srednje velika podjetja v njihovem portfelju. In Slovenija je predvsem država tovrstnih podjetij. Ti manjši subjekti pogosto nimajo dovolj sredstev in infrastrukture za učinkovito izvajanje načel ESG, zato je to zanje velik izziv.

Podobno menijo v SID banki, kjer dodajajo, da je pri malih in srednje velikih podjetjih največji izziv predvsem pomanjkanje virov in kadrov.

Petra Levec dodatno še opozarja, da imajo velika podjetja specializirane ekipe za upravljanje trajnostnih vidikov. Nekatera podjetja izvajajo skrbne preglede svojih poslovnih partnerjev, da zagotovijo skladnost z okoljskimi standardi. Mnoga se prilagajajo podnebnim tveganjem z uvajanjem novih tehnologij in spremembami v dobavni verigi. Prav tako se trudijo optimizirati svojo vrednostno verigo z vključevanjem trajnostnih praks, kot so nabava surovin visoke kakovosti po najnižjih možnih stroških ter stalna podpora in usposabljanje zaposlenih. Poleg tega krepijo korporativno kulturo, kjer

so skupne vrednote in vodstvene zaveze ključnega pomena za uspešnost poslovanja.

## Razvoj in trendi pri ESG poslovanju

Dr. Simon Savšek meni, da so bili okvir EU za trajnostno financiranje, vključno s taksonomijo EU, in razvoj zahtev za trajnostno poročanje podjetij zasnovani tako, da zagotavljajo trdne okvire, ki omogočajo preglednost za vlagatelje in preprečujejo t. i. zeleno zavajanje (angl. greenwashing). To bi moralo spodbuditi naložbe, ki bi bistveno prispevale k doseganju podnebnih ciljev. Pozdravlja predloge Omnibus za poenostavitev pravil EU, spodbujanje konkurenčnosti in sprostitev dodatnih naložbenih zmogljivosti.

V SID banki opozarjajo, da se razvijajo podporni mehanizmi, kot so zelena posojila, ki podjetjem omogočajo dostop do ugodnejšega financiranja.

Petra Levec opaža, da podjetja vse bolj vključujejo trajnostne prakse v svoje poslovne modele, kar je deloma posledica strožjih zakonodajnih zahtev in večje ozaveščenosti o podnebnih spremembah. Z vidika bank se trendi uvajanja vidikov ESG kažejo v povečani transparentnosti in poročanju (med drugim podrobno poročanje o emisijah, trajnostnih ciljih in napredku pri doseganju teh ciljev), razvoju ESG-usmerjenih finančnih produktov, kot so zeleni krediti, trajnostne obveznice in ESG investicijski skladi. Ti produkti privabljajo vlagatelje, ki iščejo trajnostne naložbe. Nove in razvijajoče se regulativne zahteve, kot so smernice Evropske centralne banke (ECB) in Evropske bančne oblasti (EBA), zahtevajo, da banke vključujejo dejavnike ESG v svoje poslovne modele in procese upravljanja. Čeprav je uvajanje vidikov ESG lahko izziv, se banke, ki aktivno upravljajo te dejavnike, pogosto soočajo z boljšimi finančnimi rezultati in uživajo večje zaupanje med vlagatelji.

Tudi Rok Kogej izpostavlja, da kljub Omnibusu ostajajo banke zavezane dodatnim obveznostim, ki izhajajo iz bančne zakonodaje, regulatornih smernic in nadzorniških pričakovanj. Standardi, ki jih morajo banke na tem področju izpolnjevati, se namreč ne znižujejo, temveč postopno zvišujejo. Ključen mejnik v tem pogledu predstavljajo smernice Evropskega bančnega organa (EBA) za upravljanje ESG-tveganj, ki jih bo treba implementirati do začetka leta 2026. Zaradi teh zahtev bodo banke morale od svojih komitentov pridobivati vse več podatkov, povezanih z ESG-vidiki, čeprav

(ali prav zato) komitenti zaradi predvidenega poenostavljanja zakonodaje morda sami ne bodo več dolžni objavljati trajnostnih poročil ali pa bo obseg poročanih informacij manjši.

Guillaume Amand omenja, da so v zadnjem času pri svojem poslovanju uvedli več posojil, povezanih s trajnostnimi merili, ki so jih stranke presenetljivo dobro sprejele. Marža obrestne mere za ta posojila se spreminja glede na posojilojemalčevo zmožnost doseganja vnaprej določenih ciljev uspešnosti trajnostnega delovanja. Takšen model se vse bolj uporablja, kot je nedavno sprejete finančnega okvira za izdajo obveznic Republike Slovenije, vezanih na izpolnjevanje trajnostnih ciljev.

Marko Jazbec opaža, da se fokus s področja trajnostnega poslovanja preusmerja v področje trajnostnega poročanja in zadostitvi regulatornim zahtevam. Podjetja se soočajo z nedostopnimi ali pomanjkljivimi podatki, integracija zakonodaje je precej zahtevna in predstavlja konkreten strošek za podjetja. Pravi še, da se na področju trajnostnih naložb pojavlja zeleno zavajanje, ko podjetja ali finančne institucije predstavljajo svoje finančne produkte, naložbe ali dejavnosti bolj trajnostne ali okolju prijazne, kot so v resnici. S spodbujanjem trajnostnega investiranja se tako povečuje tudi tveganje, da podjetja izkoriščajo ESG kot marketinško orodje, ne da bi se tudi držala trajnostnih načel. To lahko vlagatelje zavede, saj menijo, da podpirajo trajnostne projekte, ki pa v resnici nimajo pomembnega okoljskega ali družbenega vpliva. Vključevanje trajnosti v poslovanje in delovanje podjetja pa seveda prinaša tudi dobrobiti, kot je povečanje ugleda podjetja, večja konkurenca, bolj trajnostno upravljanje tveganj in s tem stabilnejše in dolgoročneje poslovanje, kar lahko prispeva tudi k finančni uspešnosti podjetja.

Skupina Javni holding Ljubljana opaža trende v smeri večje odgovornosti in prilagajanja potrebam trajnostnega razvoja. Zahteve se zaostrejujejo, pritisk vlagateljev in potrošnikov narašča, medtem ko razogljčenje in trajnostne inovacije postajajo pomembni del razvojnih strategij podjetij.

Red. prof. dr. Marko Jaklič izpostavlja še, da je EU leta 2019 s sprejetjem strategije o Zelenem prehodu civilizacijsko stopila na pot obrambe narave, trenutno pa poteka zasuk k ponovnemu oboroževanju in vojskovanju. Tudi ESRS in trajnost sta se do sedaj na veliko izogibala vojaški industriji, zdaj je obratno. In ta zasuk k oboroževanju je izjemno ne-ESG.

MAG. PETER ČAS NAGRAJENEC GZS

# Dogovor o čisti industriji je korak v pravo smer

Mag. Peter Čas, generalni direktor Steklarne Hrastnik in letošnji nagrajenec GZS, zelo podpira evropski Dogovor o čisti industriji, saj je steklarna že zdaj z zelenim programom in uvajanjem vodika v proizvodnjo med nosilci sprememb, ki jih steklarska industrija nujno potrebuje. Vendar. Vendar, pravi prvi mož hrastniške steklarne, čeprav gre za korak v pravo smer, so »nekateri ključni izzivi premalo poudarjeni«. Eden glavnih izzivov je visoka cena energije. To ogroža konkurenčnost evropske industrije. Sogovornik predstavlja nekaj odličnih projektov zelenega prehoda, še posebej projekt Re•Vine. Mag. Peter Čas tudi pravi, da je raje spoštovan kot priljubljen.

JOŽE VOLFAND

● **Kot prvo podjetje v svetu ste v proizvodnjo uvedli vodik kot energent, kar pomeni manj ogljičnega odtisa in postopno razogljivenje energetske intenzivne proizvodnje. Kaj pomeni uvajanje vodika stroškovno v primeri z drugimi energenti, kakšen je strošek emisijskih kuponov in kakšen je delež zelene energije v uporabi energentov?**

V Steklarni Hrastnik smo konec leta 2023 v sodelovanju z enim izmed vodilnih svetovnih proizvajalcev žganih pijač izvedli prvo industrijsko kampanjo na svetu, kjer smo za taljenje stekla uporabili vodik kot energent. Ta prelomni projekt je pomemben korak k razogljivenju energetske intenzivne industrije in uresničevanju zelenega prehoda. Stroškovno je vodik trenutno še vedno bistveno dražji od fosilnih goriv in zato predstavlja velik izziv. Vendar pa se do leta 2030 pričakuje, da bo cena zelenega vodika nižja od kombinacije stroška emisijskih kuponov in cene zemeljskega plina. Trenutno že uporabljamo znaten delež obnovljivih virov energije, zlasti električne energije iz trajnostnih virov. Zavezani smo k nadaljnjemu povečevanju tega deleža, kar bo ključno tudi za celovito razogljivenje naših procesov.

● **To je za vas izziv tudi zaradi emisijskih kuponov.**

Stroški emisijskih kuponov se nenehno povečujejo, zato vlagamo v tehnologije, kot je vodik, ki neposredno zmanjšujejo emisije in s tem potrebo po kuponih. Obenem razvijamo lastno proizvodnjo vodika za večjo energetske neodvisnost. Trenutno uporabljamo 100 % elektriko iz obnovljivih virov, pri taljenju pa do 40 % čiste energije. Do leta 2030 je naš cilj 100-odstotna uporaba zelene energije pri taljenju stekla kot del celostnega razogljivenja.

● **Zato investirate. Kako daleč ste s postavitvijo elektrolizerja za proizvodnjo vodika? Cena?**

Postavitev lastnega elektrolizerja je ena ključnih razvojnih investicij Steklarne Hrastnik. Projekt napreduje po načrtih – trenutno zaključujemo postopke umeščanja v prostor in pridobivanja dovoljenj. Postavitev 2,5 MW elektrolizerja načrtujemo v letu 2025. Cena investicije bo odvisna od izbranih tehnoloških rešitev in dostopnih podpornih mehanizmov. Verjamemo, da bo projekt dolgoročno prinesel pomembne

prihranke ter bistveno zmanjšal naš ogljični odtis.

● **To ni edina razvojna naložba. Lani ste napovedali več razvojnih projektov na področju trajnostnih inovacij. Kakšno seme ste posejali z vodikom? Kakšen je vaš konkretni program zelenega prehoda do leta 2030?**

Z uporabo vodika v proizvodnem procesu smo postavili temelje za prihodnost ne samo steklarne v Hrastniku, temveč steklarske industrije nasploh. Ravno pred kratkim nas je obiskal evropski komisar za podnebje, neto ničelne emisije in čisto rast Wopke Hoekstra. Sestal se je z ministrom za okolje, podnebje in energijo Bojanom Kumrom, s katerim sta med drugim obravnavala ključne izzive in priložnosti za zeleno preobrazbo Slovenije. Na obisku v naši Steklarni sta se z ministrom seznanila s projekti v okviru programa Obzorje Evropa in sklada EU za inovacije. V ospredju je bil projekt razvoja hibridne regenerativne steklarske peči (BEAR), ki za taljenje stekla namesto fosilnih goriv uporablja do 40% čiste električne energije in tako prispeva k znižanju do 50% porabe zemeljskega plina in širiše k razogljivenju evropske steklarske industrije. Gre za prvi in edini projekt v Sloveniji, sofinanciran iz evropskega sklada za inovacije. Naš program zelenega prehoda do leta 2030 pa vključuje tudi še indicativ za dekarbonizacijo proizvodnje, povečano uporabo recikliranega stekla in optimizacijo procesov za zmanjšanje porabe energije. Poleg tega se osredotočamo na razvoj novih materialov in dizajnov, ki omogočajo manjšo težo izdelkov in s tem manjši vpliv na okolje.

● **Z zelenim programom nadaljujete. A kaj pomeni odločitev EU za Omnibus, kar precej rahlja obveznosti podjetij in njihovo odgovornost za trajnostne elemente razvoja? Na trgu je odmevala odločitev, da ste za Bacardi, največje družinsko podjetje za žgane pijače na svetu, naredili steklenici z uporabo vodika in zmanjšali ogljični odtis. Ko gre za materiale, pa je tudi steklarska industrija pred izzivi.**



Mag. Peter Čas, generalni direktor Steklarne Hrastnik

**Na primer teža vaših premium steklenic ali pa uporaba recikliranega stekla. Kaj pravijo kupci in kaj lahko stori proizvajalec? Precej časa trg ni bil naklonjen uporabi reciklatov? Kdaj boste začeli v proizvodnji uporabljati steklo super flint?**

Podpiramo prizadevanja EU za prehod v čistejšo industrijo in prepoznavamo pomen jasnega regulativnega okvira. Ključen bo uravnotežen pristop, ki bo omogočal nujno konkurenčnost evropske industrije ob hkratnem doseganju okoljskih ciljev. Kupci danes vse bolj cenijo trajnostne rešitve, zato opažamo večjo pripravljenost na vključevanje reciklata, tudi če to nekoliko vpliva na estetsko čistost izdelka. V Steklarni Hrastnik zato načrtujemo začetek proizvodnje stekla tipa super flint, ki omogoča do 40 % delža recikliranega materiala. Pomembno bo, kako hitro bodo evropski ukrepi preneseni v prakso in usklajeni z globalno konkurenco.

● **Mislite pri tem tudi na konkurenčnost vašega podjetja?**

V našem podjetju smo že močno usmerjeni

v trajnostno proizvodnjo, zato bomo z zanimanjem spremljali, kako bo Dogovor o čisti industriji podprl našo panogo pri nadaljnjem razvoju inovativnih in okolju prijaznih rešitev. Dogovor o čisti industriji je korak v pravo smer, vendar so nekateri ključni izzivi premalo poudarjeni. Eden glavnih izzivov je visoka cena energije. Ta ogroža konkurenčnost evropske industrije. Potrebni so hitrejši ukrepi za stabilno in cenovno dostopno oskrbo z zeleno energijo. Tudi postopki pridobivanja dovoljenj za nove tehnologije, kot sta vodik in elektrifikacija, ostajajo prepočasni. Prav tako ostaja izziv globalna konkurenčnost v primerjavi z državami z manj strogimi okoljskimi regulativami. Strožji evropski okoljski standardi prinašajo dodatne stroške, medtem ko konkurenčne regije delujejo pod milejšimi pogoji. Podjetja potrebujejo dostop do zadostnih virov obnovljive energije in finančne spodbude za trajnostne naložbe. To bo preprečilo prekomerno stroškovno obremenjevanje industrije.

● **Teža vaših steklenic?**

Kar se tiče teže steklenic, lahko rečem, da smo tudi tukaj med prvimi pri določenih projektih. Bom zelo konkreten. Z veseljem delim navdihujočo zgodbo o našem sodelovanju z združenjem JRE pri projektu Re•Vine, ki poudarja našo zavezanost trajnostnemu razvoju in inovativnosti. Steklenice predstavljajo do 40 % ogljičnega odtisa vinske industrije. Povprečna teža steklenice burgundskega vina je več kot 620 g, pri penecih vinih pa se teža poveča na 800 g. S steklenico Re•Vine smo maso zmanjšali na 490 g, s čimer pomembno prispevamo k znižanju emisij v celotni verigi.

● **Ali ni to izziv za dizajn in proizvodnjo drugačne steklenice?**

Seveda – zmanjšanje teže steklenice na 490 g je bil tudi za nas izziv, predvsem z vidika ohranjanja tehnične stabilnosti in vizualne dovršenosti. V sodelovanju z JRE smo razvili steklenico, ki združuje našo tehnično odličnost in trajnostne prakse. Ta inovativna steklenica je zasnovana tako, da zmanjšuje vpliv na okolje, hkrati pa ohranja visoko raven kakovosti in estetike, ki jo pričakujejo naši partnerji in končni uporabniki.

● **Rezultati projekta Re•Vine?**

Takšni, kot smo jih načrtovali – 100 % ogljična nevtralnost, dosežena z nižjo težo (lightweighting), hibridnim taljenjem in ogljično izravnavo. Že samo v proizvodnji smo zabeležili 42 % manjši ogljični odtis zahvaljujoč hibridnemu taljenju. Če povzamem: pri 92.432 steklenicah je hibridno taljenje prihranilo 8,7 ton CO<sub>2</sub>, zmanjšanje teže pa kar 13,1 ton CO<sub>2</sub>. Pri 235 milijonih proizvedenih steklenic to pomeni 2.204,1 tone CO<sub>2</sub> prihranka s taljenjem in dodatnih 3.319,1 ton zaradi nižje mase. Steklenica tehta le 490 g, kar zmanjša porabo energije, vode, surovin in stroške transporta.

● **Je to sporočilo steklarski industriji?**

Tradicionalno znanje o steklarstvu smo spremenili v revolucionarno steklenico, ki ni le lažja, temveč tudi 100 % ogljično nevtralna. Trajnostna, a hkrati premium. Moram povedati, da v Steklarni Hrastnik letno proizvedemo več kot 70.000 ton stekla letno. Do nedavnega smo talili zgolj belo steklo najvišje kakovosti, t. i. »extra white flint« steklo, za katerega so potrebne zgolj najčistejše surovine. Uporaba zunanega recikliranega stekla pri proizvodnji pa ni možna. Vidimo pa, da se zahteve in trendi na trgu spreminjajo. Zato tudi v segmentu najbolj kakovostne steklene embalaže prihaja do zahtev po vključevanju recikliranega stekla v proizvodnje procese. Kljub temu, da lahko reciklirano steklo poslabša estetski izgled proizvodov, so končni kupci pripravljeni na kompromis med trajnostno in kakovostjo.

## MAG. PETER ČAS NAGRAJENEC GZS

Steklarna Hrastnik tako načrtuje proizvodnjo »super flint« steklene embalaže, ki lahko vsebuje tudi do 40 odstotkov recikliranega materiala. Večji delež uporabljenih črepinj pozitivno vpliva na porabo energentov. Za vsakih 10 odstotkov uporabljenega deleža črepinj pri proizvodnji stekla lahko govorimo o približno 2-3 odstotnem znižanju porabe energije.

### ● Izvrstni ste v dizajnu, kar vam trg priznava. V čem je vaša konkurenčna prednost?

V tehnološki dovršenosti, inovativnem pristopu in tesnem sodelovanju z naročniki. Kupci cenijo našo sposobnost prilagajanja specifičnim zahtevam ter visoko natančnost pri izdelavi premium steklenic. Naš design studio združuje kreativnost, inovacije in trajnostne pristope, da ustvarjamo vizualne rešitve, ki niso le estetsko dovršene, ampak tudi prijazne do okolja. Specializirani smo za t.i. eco design. Že v fazi načrtovanja oblike ter modela steklenice upoštevamo kriterije, ki so pomembni, da ima na koncu steklenica v proizvodnji nižji ogljični odtis. Ti kriteriji so med drugimi znižana teža, oblika, ki zagotavlja boljšo proizvodno učinkovitost, proizvodnja, ponovna uporabnost in reciklabilnost izdelka in surovine.

### ● Zakaj ste se odločili za specializirano proizvodnjo in za proizvodnjo prestižnih steklenic za žgane pijače, kar vas je uvrstilo med vodilne proizvajalce v tem programu? A hkrati ste se z nakupom steklarne v Paračinu odločili za program izdelkov nižjega cenovnega razreda, kar najbrž pomeni zmagovalno razvojno kombinacijo. Kaj se dogaja v Paračinu?

Naš strateški fokus v Steklarni Hrastnik je proizvodnja prestižnih steklenic za žgane pijače, kjer smo postali eden vodilnih proizvajalcev. Z nakupom steklarne SFS Paračín smo razširili naš portfelj z izdelki srednjega cenovnega razreda, kar nam omogoča širšo prisotnost na trgu. V Paračinu smo zaključili pomembne investicije, s katerimi smo optimizirali proizvodnjo. Do sedaj smo v to investicijo namenili dobrih 56 milijonov evrov, kar nam omogoča povečanje proizvodnih zmogljivosti in širitev našega portfelja izdelkov.

### ● Kaj kaže letošnje poslovanje? Po rekordnem letu 2023 ste doživeli poslovni šok. Kaj se je zgodilo?

Leto 2023 je bilo za Steklarno Hrastnik rekordno. Leto 2024 pa je prineslo drugačne izzive predvsem zaradi spremenjenih tržnih razmer in višjih stroškov surovin ter energije. Kljub temu ostajamo osredotočeni na inovacije, optimizacijo proizvodnje in razvoj novih izdelkov, s čimer krepimo svojo konkurenčnost.



Steklarna Hrastnik z zelenim programom in uvajanjem vodika v proizvodnjo med nosilci sprememb, ki jih steklarska industrija nujno potrebuje.

Poslovni rezultati leta sicer 2024 ne predstavljajo presenečenja, saj smo v močno spremenjenih zunanjih okoliščinah, mislim na padec povpraševanja na ključnih evropskih trgih, že ob koncu leta 2023 sprejeli potrebne ukrepe za optimizacijo proizvodnje in stabilizacijo poslovanja. Glede na to, da je Steklarna Hrastnik izrazit izvoznik, izvoz predstavlja kar 99 % vseh prihodkov od prodaje, je povpraševanje v Evropi ključno za zasedenost proizvodnih kapacitet in za poslovne rezultate. Čeprav opažamo postopno krepitev povpraševanja, še nismo na ravni iz leta 2022 ali 2023.

### ● Kaj predlagate državi, da steklo ne bi bil več odpadke, pač pa surovine, saj se mora celotna industrija usmeriti v kroženje materiala?

Steklo ni odpadke, ampak dragocena surovina. V interesu slovenskega gospodarstva je, da bi zbrano odpadno steklo v Sloveniji uporabili za proizvodnjo lastnih končnih izdelkov. To je tudi želja Steklarne Hrastnik. Uporaba recikliranih materialov v prihodnosti ne bo samo zaželeno, ampak nujna za obstanek na trgu, lokalno krožno gospodarstvo pa ključno za konkurenčnost slovenskih podjetij v mednarodnem okolju. Zgledovali bi se lahko po dobrih praksah iz tujine. Država bi s koncesijami ali podobnimi ukrepi lahko pripomogla k tovrstnemu krožnemu gospodarstvu na lokalni ravni.

### ● Bi pri vas uporabili črepinje kot surovino? Ob naših načrtih za postopen prehod iz

kvalitete »extra white flint« v t. i. »super flint« stekla do leta 2030 bomo imeli v Steklarni Hrastnik potrebo po uporabi vsaj okoli 25.000 ton recikliranega stekla letno, kar predstavlja vsaj 30.000 ton zbranih steklenih odpadkov. V Sloveniji se po podatkih Agencije za okolje zbere dobrih 40.000 ton odpadnega stekla na leto. Trenutno je delež lastnih črepinj v hrastniški steklarni med 15 in 35 odstotki. Uporabljena količina je odvisna predvsem od razpoložljivosti črepinj, ki so primerne za uporabo.

### ● Zakaj verjamete v Aristotela, da je celota več kot vsota njenih delov? Ste raje spoštovan, a nepriljubljen, ali raje priljubljen, pa ne spoštovan?

Verjamem v moč sinergije – celota je več kot vsota njenih delov. Vodenje podjetja zahteva jasne cilje, odločnost in dolgoročno vizijo. Raje sem spoštovan kot priljubljen, saj dolgoročno prave odločitve niso vedno najlažje ali najbolj všečne.

### ● Koliko časa vam ostane za igranje pozavne?

Prednostno gre prosti čas družini. Čas za igranje pozavne je zamenjal čas obiskovanje tekem tenisa, košarke, nogometa ... v otroških ligah. Kolikor pa si ga lahko res vzamem samo zase, pa se bolj posvečam ohranjanju zdravja in kondicije. Torej za rekreacijo, predvsem kolo, fitnes in naravo. Žal je pri tem ceno plačala glasba.



## Zeleni utrip

### PODJETJA PREPOZNAVAJO TRŽNO NIŠO NA PODROČJU POPRAVIL OBLAČIL

Problem odpadkov v industriji oblačil je vgrajen v že njen poslovni model, saj blagovne znamke prekomerno proizvajajo oblačila, predstavljajo sloge, ki se ne prodajajo vedno, in ponujajo popustljive politike vračanja, zaradi česar se na odlagališčih znajde še več oblačil, je poročal portal Trellis.

Vendar pa se vse več blagovnih znamk, trgovcev na drobno in zagonskih podjetij spopada s tem izzivom s podaljševanjem življenjske dobe izdelkov s popravili in nadaljnjo prodajo.

Podjetji Alternew in Revive sodelujeta z modnimi blagovnimi znamkami, da bi zaslužili s popravili in predelavami ter hkrati preprečili, da bi oblačila končala v omarah, skladiščih in na odlagališčih.

Portal Trellis predvideva, da bo tržišče popravil in nadaljnje prodaje do leta 2030 doseglo 700 milijard dolarjev, samo popravila oblačil pa bodo do leta 2033 dosegla 4,5 milijarde dolarjev. Raziskave še kažejo, da popravilo oblačil učinkoviteje preprečuje nove nakupe kot nadaljnja prodaja in znatno zmanjšuje emisije ogljika.



Promocija

# NADARJENI ZA USPEH

28. maj 2025 od 9. ure dalje  
Račji otok, Brdo pri Kranju

 MQ konferenca

Pokrovitelja dogodka: 



Prijava ↓



ZDRUŽENJE  
MANAGER

## UPRAVLJANJE TRAJNOSTNOSTI

# Kdo je kdo na področju ESG?

Kako pristopajo k upravljanju trajnosti, čemu dajejo posebno pozornost in katere kompetence prepoznavajo kot ključne za upravljanje trajnosti, tokrat predstavlja Luka Jazbec, strateški usmerjevalec trajnostnega razvoja v podjetju GEN-I, d.o.o.



Foto: Robert Tjalondo

## ● Kako je v vašem podjetju organizirano področje trajnosti (ESG)?

V GEN-I gledamo na trajnostnost celostno in multidisciplinarno, saj se posamezni trajnostni vidiki – E (okolje), S (družba) in G (upravljanje) – na različnih področjih delovanja različno odražajo. Ker se področje trgovanja z energenti v marsičem razlikuje od npr. brezogljčne dobave električne energije, mora biti pristop zasnovan tako, da izhaja iz enotnih temeljev, a sočasno upošteva specifične posameznega področja. Tako pri trajnostnem udejstvovanju sledimo našim vrednotam, kar se odraža tudi v 15 trajnostnih temah, izhajajočih iz matrike dvojne pomembnosti. Povezovanje trajnostnih gradnikov skozi enotno prizmo strokovnega področja, ki strukturirano sooblikuje trajnostno udejstvovanje GEN-I, je naloga službe za energetska in trajnostno regulativo in skladnost poslovanja. Ta spremlja energetska regulativo, ki določa robne pogoje za

to, kar počnemo in trajnostno regulativo, ki usmerja, kako te dejavnosti izvajamo. S svojo edinstveno pozicijo na stičišču eksternih dogajanj in internega delovanja zagotavlja celostno razumevanje poslovanja in zahtev trajnostnega delovanja.

## ● Kaj je vaš fokus na področju trajnosti (ESG)?

Kot strateški usmerjevalec trajnostnega razvoja (ang. Chief Sustainability Officer) v GEN-I je moj osebni fokus sooblikovanje strateških usmeritev GEN-I na področju trajnosti. Konkretnije to zajema redno harmonizacijo prioritet s poslovodstvom, vsakodnevno sodelovanje s službo za energetska in trajnostno regulativo in skladnost poslovanja ter horizontalno povezovanje strokovnega znanja in kompetenc te službe z vsemi direktorati, z namenom implementacije strokovno oblikovanih strateških usmeritev v vsakodnevno delovanje.

## ● Katere trajnostne kompetence so za vas ključne?

Trajnostnost pokriva vse vidike delovanja – od moderne družbe do podjetij in posameznikov – zato je njene kompetence težko naštet. Kljub temu gre za sposobnosti, ki omogočajo premišljeno soočanje s kompleksnostjo sveta. To vključuje kratkoročno praktičnost in sprejemanje odločitev v danih okoliščinah ter dolgoročno vizijo za postopne spremembe in temeljito trajnostno preobrazbo. Tako so recimo v ožji ekipi ključne multidisciplinarnost, sposobnost integracije novih področij v enoten miselni okvir ter učinkovito povezovanje različnih deležnikov za krepitev skupnih trajnostnih prizadevanj.



Raziskave okolja

## VAŠA VRATA V SVET ANALITIKE

V lastnem laboratoriju izvajamo več kot 95 akreditiranih analitskih metod in smo vstopna točka za analitiko, ki jo izvaja preko 950 Eurofins laboratorijev širom sveta. Testiramo in svetujemo vam na področjih:

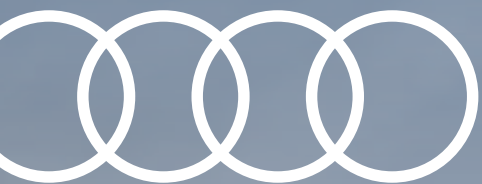
- odpadnih, podzemnih voda,
- odpadkov in sortirnih analiz,
- tal in zemeljskih izkopov,
- zraka,
- izhodiščnih poročil in okoljevarstvenih dovoljenj,
- hrane, krme, deklaracij in izdelkov široke potrošnje.



30 letne izkušnje s področja okolja | nacionalna in mednarodna prepoznavnost | interdisciplinarna skupina ekspertov  
nosilec pooblastil na področju okolja | akreditirani laboratorij po SIST EN ISO/IEC 17025:2017

<http://www.eurofins.si> | [info@eurofins.si](mailto:info@eurofins.si) | 00386 (0)3 898 19 30 | Koroška cesta 58, 3320 Velenje





# Lep karavan se imenuje Avant. Zdaj povsem električen.

Novi električni Audi A6  
Avant e-tron Performance.

To je Audi



# A6 e-tron

**Audi Prednost je v tehniki.**

**Podatki o porabi in emisijah za Audi A6 Avant e-tron:**

Kombinirana poraba električne energije (kWh/100 km): 8,0 - 1,4. Emisije CO<sub>2</sub>: 0 g/km. Emisijska stopnja: AX. Emisije CO<sub>2</sub> so odvisne od vira električne energije. Audi zato priporoča uporabo ekološko pridobljene elektrike. Ogljikov dioksid (CO<sub>2</sub>) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM<sub>10</sub> in PM<sub>2,5</sub> ter dušikovih oksidov. PORSCHE SLOVENIJA, d.o.o., Bravničarjeva 5, 1000 Ljubljana. Slika je simbolna. Več na [audi.si](https://www.audi.si).